CENTRAL UNIVERSITY OF KARNATAKA

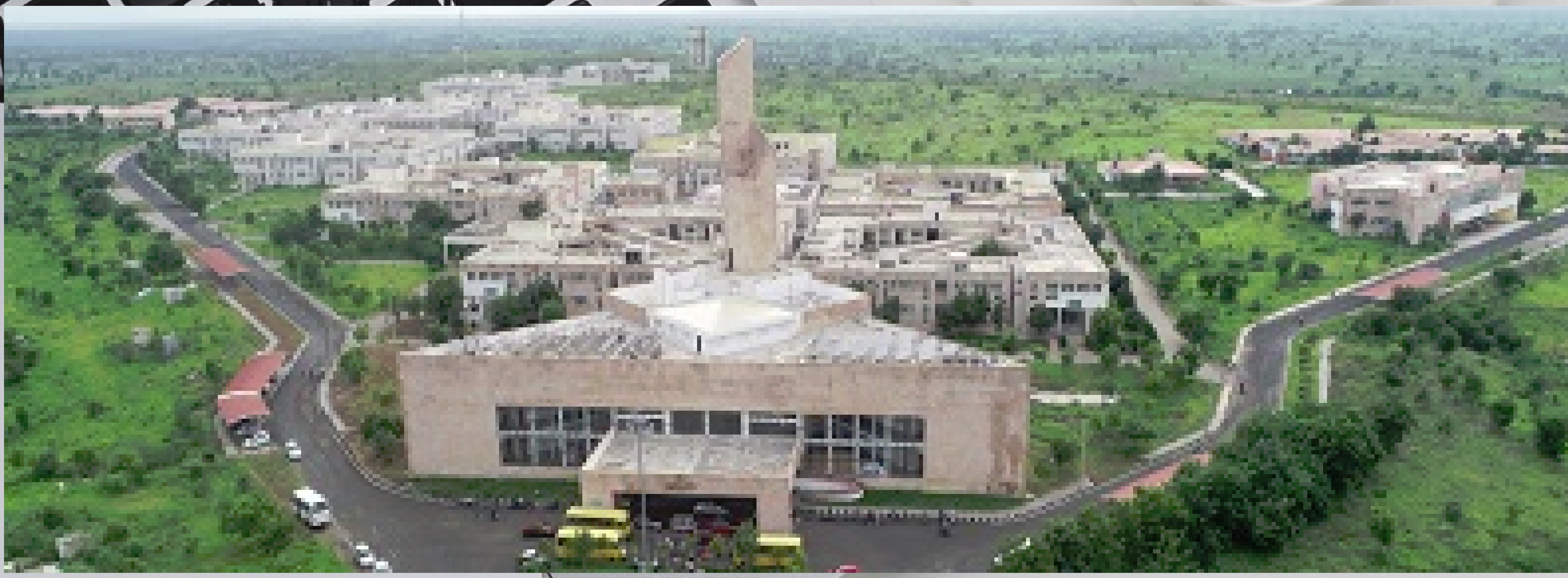

Central Library

Central University of Karnataka, Kalaburgi

Good Morning CUK !

News Headings

Education

Science & Technology

Nutrition and Health

Business, Finance & Marketing

Economic News

Event and Celebration

Art & Architecture

Sports & Cultural

Editorial News

EDUCATION

'Next KSET, PSI exams will be conducted in dist centres'

Expert opinion to be sought on acting against accused

KALABURAGI, DHNS

Next Karnataka State Eligibility Test (KSET) and PSI recruitment examination will be conducted in other centres including Kalaburagi and Vijayapura too, said Home Minister G Parameshwar.

Addressing reporters here on Wednesday, he said that the examination is being conducted in Bengaluru at present to prevent malpractices again.

Pointing out that the government has entrusted the task of conducting examination to the KEA following the court direction to assign the responsibility to the autonomous body, he said that the PSI exams will also be held in these two cities.

Legal action

"KEA has the strength to conduct examination for 54,000 candidates in Bengaluru. We are holding the first exam in the metropolitan city to avoid malpractice. Justice B Veerappa Commission, which is probing the PSI recruitment scam, has been collecting all information by issuing the notices. The government will take action against the accused within the legal framework after obtaining its report. We will also get opinions from the legal experts about the steps to be taken in this regard," he said.

Home Minister G Parameshwar.

The minister also said that there is a report that JN.1 sub-variant of Covid is not serious in nature and the government is yet to get full-fledged information in this regard. The government will not impose any restriction on the people at this juncture. Measures will be taken as per the reports of the advisory committee. Arrangements have been made to ensure adequate stock of medicines and bed facilities in the hospitals, he said. He also advised people to compulsorily wear masks and avoid visiting crowded places.

MP remarks

Condemning 'Somaari Sidda' remarks made by Mysuru-Kodagu MP Pratap Simha against Chief Minister Siddaramaiah, he said that the politicians should be more cautious while criticising their opponents as lakhs of people in the State are watching them. Rebutting the reports that Congress leader Rahul Gandhi has rejected the list of nominations to the boards and corporations, the minister claimed that he has only advised the party leaders in the State to finalise the names by consulting the party workers. Reacting to the Call Detail Report (CDR) of a woman police constable leaked by fellow policemen to a miscreant who was involved in harassing her, Parameshwar said that suspension of two constables has been ordered apart from asking higher officials to conduct a thorough probe.

Medical Education Minister Sharanprakash Patil, MLA Allamprabhu Patil, MLC Tippannappa Kamakanur, district Congress president Jagadev Guttedar and KPCC general secretary Sharanu Modi were present.

UGC cautions against admission in MPhil courses: 'It's no longer recognised'

TIMES NEWS NETWORK

New Delhi: The University Grants Commission on Wednesday asked higher education institutions (HEIs) not to invite fresh applications for MPhil (Master of Philosophy) programme, reiterating that it is no longer a "recognised degree".

UGC, through its Minimum Standards and Procedures for Award of PhD Degree Regulations, 2022, as reported by TOI in September 2022, introduced a number of reforms for enrolment in PhD programmes. Eligibility to take the test for PhD enrolment include 75% marks in aggregate or its equivalent grade in four-year/ eight-semester bachelor's degree programme while scholars with one-year/ two-semester master's degree programme after a four-year bachelor's programme are also eligible. The MPhil programme was discontinued by UGC in November, 2022.

Cautioning students against taking admission in such programmes, UGC, in a public notice on Wednesday, said: "It has come to the notice of UGC that a few universities are inviting fresh applications for MPhil (Master of Philosophy) programmes. In this regard, it is to bring to the notice that MPhil is not a recognised degree."

"Regulation number 14 of the UGC (Minimum Standards and Procedures for Award of PhD Degree) Regulations, 2022 clearly states that higher educational institutions shall not offer an MPhil programme," said UGC Secretary Manish Joshi. The Commission has asked universities to take immediate steps to stop admissions to MPhil programmes for the 2023-24 academic session. "MPhil courses which commenced prior to the notification of the PhD regulations will not be affected. The existing students will be allowed to complete the courses for the award of MPhil," said Joshi.

CUET-PG to be held from March 11-28

The National Testing Agency announced the schedule of the entrance test for admission to postgraduate courses of central, participating state, deemed and private universities on Wednesday. The entrance test will be held between March 11 and 28. Online applications for the Common University Entrance Test (CUET- PG) will be accepted till January 24, 2024. Admit cards can be downloaded from the website of National Testing Agency from March 7 onwards. TNN

ಎಂಫಿಲ್‌ಗೆ ಇನ್ನು ಪ್ರವೇಶ ಪಡೆಯಬೇಡಿ

ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳಿಗೆ ಯುಜಿಸಿಯಿಂದ ಸೂಚನೆ | ಪ್ರಸಕ್ತ ವರ್ಷವೇ ಪ್ರವೇಶ ನಿಲ್ಲಿಸುವಂತೆ ಆದೇಶ |ಅಡ್ಮಿಶನ್ ಆಗದಂತೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೂ ನಿರ್ದೇಶನ

ದೆಹಲಿ: ಎಂಫಿಲ್(ಮಾಸ್ಟರ್ ಆಫ್ ಫಿಲಾಸಫಿ) ಕೋರ್ಸ್‌ಗಳನ್ನು ನೀಡುವುದರ ವಿರುದ್ಧ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಧನಸಹಾಯ ಆಯೋಗ (ಯುಜಿಸಿ) ಬುಧವಾರ ದೇಶದ ಎಲ್ಲ ಯೂನಿವರ್ಸಿಟಿಗಳಿಗೆ ಎಚ್ಚರಿಕೆ ನೀಡಿದೆ. ಇದು ಮಾನ್ಯತೆ ಪಡೆದ ಪದವಿಯಲ್ಲ ಎಂದಿರುವ ಅದು, ಇಂಥ ಕೋರ್ಸ್‌ಗಳಿಗೆ ಸೇರದಂತೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೂ ಸೂಚನೆ ನೀಡಿದೆ.

ಕೆಲವು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳು ಎಂಫಿಲ್ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಹೊಸ ಅರ್ಜಿಗಳನ್ನು ಆಹ್ವಾನಿಸುತ್ತಿರುವುದು ಯುಜಿಸಿ ಗಮನಕ್ಕೆ ಬಂದಿದೆ. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ, ಎಂಫಿಲ್ ಪದವಿಯು ಮಾನ್ಯತೆ ಪಡೆದ ಪದವಿಯಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ನಿಮ್ಮ ಗಮನಕ್ಕೆ ತರುತ್ತಿದ್ದೇವೆ ಎಂದಿದೆ.

- ಯುಜಿಸಿ ನಿಯಮಾವಳಿ ಪ್ರಕಾರ ಎಂಫಿಲ್‌ಗಿಲ್ಲ ಮಾನ್ಯತೆ
- ಕೆಲವು ವಿವಿಗಳು ನೀಡುತ್ತಿರುವುದು ಗಮನಕ್ಕೆ ಬಂದಿದೆ
- ಈ ಕೂಡಲೇ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ನಿಲ್ಲಿಸಲು ಯುಜಿಸಿ ಸೂಚನೆ

ಯುಜಿಸಿ(ಪಿಎಚ್‌ಡಿ ಪದವಿ ನೀಡಲು ಕನಿಷ್ಠ ಮಾನದಂಡಗಳು ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯವಿಧಾನಗಳು) ನಿಯಮಗಳು, 2022ರ ನಿಯಂತ್ರಣ ಸಂಖ್ಯೆ 14, ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಯಾವುದೇ ಎಂಫಿಲ್ ಕೋರ್ಸ್ ಅನ್ನು ನೀಡಬಾರದು ಎಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತದೆ ಎಂದು ಯುಜಿಸಿ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ ಮನೀಶ್ ಜೋಶಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

2023-24ರ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಎಂಫಿಲ್ ಪ್ರೋಗ್ರಾಂಗೆ ಪ್ರವೇಶ ನೀಡಬಾರದು ಎಂದು ವಿವಿಗಳಿಗೆ ಸೂಚಿಸಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಯಾವುದೇ ಎಂಫಿಲ್ ಪ್ರೋಗ್ರಾಂಗೆ ಪ್ರವೇಶ ಪಡೆಯದಂತೆ ಸೂಚಿಸಲಾಗಿದೆ ಎಂದು ಜೋಶಿ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಸ್ವಾಯತ್ತೆ ಮರೆತ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ

ಹೆಚ್ಚಿನ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳು ಸರ್ಕಾರದ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಶಿರಸಾವಹಿಸಿ ಪಾಲಿಸುವುದಷ್ಟೇ ತಮ್ಮ ಕೆಲಸ ಎಂದುಕೊಂಡಿವೆ

• ವಸಂತ ರಾಜು ಎನ್.

ಸರ್ಕಾರಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳು ಅನುದಾನದ ಕೊರತೆಯಿಂದ ಪ್ರಪಾತಕ್ಕೆ ಜಾರುತ್ತಿರುವುದರ ಕುರಿತ ವಿಶೇಷ ವರದಿ (ಪ್ರ.ವಾ., ಡಿ. 10) ಹಲವು ಸಂಗತಿಗಳ ಮೇಲೆ ಬೆಳಕು ಚೆಲ್ಲಿದೆ. ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳು ಹೊಸ ಸಂಶೋಧನೆ ಹಾಗೂ ಆಲೋಚನೆಗಳನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುವ ಜ್ಞಾನ ತಾಣಗಳು. ಆದರೆ ಅವು ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಅಧ್ಯಾಪಕರು ಹಾಗೂ ಆರ್ಥಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ತೀವ್ರ ಕೊರತೆ, ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ, ಅಕ್ರಮ ನೇಮಕಾತಿಯಂತಹ ಸಲ್ಲದ ವಿಷಯಗಳಿಗಾಗಿ ಸುದ್ದಿ ಆಗುತ್ತಿವೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಮೂಲ ಕಾರಣ, ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳ ಸ್ವಯಂಕೃತ ತಪ್ಪುಗಳೆನ್ನದೇ ವಿಧಿ ಇಲ್ಲ.

ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳ ಹಿತಾಸಕ್ತಿ ರಕ್ಷಿಸುವ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರವ್ಯತಿರಿಕ್ತವಾಗಿ ನಡೆದುಕೊಂಡಾಗ ಕುಲಪತಿಗಳು ಯಾವುದೇ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ನೀಡದೆ ಮೌನ ವಹಿಸುವುದು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿದೆ. ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳು ಸ್ವಾಯತ್ತ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಾಗಿದ್ದರೂ ಸರ್ಕಾರದ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಶಿರಸಾವಹಿಸಿ ಪಾಲಿಸುವುದಷ್ಟೇ ತಮ್ಮ ಕೆಲಸ ಎಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿವೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ವಿಶೇಷ ಹಣಕಾಸು ಸಭೆಯಲ್ಲಿ, ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯವನ್ನು ವಿಭಜಿಸಿದರೆ ಎದುರಾಗಬಹುದಾದ ಆರ್ಥಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲದ ತೀವ್ರ ಕೊರತೆಯನ್ನು ಹೇಗೆ ಎದುರಿಸುವಿರಿ ಎಂಬ, ಆರ್ಥಿಕ ಇಲಾಖೆಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟವರಿಂದ ಯಾವುದೇ ಉತ್ತರ ಬರಲಿಲ್ಲ.

ಮೈಸೂರು, ಕರ್ನಾಟಕ, ಮಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಶೇ 60ಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಹುದ್ದೆಗಳು ಅನೇಕ ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಖಾಲಿ ಉಳಿದಿವೆ. ವರ್ಷಂಪ್ರತಿ ನಿವೃತ್ತರ ಸಂಖ್ಯೆ ಕೂಡ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿದೆ. ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವ-ವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ 2007ರಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಅಧ್ಯಾಪಕರ ನೇಮಕಾತಿಯಲ್ಲಿ ಕೇಳಿಬಂದ ಅಕ್ರಮದ ಆರೋಪ ಇನ್ನೂ ಬಗೆಹರಿದಿಲ್ಲ. ಮೀಸಲಾತಿ ನೀತಿ ಅನುಸರಿಸದಿರುವುದು, ಯುಜಿಸಿ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಗಾಳಿಗೆ ತೂರುವುದು, ಸ್ವಜನಪಕ್ಷಪಾತ, ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರದ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ಮುನ್ನೆಲೆಗೆ ಬರುವ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳು, ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಗೊಂದಲರಹಿತ ನೇಮಕಾತಿ ಮಾಡಿರುವ ಪ್ರಕರಣಗಳು ತೀರಾ ವಿರಳ.

2016ರಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಕ್ಕೆ ಸರ್ಕಾರವು ಅಧ್ಯಾಪಕರ ನೇಮಕಾತಿಗೆ ಅನುಮತಿ ನೀಡಿತ್ತಾದರೂ ಸೂಕ್ತ ರೋಸ್ಟರ್ ಪದ್ಧತಿ ಪಾಲನೆಯಾಗಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ನೇಮಕಾತಿಯನ್ನು ತಡೆಹಿಡಿಯಲಾಯಿತು. ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಮುಕ್ತ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ (ಕೆಎಸ್‌ಒಯು) ಮತ್ತು ಜಾನಪದ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಕತೆಯೂ ಇದೇ ಆಗಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳಲ್ಲದೇ ಯಾರು ಹೊಣೆ?

ಬೋಧಕೇತರ ವರ್ಗದ ತಾತ್ಕಾಲಿಕ ನೇಮಕಾತಿಗಳದ್ದು ಮತ್ತೊಂದು ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ. ಕುಲಪತಿಗಳು ಬದಲಾದಂತೆ, ಈ ನೇಮಕಾತಿ ಮನಬಂದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ತನ್ನ ಅನುಮತಿ ಇಲ್ಲದೆ ತಾತ್ಕಾಲಿಕ ನೇಮಕಾತಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವಂತಿಲ್ಲ ಎಂದು ಸರ್ಕಾರ ಹೇಳಿದೆಯಾದರೂ ಸ್ವಾಯತ್ತತೆಯನ್ನು ಮುನ್ನೆಲೆಗೆ ತಂದು, ಅಗತ್ಯಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ನೇಮಕಾತಿಗಳನ್ನು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿವೆ. ಕುಲಪತಿಗಳು ಬದಲಾದಂತೆ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳ ಕಟ್ಟಡಗಳು ಕೂಡ ಹೊಸ ಬಣ್ಣಗಳಿಂದ ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತವೆ. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಇಳಿಮುಖ ಆಗುತ್ತಿದ್ದರೂ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಅನಗತ್ಯವಾದ ಕಟ್ಟಡಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಧಕ್ಕೆಯಾಗಿಲ್ಲ.

ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣ ಇಂದು ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ನಿಯಂತ್ರಣಕ್ಕೆ ಸಿಲುಕಿ ನಲುಗುತ್ತಿದೆ. ಕೋವಿಡ್‌ನಿಂದ ಚೇತರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ, 'ದೇಶದಲ್ಲೇ ಮೊದಲು' ಎನ್ನುವ ಖ್ಯಾತಿ ಪಡೆಯುಲು, ಸೂಕ್ತ ತಯಾರಿಯಿಲ್ಲದೇ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಈ ಹಿಂದಿನ ಸರ್ಕಾರವು ಹೊಸ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀತಿಯನ್ನು (ಎನ್‌ಇಪಿ) ತರಾತುರಿಯಲ್ಲಿ ಜಾರಿಗೊಳಿಸಿತು. ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳನ್ನು ಹೊರಗಿಟ್ಟು, ರಾಜ್ಯ ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣ ಪರಿಷತ್ತಿನ ಮೂಲಕ ಪಠ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ರೂಪಿಸಲಾಯಿತು. ಪ್ರವೇಶಾತಿ, ಫಲಿತಾಂಶ ಪ್ರಕಟಣೆಯಂತಹ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಏಕೀಕೃತ ಆನ್‌ಲೈನ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸಲಾಯಿತು. ಇದರಿಂದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಮತ್ತು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳಿಗೆ ಬಹಳಷ್ಟು ಸಮಸ್ಯೆ ಆಯಿತಾದರೂ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳಿಂದ ಯಾವುದೇ ಪ್ರತಿರೋಧ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಲಿಲ್ಲ.

ರಾಜ್ಯ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀತಿ ರೂಪಿಸುವ ಸಂಬಂಧ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರ ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಕರೆದಿದ್ದ ಮೈಸೂರು, ಮಂಡ್ಯ, ಚಾಮರಾಜನಗರ ಮತ್ತು ಮಂಗಳೂರು ವಲಯದ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳ ಕುಲಪತಿಗಳು ಮತ್ತು ಕಾಲೇಜು ಪ್ರಾಂಶುಪಾಲರ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡಿದ ಕುಲಪತಿಗಳು, ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳಿಗೆ ಈಗ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸ್ವಾಯತ್ತತೆ ಇಲ್ಲವಾಗಿದೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಒತ್ತಿ ಹೇಳಿದರು. ಆದರೆ ಅಧಿಕಾರಿಶಾಹಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ತಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಸವಾರಿ ಮಾಡುವಾಗ ಅನೇಕರು ಮೌನ ವಹಿಸಿದ್ದರು. ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳಿಗೆ ಕೊಡುವ ಅನುದಾನವನ್ನು ಸರ್ಕಾರ ಮತ್ತು ಯುಜಿಸಿ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಬಹಳಷ್ಟು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಿವೆ. ಸಂಶೋಧನೆಗಾಗಿ ದೇಶದ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳಿಗೆ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರ ನೀಡುವ ಅನುದಾನದ ಪ್ರಮಾಣವೂ ಬಹಳಷ್ಟು ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆ.

ಕೇಂದ್ರವು ಖಾಸಗಿ ಮತ್ತು ವಿದೇಶಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾ-ಲಯಗಳಿಗೆ ಮಣೆ ಹಾಕುತ್ತಿರುವ ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ, ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಗಳು ತಮ್ಮ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳಿಗೆ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರರಹಿತ ಅನುಭವಿಗಳು, ಸಂಶೋಧನೆ ಮತ್ತು ಆಧುನಿಕ ಕಲಿಕಾ ಕ್ರಮಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಆಳವಾದ ಜ್ಞಾನ ಇರುವಂತಹವರನ್ನು ಕುಲಪತಿಗಳನ್ನಾಗಿ ಮತ್ತು ಅಧ್ಯಾಪಕರನ್ನಾಗಿ ನೇಮಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಈ ಮೂಲಕ, ಯುಜಿಸಿ ನಿಯಮದಡಿ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸ್ವಾಯತ್ತೆಯೊಂದಿಗೆ ಅವುಗಳಿಗೆ ಹೊಸ ಸ್ವರೂಪ ನೀಡಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣ ಪರಿಷತ್ತಿಗೆ 8 ಜನ ತಜ್ಞರ ನೇಮಕ

ಬೆಂಗಳೂರು: ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆಯಡಿ ಬರುವ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣ ಪರಿಷತ್ತಿಗೆ ನಾಲ್ವರು ವಿಶ್ರಾಂತ ಕುಲಪತಿಗಳು ಸೇರಿದಂತೆ ಒಟ್ಟು ಎಂಟು ಮಂದಿ ತಜ್ಞರನ್ನು ಸದಸ್ಯರನ್ನಾಗಿ ನಾಮನಿರ್ದೇಶನ ಮಾಡಿ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರ ಆದೇಶಿಸಿದೆ. ತುಮಕೂರು ವಿವಿಯ ವಿಶ್ರಾಂತ ಕುಲಪತಿ ಪ್ರೊ. ರಾಜಾಸಾಬ್, ಕನ್ನಡ ವಿವಿಯ ವಿಶ್ರಾಂತ ಕುಲಪತಿ ಪ್ರೊ. ಎಚ್.ಸಿ.ಬೋರಲಿಂಗಯ್ಯ, ರಾಣಿ ಚನ್ನಮ್ಮ ವಿವಿಯ ವಿಶ್ರಾಂತ ಕುಲಪತಿ ಪ್ರೊ. ರಾಮಚಂದ್ರಗೌಡ, ವಿಎಸ್‌ಕೆಯು ಮಾಜಿ ಕುಲಪತಿ ಪ್ರೊ. ಎಂ.ಎಸ್.ಸುಭಾಷ್, ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿ ಮಹಿಳಾ ವಿವಿಯ ನಿವೃತ್ತ ಕುಲಸಚಿವರಾದ ಪ್ರೊ. ಸುನಂದಮ್ಮ, ಭಾರತೀಯ ಅಂಕಿ ಅಂಶ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಪ್ರೊ. ದೇವಿಕ ಪಿ.ಮಾದಳ್ಳಿ, ಮಂಗಳೂರು ಅಕಾಡೆಮಿ ಆಫ್ ಪ್ರೊಫೆಷನಲ್ ಸ್ಟಡೀಸ್ ನಿರ್ದೇಶಕ ದಿನೇಶ್ ಕುಮಾರ್‌ಆಳ್ವ ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಣ ತಜ್ಞ ಜಯರಾಂ ಮೇಲುಕೋಟೆ ಅವರನ್ನು ಸದಸ್ಯರನ್ನಾಗಿ ನಾಮನಿರ್ದೇಶನ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

Most Important Topics For

Science & Technology

UPSC Prelims & Mains

Jio, IIT-B to launch Bharat GPT: Akash Ambani

ENS ECONOMIC BUREAU @ New Delhi

COUNTRY'S largest telecom service provider Reliance Jio is working with the Indian Institute of Technology-Bombay to launch a Bharat GPT programme.

Akash Ambani, Chairman of Reliance Jio Infocomm, announced this initiative during the institute's annual Techfest.

Ambani also mentioned that the company is planning to introduce an operating system for television and has already begun developing one.

The Jio Chairman further said, "At present we have only scratched the surface with

large language models and generative AI, and the next decade will be defined by these applications."

Regarding artificial intelligence, Ambani said it would transform every area of products and services. The company plans to launch artificial intelligencenot only as a vertical inside its organisation but also horizontally across all our sectors.

The company will introduce products and services in the media space, commerce, communication, and also devices, he added.

"We have been working on our own operating system (OS) for a while now for the TVs, and we are comprehensively thinking about how to launch it," Ambani said. Ambani referred to India as the "biggest innovation centre" for the next decade and expressed confidence that the country will be a $6 trillion economy by the end of the decade. Akash Ambani also talked about offering 5G private networks by Reliance Jio.

Referring to Jio as the largest start-up in the world, Ambani emphasised the importance for young entrepreneurs not to fear failure.

Ambani encouraged entrepreneurs to work for societal good, especially when dealing with the consumer space, and urged everyone to be deeply passionate about the work they do.

NYT sues OpenAI, MS for infringing copyrighted work

New York: The New York Times sued OpenAI and Microsoft Wednesday, accusing them of using millions of the newspaper's articles without permission to help train artificial intelligence technologies. The Times said it is the first major US media organisation to sue OpenAI and Microsoft, which created ChatGPT and other AI platforms, over copyright issues. It said the defendants were trying to "free-ride on The Times's massive investment in its journalism by using it to build substitutive products without permission or payment", according to the complaint filed in Manhattan federal court. "There is nothing 'transformative' about using The Times's content without payment to create products that substitute for The Times and steal audiences away from it," the Times said.

OpenAI and Microsoft did not immediately respond to requests for comment. The Times is not seeking a specific amount of damages, but it said OpenAI and Microsoft have caused "billions of dollars" in damages. It also wants the companies to destroy chatbot models and training sets that incorporate its material.

While OpenAI's parent is a non-profit company, Microsoft has invested $13 billion in a for-profit subsidiary, for what would be a 49% stake. Investors have valued OpenAI at more than $80 billion.

Others too have challenged OpenAI's alleged misuse of their copyright material.

Novelists including David Baldacci, Jonathan Franzen, John Grisham and Scott Turow have also sued OpenAI and Microsoft in the Manhattan court, claiming that AI systems might have co-opted tens of thousands of their books. REUTERS

New York Times sues MS, OpenAI, alleging copyright Infringement

FROM PAGE 1

erally argued that content available on the open internet can be used to train their technologies under a legal provision called "fair use," which allows for copyright material to be used without permission in certain circumstances.

In its suit, the Times said the fair use argument shouldn't apply because the AI tools can serve up, almost verbatim, large chunks of text from Times news articles.

The legal landscape surrounding generative-AI is unsettled, with the technology still in its early days. There are other lawsuits that could test the rights of AI companies to "scrape" content from the web to train AI tools, including one by several prominent book authors against OpenAI. In February, Getty Images sued the AI art company Stability AI in Delaware, alleging that it had infringed on Getty's copyrights. Stability AI at the time said it doesn't comment on pending litigation.

The U.S. Copyright Office said it launched an initiative to study issues raised by AI, including "the use of copyrighted materials in AI training." In August, it issued a notice to seek comment on the issue and is assessing whether legislative or regulatory steps are warranted, according to its website.

The Times suit raises the prospect of a fissure in the publishing world—if some major outlets follow the Times in pursuing legal action, while others negotiate for compensation from OpenAI, Microsoft and Google, which is developing its own AI efforts.

Already, a few publishers, including the Associated Press and Axel Springer, the publisher of sites such as Politico and Business Insider, have reached commercial agreements to license their content to OpenAI.

Barry Diller, the chairman of IAC, which owns sites like Better Homes & Gardens, People and Verywell Health, has said he believes publishers' copyrights are being violated.

Robert Thomson, chief executive of Wall Street Journal parent News Corp, has been vocal about his concerns about AI, including the potential for tools to use publishers' content without permission.

The *Times* has asked for a jury trial in the suit. BLOOMBERG

News Corp has had commercial discussions with AI companies but hasn't announced any licensing agreements.

Many news media executives look at tech companies with a jaundiced eye after their experiences over the past decade. Google and Facebook helped publishers reach audiences and build up their web traffic, but the tech companies became fearsome competitors for online-ad dollars and had the power to grow or shrink news traffic with algorithmic changes.

Having failed to secure what they saw as their fair share of the explosive internet growth powered by search and social media, publishers don't want to meet the same fate with AI.

OpenAI started gaining traction last year with a release of ChatGPT that wowed users by generating humanlike written responses to user queries about pretty much anything—from a salsa recipe to a travel itinerary for Greece to information about historical events.

Microsoft entered the picture as a major partner for OpenAI, agreeing to invest $13 billion in the company in exchange for what is essentially a 49% stake in the earnings of its for-profit arm.

The Times said the AI tools OpenAI and Microsoft have created, built in part on its content, have propelled major increases in their valuations. "Using the valuable intellectual property of others in these ways without paying for it has been extremely lucrative for Defendants," the Times said.

NYT said the fair use argument shouldn't apply because the AI tools can serve up large chunks of text from articles

A.G. Sulzberger, the Times's publisher, has been less outspoken in public than some of his peers about the threats generative-AI platforms pose to the news industry. Now, his company is at the forefront of the legal fight against AI companies.

The Times said it reached out to Microsoft and OpenAI in April to try to reach a commercial deal. "The Times's goal during these negotiations was to ensure it received fair value for the use of its content, facilitate the continuation of a healthy news ecosystem, and help develop GenAI technology in a responsible way that benefits society and supports a well-informed public," the company said in its complaint. The Times cited other deals it forged with major tech platforms.

The Times gives priority to digital subscriptions, with a bundle that includes not just news but sports, cooking, games and product recommendations. In the third quarter, the company reported more than nine million digital subscribers.

The Times supplied several examples of output from OpenAI's ChatGPT that closely resembled passages in Times articles. For example, OpenAI recited large portions of a 2019 report based on an 18-month investigation of predatory lending in New York City's taxi industry, the complaint said. "The law does not permit the kind of systematic and competitive infringement that Defendants have committed," The Times said in the suit.

© 2023 DOW JONES & CO., INC.

ಜಾಗತಿಕವಾಗಿ ಟಾಪ್-10 ಸ್ಥಾನ | ಸ್ಪೀಡ್‌ಟೆಸ್ಟ್ ಗ್ಲೋಬಲ್ ಇಂಡೆಕ್ಸ್ ಮಾಹಿತಿ

ಬ್ರಿಟನ್, ಜಪಾನನ್ನೂ ಹಿಂದಿಕ್ಕಿದ ಭಾರತದ 5ಜಿ

ನವದೆಹಲಿ: ಭಾರತವು 5ಜಿ ನೆಟ್‌ವರ್ಕ್‌ನಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟನ್ ಹಾಗೂ ಜಪಾನನ್ನೂ ಹಿಂದಿಕ್ಕಿದ್ದು, ಜಾಗತಿಕವಾಗಿ ಅಗ್ರ ಹತ್ತನೇ ಸ್ಥಾನ ಗಳಿಸಿದೆ. ಸ್ಪೀಡ್‌ಟೆಸ್ಟ್ ಗ್ಲೋಬಲ್ ಇಂಡೆಕ್ಸ್‌ನ 2023ರ ಮೂರನೇ ತ್ರೈಮಾಸಿಕದಲ್ಲಿ ಭಾರತ ಈ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಗಳಿಸಿದೆ.

» **ಒಂದೇ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಜಗತ್ತಿನ ಗಮನ ಸೆಳೆದ ಸಾಧನೆ**

ದೇಶದಲ್ಲಿ 5ಜಿ ನೆಟ್‌ವರ್ಕ್ ಆರಂಭವಾದ ಒಂದೇ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಈ ಸಾಧನೆ ಮಾಡುವ ಮೂಲಕ ಭಾರತ ಜಗತ್ತಿನ ಗಮನವನ್ನು ತನ್ನತ್ತ ಸೆಳೆದಿದೆ. ಯುನೈಟೆಡ್ ಅರಬ್ ಎಮಿರೇಟ್ಸ್ (ಯುಎಇ) ಮತ್ತು ದಕ್ಷಿಣ ಕೊರಿಯಾ 5ಜಿ ನೆಟ್‌ವರ್ಕ್‌ನಲ್ಲಿ ಟಾಪ್ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿವೆ. ಸ್ಪೀಡ್‌ಟೆಸ್ಟ್.ನೆಟ್‌ನ ಊಕ್ಲಾ ಈ ಅಂಕಿ-ಅಂಶಗಳನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಿದೆ.

ವಿಶೇಷವೆಂದರೆ ಸ್ಪೀಡ್‌ಟೆಸ್ಟ್ ಗ್ಲೋಬಲ್ ಇಂಡೆಕ್ಸ್‌ನ 2022ರ ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ ಮತ್ತು 2023ರ ಆಗಸ್ಟ್ ನಡುವಿನ ಅಂಕಿ-ಅಂಶದ ಪ್ರಕಾರ ಭಾರತ 5ಜಿ ನೆಟ್‌ವರ್ಕ್‌ನಲ್ಲಿ 72 ಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ಏರಿ ಈ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದೆ.

ಈ ವರ್ಷದ ಮೂರನೇ ತ್ರೈಮಾಸಿಕದಲ್ಲಿ ಭಾರತ 5ಜಿಯಲ್ಲಿ ಸರಾಸರಿ 312.26 ಎಂಬಿಪಿಎಸ್ ಡೌನ್‌ಲೋಡ್ ಸ್ಪೀಡ್ ಹೊಂದುವ ಮೂಲಕ ಹತ್ತನೇ ಸ್ಥಾನ ಗಳಿಸಿ ಇಂಥದ್ದೊಂದು ಹೆಗ್ಗಳಿಕೆಗೆ ಪಾತ್ರವಾಗಿದೆ. ಕಳೆದ ತ್ರೈಮಾಸಿಕದಲ್ಲಿ 5ಜಿಯಲ್ಲಿ ಸರಾಸರಿ 312.09 ಎಂಬಿಪಿಎಸ್ ಡೌನ್‌ಲೋಡ್ ಸ್ಪೀಡ್ ನೊಂದಿಗೆ ಬ್ರೆಜಿಲ್ ಈ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿತ್ತು. ಆದರೆ ಈ ಸಲ ಬ್ರೆಜಿಲ್ 5ಜಿಯಲ್ಲಿನ ಸರಾಸರಿ ಡೌನ್‌ಲೋಡ್ ಸ್ಪೀಡ್‌ನಲ್ಲಿ 1.4 ಪಟ್ಟು ಹೆಚ್ಚಳ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದು, ಐದನೇ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೇರಿದೆ. ಬ್ರೆಜಿಲ್ ಈ ತ್ರೈಮಾಸಿಕದಲ್ಲಿ 443.93 ಎಂಬಿಪಿಎಸ್ ಸ್ಪೀಡ್ ಹೊಂದಿದೆ.

ಮತ್ತೊಂದೆಡೆ ಈ ತ್ರೈಮಾಸಿಕದಲ್ಲಿ ಯುನೈಟೆಡ್ ಅರಬ್ ಎಮಿರೇಟ್ಸ್ ಮತ್ತು ದಕ್ಷಿಣ ಕೊರಿಯಾ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಟಾಪ್-1 ಮತ್ತು ಟಾಪ್-2 ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿವೆ. ಯುಎಇ 5ಜಿಯಲ್ಲಿ ಸರಾಸರಿ ಡೌನ್‌ಲೋಡ್ ಸ್ಪೀಡ್ 592.01 ಎಂಬಿಪಿಎಸ್ ಹೊಂದಿದ್ದರೆ, ದಕ್ಷಿಣ ಕೊರಿಯಾ 507.59 ಎಂಬಿಪಿಎಸ್ ಹೊಂದಿದೆ. ಕಳೆದ ತ್ರೈಮಾಸಿಕದಲ್ಲಿ ಸರಾಸರಿ ಡೌನ್‌ಲೋಡ್ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ 511.68 ಎಂಬಿಪಿಎಸ್ ಹೊಂದಿದ್ದ ಯುಎಇ ಈ ತ್ರೈಮಾಸಿಕದಲ್ಲಿ ಶೇ. 14 ಹೆಚ್ಚಳ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದೆ. ಈ ತ್ರೈಮಾಸಿಕದಲ್ಲಿ ಮೂರನೇ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರುವ ಮಲೇಷ್ಯಾ 5ಜಿಯಲ್ಲಿ ಸರಾಸರಿ ಡೌನ್‌ಲೋಡ್ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ 485.24 ಎಂಬಿಪಿಎಸ್ ಹೊಂದಿದೆ. ಉಳಿದಂತೆ ಈ ತ್ರೈಮಾಸಿಕದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕನೇ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಕತಾರ್, ಆರು, ಏಳು, ಎಂಟು ಮತ್ತು ಒಂಬತ್ತನೇ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಡೊಮಿನಿಕನ್ ರಿಪಬ್ಲಿಕ್, ಕುವೈತ್, ಮಕಾವು ಮತ್ತು ಸಿಂಗಾಪುರ ಇವೆ.

ವರ್ಷದ ಹಿಂದೆ ಚಾಲನೆ ನೀಡಿದ್ದ ಮೋದಿ

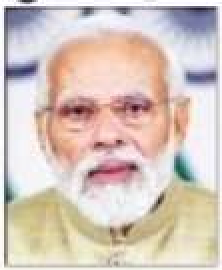

ಪ್ರಧಾನಮಂತ್ರಿ ಮೋದಿ ಕಳೆದ ವರ್ಷದ ಅ.1ರಂದು ಭಾರತದಲ್ಲಿ 5ಜಿ ನೆಟ್‌ವರ್ಕ್ ಸೇವೆಗೆ ರಾಜಧಾನಿ ದೆಹಲಿಯಲ್ಲಿ ಚಾಲನೆ ನೀಡಿದ್ದರು. ಅಂದು ದೇಶದ 13 ನಗರಗಳಲ್ಲಿ 5ಜಿ ನೆಟ್‌ವರ್ಕ್ ಕಾರ್ಯಾರಂಭ ಮಾಡಿದ್ದು, ಆಗ ಏರ್‌ಟೆಲ್ ಬಳಕೆದಾರರಿಗಷ್ಟೇ ಈ ಸೇವೆ ಲಭ್ಯವಿತ್ತು.

Fully Editable Text
Free Fonts Used
HEALTH

57 hospitalised after ammonia gas leak in Chennai fertiliser unit

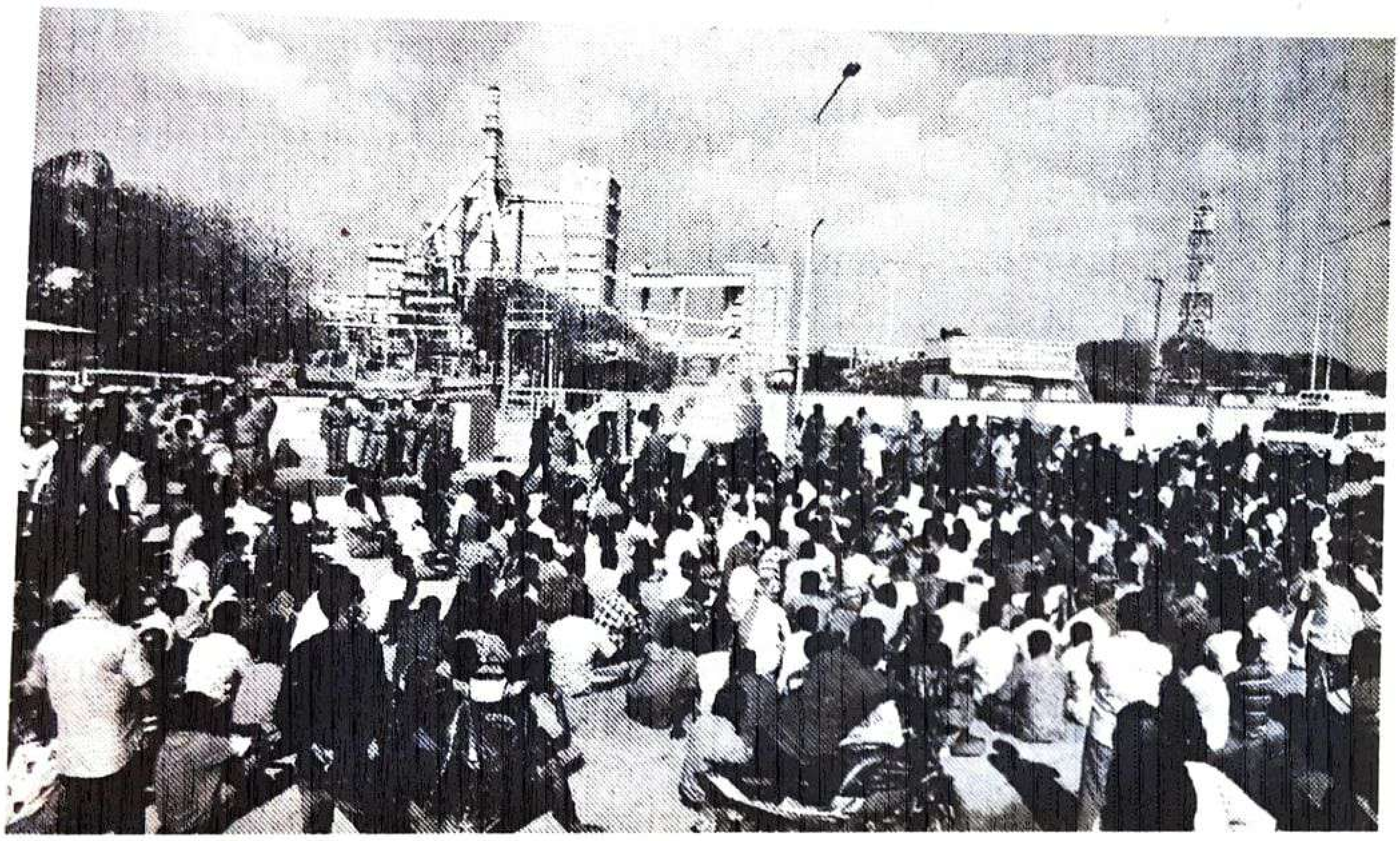

People from more than eight affected villages holding a protest in front of Coromandel Fertilisers in Ennore; (Below) A mother tries to put a mask on her child during the protest | P RAVIKUMAR

MOHAN @Chennai

IN a double whammy to the residents of Ennore who are still struggling with the ill-effects of the recent oil spill from Chennai Petroleum Corporation Limited (CPCL), 57 people were hospitalised on Wednesday after ammonia gas leaked from a fertiliser manufacturer company in the area. Hospital sources said all those being treated, including those in ICU, are stable. The southern bench of the National Green Tribunal has taken suo motu cognisance of the issue.

The leak occurred at Coromandel International in Ennore around 11.30 pm on Tuesday during the pre-cooling process to pump ammonia in liquid form. The pungent odour could be smelt till Nethaji Nagar, located five km south of the plant, and hundreds of families woke up experiencing suffocation and feeling difficulty to breathe.

"During our routine operation, an abnormality was noticed in the ammonia unloading subsea pipeline near shoreside at 11.30 pm on Tuesday," the company said in a statement. Residents, however, alleged that the company had failed to alert them about the leak and employees of a neighbouring company were the first to warn them.

Poongodi, a resident, said, "There was a frantic announcement at my doorstep asking us to leave as there was a gas leak. My daughter and I walked for more than two km and took refuge in a temple." The situation stabilised at 5am. Aggrieved residents and fishermen staged a protest outside the northern and southern gates of the facility demanding its immediate closure.

Subashini, a resident of Kattukuppam, told *The New Indian Express*, "People were transported through ambulances and a government bus. The company neither alerted us nor did they coordinate the rescue operation."

A YEAR OF MYRIAD HEALTH CHALLENGES

As 2023 draws to an end, Bengalureans find themselves reflecting on the numerous health challenges, including the ongoing war against Covid-19, JN1 which has started to eclipse all other strains as a tough contender

DR JOHN PAUL M

AS the year comes to an end, the people of Bengaluru find themselves pondering over a chaotic year that saw health obstacles engulfing the city. The main issue that took centre stage in news reports was the sudden increase in instances of viral fever in June and July, manifesting with symptoms varying from a regular cold to more serious cases accompanied by high fever.

Bengaluru, while not entirely immune, showed a promising decline in test positivity rates from 2.2 per cent on Decem 25, 2022 to a mere 0.3 per cent on Jan 3, 2023. New Delhi and Mumbai have consistently grappled for the dubious distinction of having the highest number of active Covid-19 cases among metros. This accomplishment reflects the city's collective efforts in managing the pandemic.

The city witnessed a significant spike in patients seeking treatment at outpatient departments (OPDs), with a notable 3 per cent increase in June alone. The Karnataka Institute of Medical Sciences (KIMS) registered a staggering 800 daily patients, half of whom were grappling with viral fever and persistent coughs. The situation escalated to such an extent that on Jul 19, 2023, the state recorded a total of 2,966 cases, with a striking 62 per cent attributed to dengue.

Karnataka faced a dengue outbreak of alarming proportions, reporting a staggering 8,600 cases in just three months. According to the Commissionerate of Health and Family Welfare Services, the total cases reached 11,576 by Oct 20, painting a grim picture of the health scenario.

Surprisingly, sudden cardiac deaths became a concern, constituting roughly 15 per cent of recorded deaths. Disturbingly, 85 per cent of these sudden cardiac events were linked to pre-existing conditions such as diabetes, hypertension, smoking, and poor lifestyle choices. Cardiologists unanimously pointed towards coronary artery disease as the primary reason behind the surge in sudden cardiac arrests.

Upper respiratory tract infections, attributed to viruses like adenovirus, rhinovirus,

and influenza, gripped a significant portion of the population. H1N1, commonly known as swine flu, was identified as a circulating threat, causing additional distress in the city.

Pneumonia emerged as a secondary complication, affecting 10 per cent to 15 per cent of children grappling with viral infections. This added a layer of complexity in the health landscape underscoring the need for comprehensive preventive measures.

In the ongoing war against Covid-19, JN1 has started to eclipse all other strains as a tough contender. This chapter reminds us that our fight with the virus remains far from static. The rise of the JN1 variant is a brutal reminder that our methods must be dynamic and go along with the evolutionary

REAR VIEW 2023

changes in pathogens, warning everyone to quickly ramp up large-scale vaccination efforts while also not forgetting scientific scrutiny. Also, people need to take precautions like wearing masks, washing hands and avoiding going to crowded places so that the spread of the virus is limited and does not affect a huge mass.

As the year draws to an end, Bengalureans find themselves reflecting on the myriad health challenges faced in 2023. The city navigated a complex web of viral outbreaks, respiratory infections, and the ongoing battle against Covid-19. The heightened awareness surrounding cardiovascular health and the impact of pre-existing conditions underscores the need for a holistic approach to public health in the coming year. As we bid farewell to a year marked by health crises, the resilience of Bengalureans and the lessons learned will undoubtedly shape health policies and practices in the year ahead.

(The writer is consultant in tropical medicine & infectious disease, SPARSH Hospital)

ಕರೋನಾ: ಪಿಜಿಗಳಿಂದ ಸ್ವಯಂ ಮಾರ್ಗಸೂಚಿ

ಬೆಂಗಳೂರು: ರಾಜಧಾನಿ ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ದಿನದಿಂದ ದಿನಕ್ಕೆ ಕರೋನಾ ಸೋಂಕಿತರ ಸಂಖ್ಯೆ ಏರಿಕೆಯಾಗುತ್ತಿದ್ದಂತೆ, ಪಿಜಿ ಸಂಘದ ವರು ಸ್ವಯಂ ಮಾರ್ಗಸೂಚಿಯನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

ಆರೋಗ್ಯ ಇಲಾಖೆ ಪಿಜಿಯಲ್ಲಿನ ವಾಸಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಯಾವುದೇ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಮಾರ್ಗಸೂಚಿ ರೂಪಿಸಿಲ್ಲ, ಆದರೆ ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷಾಂತರ ಮಂದಿ ಪಿಜಿಯಲ್ಲಿರುವುದರಿಂದ ಪಿಜಿ ಸಂಘಟನೆಗಳು ಇದೀಗ ಮಾರ್ಗಸೂಚಿಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದು, ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿ ಪಾಲಿಸಲು ತೀರ್ಮಾನಿಸಿವೆ. ಕರೋನಾ ಸೋಂಕಿನಿಂದಾಗಿ ಈ ಹಿಂದೆ ಪಿಜಿ ಉದ್ಯಮಗಳು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಕುಸಿತ ಕಂಡಿದ್ದು, ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆ ಪಿಜಿ ಓನರ್ಸ್ ಅಸೋಸಿಯೇಷನ್ ಮುಂಜಾಗ್ರತಾ ಸಭೆ ನಡೆಸಿ ಮಾರ್ಗಸೂಚಿಯನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಿದೆ.

ನಗರದಲ್ಲಿ 20 ಸಾವಿರಕ್ಕೂ ಅಧಿಕ ಪಿಜಿಗಳಿದ್ದು, ಲಕ್ಷಾಂತರ ಮಂದಿ ಪಿಜಿಯಲ್ಲಿರುವುದರಿಂದ ಮಾಲೀಕರೇ ಮುಂಜಾಗ್ರತಾ ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಕಳೆದ ಬಾರಿಯ ಕೋವಿಡ್‌ನಿಂದಾಗಿ ಅನೇಕ ಮಂದಿ ಪಿಜಿ ಖಾಲಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿದ್ದು, ಲಗೇಜ್‌ನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಿದ್ದರು. ಅದೆಷ್ಟೋ ಪಿಜಿ ಮಾಲೀಕರು ವರ್ಷದ ಕಾಲ ಕಟ್ಟಡಗಳು ಖಾಲಿ ಉಳಿದಿದ್ದವು. ಆದ್ದರಿಂದ ಈಗಿರುವಂತವರನ್ನು ಜಾಗೃತಿಗೊಳಿಸಿ, ಪಿಜಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋದರೆ ನಮ್ಮ ಉದ್ಯಮಕ್ಕೂ ತೊಂದರೆ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ, ಪಿಜಿಯಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವಂತವರಿಗೂ ತೊಂದರೆ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ಒಂದಿಷ್ಟು ಮುಂಜಾಗ್ರತಾ ಕ್ರಮ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದ್ದೇವೆ ಎಂದು ಪಿಜಿ ಸಂಘದ ಪದಾಧಿಕಾರಿಗಳು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ.

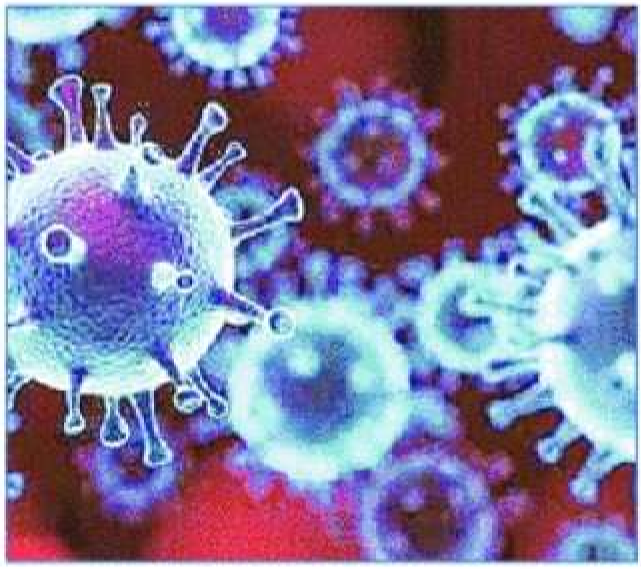

ಮಾರ್ಗಸೂಚಿಯಲ್ಲಿ ಏನಿದೆ?

- ಹೊರರಾಜ್ಯಗಳಿಂದ ಆಗಮಿಸುವವರು ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿ ಆರ್‌ಟಿಪಿಸಿಆರ್ ಟೆಸ್ಟ್ ಮಾಡಿಸಬೇಕು
- ಆರೋಗ್ಯ ಸಮಸ್ಯೆ ಇರುವವರು, ಲಕ್ಷಣ ಇರುವವರು ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿ ಮಾಸ್ಕ್ ಧರಿಸಬೇಕು
- ಎಲ್ಲರೂ ಕೋವಿಡ್ ಲಸಿಕೆ ಪಡೆದಿದ್ದಾರಾ ಎಂದು ತಪಾಸಣೆ ಮಾಡುವುದು
- 50 ವರ್ಷ ಮೇಲ್ಪಟ್ಟವರಿದ್ದರೆ ಬಿಪಿ, ಶುಗರ್ ಇದ್ದವರು ಮಾಸ್ಕ್ ಧರಿಸಬೇಕು

Business Finance

Crackdown on financial risks puts industry on watch

BLOOMBERG

A week after India barred lenders from investing in alternative investment funds that hold stakes in their borrowers, the market is counting the cost.

The Reserve Bank of India said the move is designed to prevent an unstable build up of assets in the country's financial system. But, lawyers and analysts say alternative investment fund managers could see costs ramp up and the rules will make it harder to raise cash in the future.

The top seven shadow lenders in the country had invested around $1.35 billion in these so-called AIFs, according to their most recent annual reports. Shares of these firms dived after the new rules, that directed existing investments to either be liquidated in 30 days or for lenders to provision their investment in the AIFs.

The RBI's move added to jitters in the market. Sentiment was already shaken after the central bank last month imposed stricter rules to stem the relentless rise in risky consumer loans, actions called "draconian" by one analyst. Its report on financial stability risks is set to be released this week.

RBI has been concerned about round-tripping of potentially bad loans, rise of unsecured lending and heavier linkages between AIFs and regulated entities, all of which can "potentially build up stress in the financial sector," said Abizer Diwanji, financial services leader at Ernst & Young India.

Risks

The Securities & Exchange Board of India, the country's capital markets regulator, had identified several dozen cases involving billions of dollars where AIFs were being used to get around rules, Ananth Narayan, a whole-time member at SEBI, told Bloomberg News.

The flurry of new rules are coming at a time when India's economy and financial system have remained resilient despite global headwinds of geopolitical tensions, elevated interest rates and inflation. Soured-debt ratios have narrowed to their lowest in a decade, with banks and shadow lenders boasting strong balance sheets as they reap gains from the rising demand for credit.

Impact

SEBI's Narayan said that any circumvention of financial rules by large lenders need to be addressed without imposing lopsided restrictions on those who comply. There can be unintended consequences however.

It's highly unlikely that lenders can find buyers for their stakes in the next 30 days, which would lead to losses as they make full provisions and take mark-to-market losses, EY's Diwanji said. Some of these entities, especially the shadow lenders, may have to raise fresh funds after their capital gets depleted by the provisioning, he added.

Future fundraising and deployment could however be impacted as banks and shadow lenders figure out how to avoid conflicts with their AIFs' investments, according to Joseph, the partner at Economic Laws Practice.

22K Gujaratis make a beeline for foreign shores

DILIP SINGH KSHATRIYA
@ Ahmedabad

FOR GREENER PASTURES

22,000 Gujaratis renounce Indian citizenship from 2014 to 2022

22,300 people in Gujarat surrendered their passports in the last ten years

Delhi had the most passport surrenders in India (60,414), followed by Punjab (28,117), and Gujarat (22,300)

Andaman & Nicobar had the fewest passport surrenders (16), followed by Lakshadweep/ Daman Diu (33) and Sikkim (34)

Indian External Affairs Dept provided the data

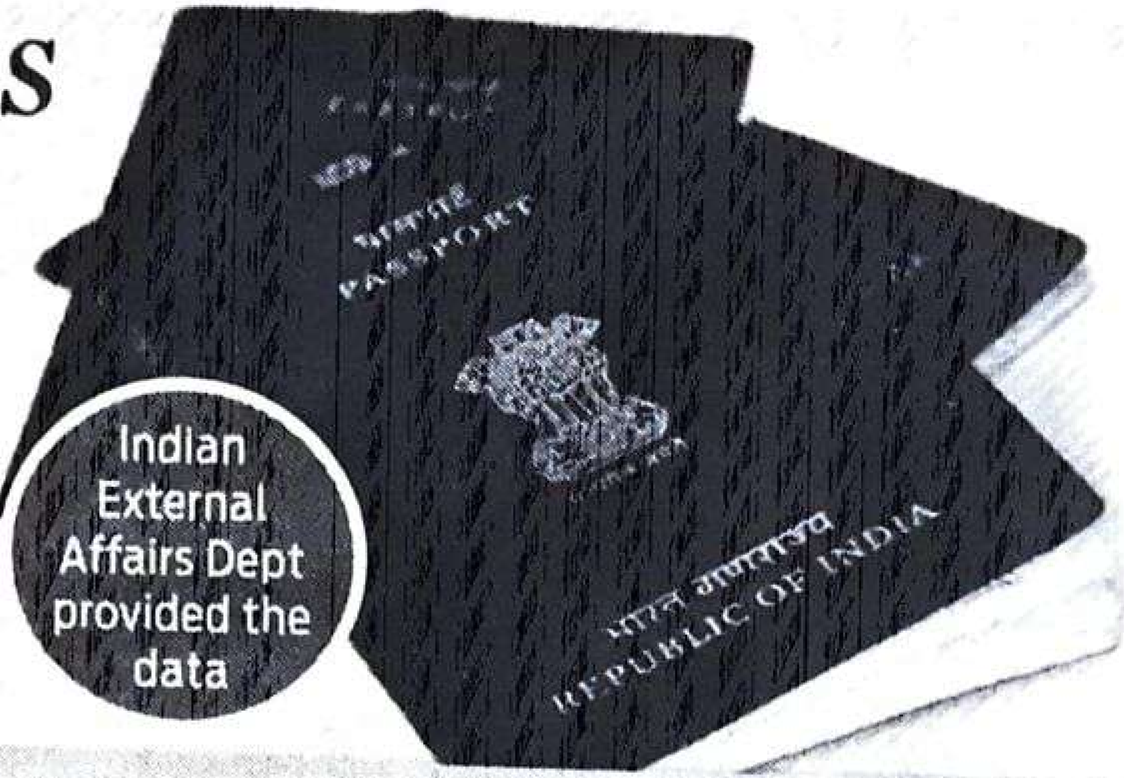

People renouncing Indian citizenship more than doubled from 2011 (1,22,819) to 2022 (2,25,620)

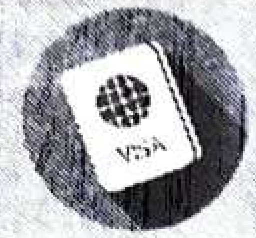

Tragic incidents related to illegal immigration, including deaths near the Canada-US border and the St. Lawrence River, were reported

MORE THAN 17.50 LAKH PEOPLE HAVE GIVEN UP INDIAN CITIZENSHIP SINCE THE YEAR 2011

OFFICIAL government data reveals that approximately 22,000 individuals from Gujarat chose to renounce their Indian citizenship over the past nine years between 2014-22. On August 10, 2023, Member of Parliament Sushil Kumar Modi raised a question in the Rajya Sabha regarding the number of people in India who had voluntarily surrendered their passports over the past decade.

In response to this inquiry, the Indian External Affairs Department provided data indicating that within the last ten years, 22,300 individuals in Gujarat had surrendered their passports, effectively giving up their Indian citizenship.

Delhi recorded the highest number of passport surrenders in India, with 60,414 individuals relinquishing their passports during the same period. Punjab followed with 28,117 passport surrenders, and Gujarat ranked third with 22,300 individuals surrendering their passports.

Conversely, regions such as Andaman & Nicobar had the lowest number of passport surrenders, with only 16 individuals giving up their passports in the previous decade. Following closely were Lakshadweep and Daman Diu, with 33 passport surrenders, and Sikkim, with 34 individuals surrendering their passports.

Intriguingly, despite the increase in passport surrenders, the total number of people renouncing Indian citizenship more than doubled over the last eleven years. In 2011, the Ministry of External Affairs reported that 1,22,819 individuals had renounced Indian citizenship, a number that surged to 2,25,620 by 2022. Shockingly, the data indicates that over 17.50 lakh people have given up their Indian citizenship since 2011.

If a person has ever held an Indian passport and has obtained the passport of another country, they will be required to surrender their Indian passport immediately after gaining another country's nationality. After renunciation of Indian citizenship, it is necessary to apply for surrender or a renunciation certificate.

Despite the alarming stories of illegal immigration and their tragic consequences making headlines in Gujarat, the collective spirit of Gujarat's villages remains undeterred. Heart-wrenching incidents, such as the discovery of individuals frozen to death near the Canada-US border in January 2022 or drowning of three Indians in the St. Lawrence River in April 2023, shed light on challenges of illegal immigration.

Canara Bank nod for MF arm's listing

ENS ECONOMIC BUREAU @ New Delhi

BENGALURU-based public sector lender Canara Bank has said its board has given in-principle approval to initiate the process of listing its mutual fund subsidiary Canara Robeco Asset Management Company in the stock exchanges by way of Initial Public Offer (IPO).

"The modalities of listing will be decided in due course. The bank will make further announcements of all material developments with regard to the same, as and when required, as per applicable regulations," the bank said in a regulatory filing.

Canara Robeco Asset Management Company is the 15th largest mutual fund house in the country with total asset under management of Rs 74,916 crore. The AMC made Rs 79 crore profit in 2022-23 on total revenue of Rs 203 crore.

Canara Bank holds a majority 51% stake in the mutual fund subsidiary. The rest of 49% is held by Orix Corporation Europe.

Currently only four asset management companies – HDFC AMC, Aditya Birla Sun Life AMC, Nippon Life Asset Management and UTI AMC – are listed on Indian bourses.

'Long-term funding for deep tech startups on the cards'

India aims to be globally competitive in technology, space, defence, energy, medical sciences

Gireesh Chandra Prasad
gireesh.p@livemint.com
NEW DELHI

Ajay Kumar Sood, chairperson of the PM-STIAC and principal scientific advisor to the government.

The government is working on a new policy to financially support deep-tech startups so that India can be globally competitive in technology as well as boost its space, defence, energy, medical sciences and pharmaceuticals capabilities, Ajay Kumar Sood, chairperson of the Prime Minister's Science, Technology and Innovation Advisory Council (PM-STIAC), and principal scientific advisor to the government, said in an interview.

Deep-tech startups will contribute to the development of indigenous technologies across various sectors, propelling India to greater competitiveness. A policy is in the works to support these entities, with the commitment to offer long-term financial support, Sood said.

"You have to be competitive, means you have to have your own technology. That is where deep tech startups, which are based on very innovative science and engineering, come. Such startups are very few in India. Most are service-oriented startups, which is okay. But out of the 100,000 startups (in India), hardly 10,000 can be called deep tech. That's what we must increase. So, our office along with other ministries prepared a document, *Deep Tech Startup Policy*, which we had put on our website for consultation. Feedback is in and Department for Promotion of Industry and Internal Trade (DPIIT) is preparing a cabinet note to make a policy intervention for encouraging deep tech startups." With this, India can be globally competitive, and be a net exporter of technology, Sood said.

Long-term financial support will aid in ensuring sustainability of deep-tech startups, he said. "They need support. There is an India startup fund already. That has to be geared up for deep-tech startups because they need long duration funding, as these ventures require a longer time horizon to take off."

Such ventures cannot succeed overnight, what is now on cards is a modification to existing funding schemes to suit the requirement of deep tech startups, he added. The Startup India seed funding scheme, that offers early-stage financing to enterprises not older than two-years, has an outlay of ₹945 crore, according to information available with the government.

Sood said India has already made significant progress in certain key areas of technology, especially in digital public good, which has helped transform the payment and fintech segments. This ground-breaking public-private partnership can be replicated in education to enhance access to education in a big way, he said. "Digital public infrastructure is an example of success which we should emulate in other areas. PM's e-vidya programme is already there. Digital education is going to be big as we have a large young population and we have a demographic advantage."

Sood said while self-reliance is a key policy priority, India does not have to reinvent the wheel. According to him, the key goal is to leapfrog from the current level.

"We have to understand that self-reliance does not mean we have to do everything ourselves and we remain closed to the world. Self-reliance would mean whatever innovation we do, we must be confident of ourselves so that we lead in some technologies. We should not be only followers. Obviously, there are gaps right now, (but) in a few areas, we are definitely ahead of the curve."

Sood also highlighted how India showed its prowess in covid-19 vaccination, and in providing testing kits at a time of crises, besides success across medical instruments, food processing and neutraceuticals.

An email query to DPIIT on Tuesday seeking comments remained unanswered till press time.

INNOVATION WAVE

THE Startup India seed funding scheme has an outlay of ₹945 crore, according to govt

INDIA has already made significant progress in certain key areas of tech, Sood says

DIGITAL education is going to be big as we have a large young population, according to Sood

SOOD also highlighted how India showed its prowess in covid-19 vaccination

RBI calls for stronger bank balance sheets

Improved asset quality, high credit offtake key to FY23 growth

Shayan Ghosh
shayan.g@livemint.com
MUMBAI

Indian banks and non-bank lenders need to further fortify their balance sheets by following stronger governance and risk-management practices, the Reserve Bank of India (RBI) said in a report released on Wednesday, even as it lauded the industry's performance across multiple metrics. These measures would help cater to growing aspirations of the Indian economy, the Report on Trends and Progress of Banking in India said.

"The Indian banking system is well positioned to improve further, with better asset quality, high capital adequacy and robust profitability. The financial indicators of non-banking financial companies (NBFCs) are also set to strengthen further, underpinned by adequate capital, increased provisions and improved asset quality," it added.

In 2022-23, the consolidated balance sheet of scheduled commercial banks (SCBs), minus regional rural banks, grew in double digits at 12.2%, the highest in nine years. "The main driver of this growth on the asset side was bank credit, which recorded its fastest pace of expansion in more than a decade.

CREDITABLE SHOW

The Indian banking system and NBFCs remain sound and resilient, according to the banking regulator.

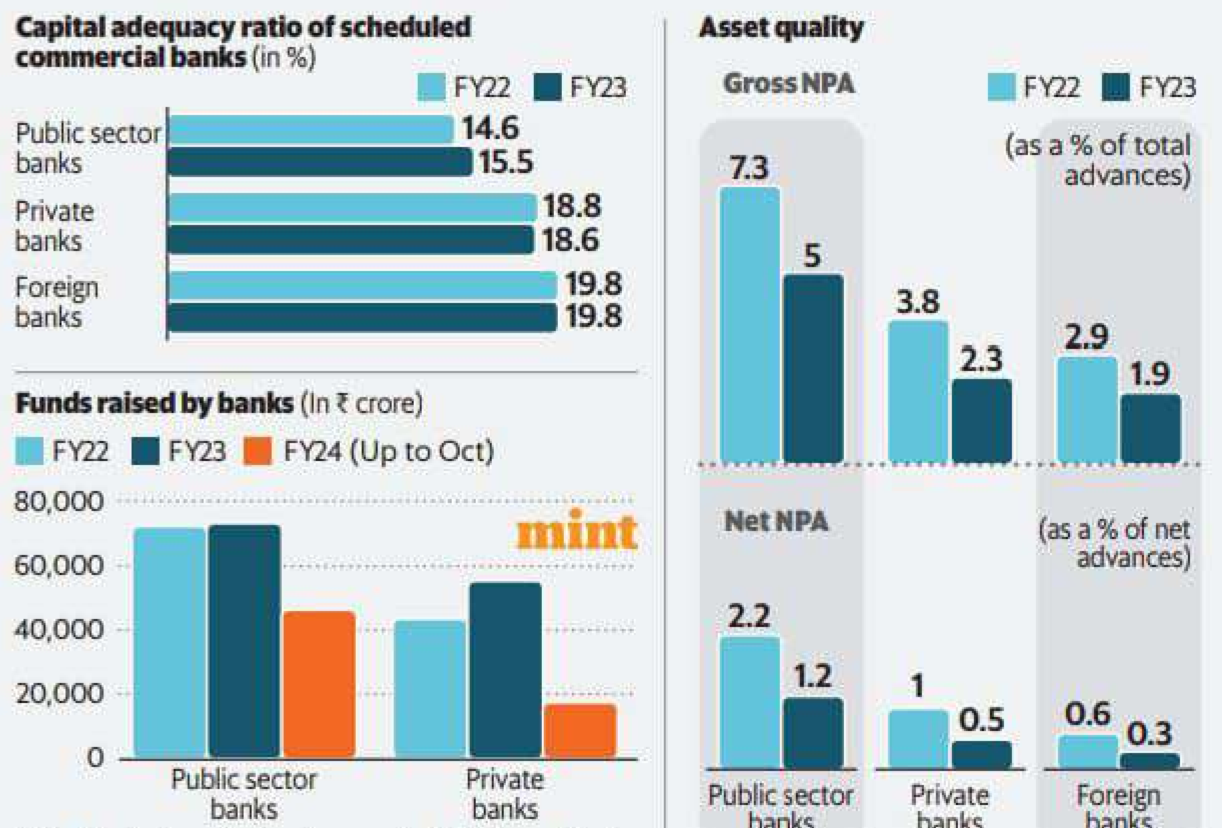

Note: Includes private placement of debt, qualified institutional placement and preferential allotment

Source: Reserve Bank of India

SARVESH KUMAR SHARMA/MINT

Deposit growth also picked up, although it trailed credit growth, resulting in higher recourse to borrowings," the report said.

Buoyed by an insatiable appetite for loans among India's individual borrowers, banks posted non-food credit growth of 15.4% in 2022-23, compared to 8.7% in 2021-22. The momentum has continued in the current fiscal. Non-food credit growth stood at 20.9% as of 1 December, although some of it is because of the merger of Housing Development Finance Corp. (HDFC) with HDFC Bank in July.

"Lower slippages helped improve asset quality across all bank groups, with GNPA (gross non-performing assets) to total advances ratio of

TURN TO PAGE 6

ಎಸ್‌ಬಿಐ ಎಫ್‌ಡಿ ಬಡ್ಡಿದರ ಹೆಚ್ಚಳ

ದೆಹಲಿ: ದೇಶದ ಪ್ರಮುಖ ರಾಷ್ಟ್ರೀಕೃತ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಸ್ಟೇಟ್ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಆಫ್ ಇಂಡಿಯಾ(ಎಸ್‌ಬಿಐ) ತನ್ನ ನಿಶ್ಚಿತ ಠೇವಣಿ(ಎಫ್‌ಡಿ) ಮೇಲಿನ ಬಡ್ಡಿದರವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಳ ಮಾಡುವ ಮೂಲಕ ಗ್ರಾಹಕರಿಗೆ ಸಂತಸ ನೀಡಿದೆ. ತನ್ನ ವೆಬ್ ಸೈಟ್‌ನಲ್ಲಿ ಈ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿ ನೀಡಿರುವ ಎಸ್‌ಬಿಐ, 50 ಬೇಸಿಸ್ ಪಾಯಿಂಟ್‌ವರೆಗೆ ಹೆಚ್ಚಳ ಮಾಡಿದೆ. ಇದು ಬುಧವಾರದಿಂದಲೇ ಜಾರಿಗೆ ಬಂದಿದೆ. ಆದರೆ, ₹2 ಕೋಟಿಗಿಂತ ಕೆಳಗಿನ ನಿಶ್ಚಿತ ಠೇವಣಿಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಅನ್ವಯವಾಗಲಿದೆ. ಅಂದರೆ, '46 ದಿನಗಳಿಂದ 179 ದಿನಗಳು', '211 ದಿನಗಳಿಂದ 1 ವರ್ಷ', '3 ವರ್ಷದಿಂದ 5 ವರ್ಷ' ಅವಧಿಗೆ 25 ಮೂಲಾಂಶಗಳಷ್ಟು ಏರಿಕೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. '7 ದಿನಗಳಿಂದ 45 ದಿನಗಳು' ಮತ್ತು '180 ದಿನಗಳಿಂದ 210 ದಿನಗಳ' ಅವಧಿಯ ಎಫ್‌ಡಿ ದರಗಳನ್ನು 50 ಬೇಸಿಸ್ ಪಾಯಿಂಟ್‌ನಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ.

Sport

Spirited United down Villa

MANCHESTER, AFP

Rasmus Hojlund capped Manchester United's thrilling fightback from two goals down as the Denmark striker netted for the first time in the Premier League to seal a dramatic 3-2 win against Aston Villa on Tuesday.

Erik ten Hag's side were in danger of another damaging defeat when goals from John McGinn and Leander Dendoncker put Villa in control by half-time at Old Trafford.

United were booed off at the interval but they staged a much-needed revival, sparked by Alejandro Garnacho scoring their first goal in seven hours and twenty minutes.

Garnacho struck again to equalise before Hojlund finally ended his goal drought with eight minutes left.

It was Hojlund's maiden

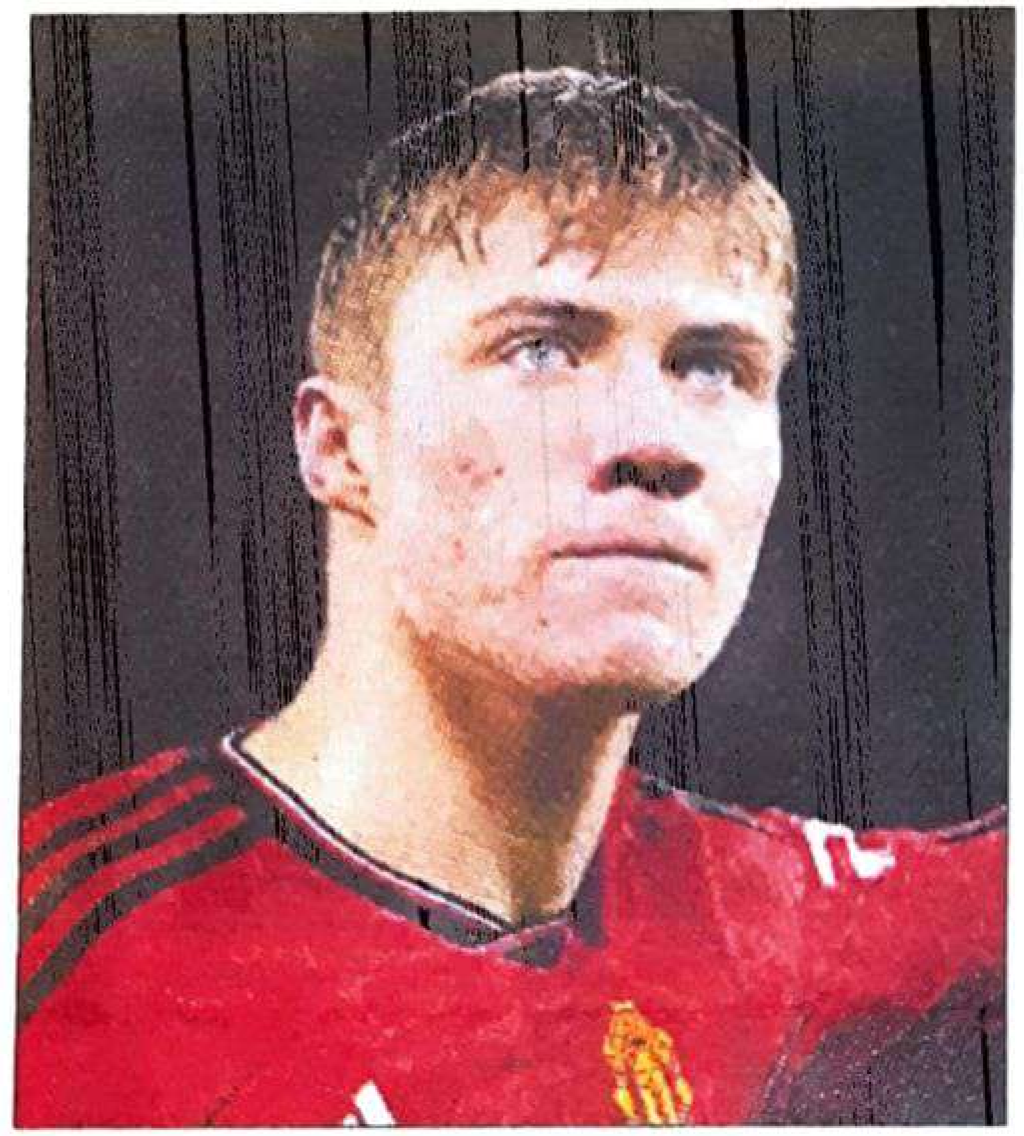

Rasmus Hojlund

league goal for United in his 15th appearance and his sixth in all competitions since his August move from Atalanta.

Hojlund's cathartic strike ended United's four-match winless run in all competitions and lifted them to sixth in the Premier League.

Two games without a win have dented Villa's unexpected title challenge.

Unai Emery's men remain third, three points behind leaders Liverpool after their first defeat in 11 matches in all competitions.

Liverpool go top

Liverpool climbed to the top of the Premier League as Darwin Nunez ended his goal drought to inspire a 2-0 win against struggling Burnley on Tuesday.

Jurgen Klopp's side took an early lead through Nunez at Turf Moor and held on despite wasting a host of chances.

Nunez's eighth goal this season was his first for 12 games since he netted against Bournemouth in the League Cup on November 1.

Diogo Jota, back from a month's injury absence, wrapped up the victory late on to leave Liverpool two points above second placed Arsenal, who have a game in hand.

India, Australia begin white-ball duel

MUMBAI, PTI

Flying high after two consecutive Test wins, India women will now shift focus to white-ball cricket as they take on seven-time world champions Australia in a three-match ODI series, looking to resurrect their dismal record in the format, here on Thursday.

India have been in top form winning their last three contests — two Tests and one T20I — after losing the first two T20Is to England and concede the three-match series in this long home season.

After crushing England by a record 347 runs in the one-off Test, India carried the momentum to defeat Australia by eight wickets last week here at the Wankhede Stadium, which will also be the venue for the three-match ODI series.

Captain Harmanpreet Kaur (left) and her deputy Smriti Mandhana will hope to continue the winning momentum from Tests to ODIs. PTI FILE PHOTO

Given their current form, India will eye more success in the fixtures lined up but the Harmanpreet Kaur-led side would know that it has a huge task cut out against Australia who have historically dominated them in 50-overs cricket.

India have only 10 wins and 40 losses to show from 50 ODIs against Australia overall, while at home, their record has been simply terrible.

With only four wins in 21 ODIs and 17 defeats at home, India have not beaten Australia in any of their last seven matches playing at home since February 2007.

In fact, the last time India and Australia played ODI cricket at the Wankhede Stadium, the home team suffered heavy defeats in March 2012, losing by 221 runs and five wickets in the last two ODIs of the three-match series.

Cummins 3-37, Nathon Lyon 2-48)

KL Rahul's eighth Test ton helped India to a respectable total on a tough Centurion pitch. PTI

Centurion Rahul shows his class

Maiden Test hundred in middle-order reflects batter's versatility

ROSHAN THYAGARAJAN
CENTURION, DHNS

Little less than a year ago, KL Rahul was catching up with friends from the Karnataka team at a neighbourhood pub in Bengaluru.

Having been dropped from the Border-Gavaskar Trophy side after failures in the first two Tests, Rahul probably needed some distraction. But you could tell he couldn't get out of his head.

Even as his friends attempted to lighten the mood, Rahul sat bolt upright in a hoodie. He wasn't quite there. Perhaps, in his head, he reckoned the end of the road in Tests.

They eventually shut shop for the night, but before leaving Rahul walked over, said something to the effect of 'I'm not done', smiled and exited the door.

On Wednesday, KL Rahul scored his eighth Test century. Date: December 27, 2023.

Poignant as the date is, well almost, the significance of this knock on his career, and the impact it had on the opening Test cannot be overstated.

Firstly, this is Rahul's first century as a middle-order batter; and his seventh outside India.

Secondly, no other batter in the history of the game has scored two Test hundreds at the SuperSport Park.

Thirdly, India were desperate for someone to save them after their early struggles in the innings, and Rahul delivered.

India were down four wickets for 92 runs after losing Shreyas Iyer in the 27th over.

Rahul, unperturbed, went about his role with wide-eyed nonchalance. He got hit a couple of times, received some medical treatment, he got back to it.

Virat Kohli, R Ashwin, Shardul Thakur and Bumrah were all out in the span of 99 runs, meaning it was down to Rahul to steer India past 200.

As Mohammed Siraj kept one end up, Rahul began picking off the runs. At stumps, India had reached 208 for 8.

There was a feeling that this was a competitive enough score given the conditions, but Rahul's Wednesday morning transition from a stoic to an ultra-aggressive cricketer of the new era was a sight to behold.

His first four boundaries of the day - two each off Gerald Coetzee and Kagiso Rabada - were all textbook shots with his head firmly on top of the contact point.

But then it all changed once the pitch started to do a little more than he anticipated - the bounce was a bit unpredictable and there was late lateral movement. Plus, the lights weren't so good so spotting the ball was an issue.

So, Rahul, on 89 at the time, launched into Rabada with a slap-pull over deep square leg. It was not the kind of shot anyone, least of all the bowler, expected at that moment. It was such an antithesis to Rahul's ploy until that point.

Siraj's fall ushered in the arrival of Rahul's State-mate Prasidh Krishna.

Rahul, aware that he couldn't take any more chances, looked for a big hit. He missed out on an upper-cut and then failed to make contact with a pull.

With one ball left in the over, it was now or never. Rahul then cleared his front foot and made full contact with a length ball from outside off.

As the ball sailed over the fence, Rahul pranced towards the non-striker's end before casually walking in the direction of the dressing room.

He punched the air, undid his helmet and soaked in the moment as the entirety of SuperSport Park acknowledged Rahul's class, versatility, mental fortitude, and his uncanny ability to matter when it matters.

Rahul's ton among top ten of India's Test history: Gavaskar

KL Rahul's brave century during the ongoing opening Test against South Africa here on Wednesday drew high acclaim from the legendary Sunil Gavaskar, who has rated the knock "in the top ten in the history" of India's red-ball cricket.

Commentating in Hindi on Star Sports, Gavaskar said, "I have been watching cricket for over 50 years now, and I can undoubtedly say this century by Rahul has to be in the top ten of India's Test history because it's a different pitch here," Gavaskar said.

"A batter would not gain the confidence so easily that he has set, especially with the ball doing anything at any time."

Australia's Pat Cummins was the pick of bowlers with three scalps. AFP

Jaismine strikes gold

NEW DELHI, PTI: Commonwealth Games medallist Jaismine Lamboria toiled hard for her maiden senior National Championships title as she eked out a contentious split decision win over Olympian Simranjit Kaur here on Wednesday.

After the three rounds, the experienced Simranjit, who is a two-time Asian Championship medallist and a Worlds bronze winner, had won the 60kg bout 3-2 at the Gautam Buddh University Indoor Stadium.

But as per the rules, every 3-2 split verdict goes for review and the two reviewers ruled in favour of Jaismine, who took the gold with a 4-3 decision much to the disappointment of Simranjit.

Elgar century thwarts India's chances after backup act flops

Pacer Bumrah gets breakthroughs but Krishna, Thakur fail to step up in support roles on Day 2

Somshuvra Laha
somshuvra.laha@htlive.com

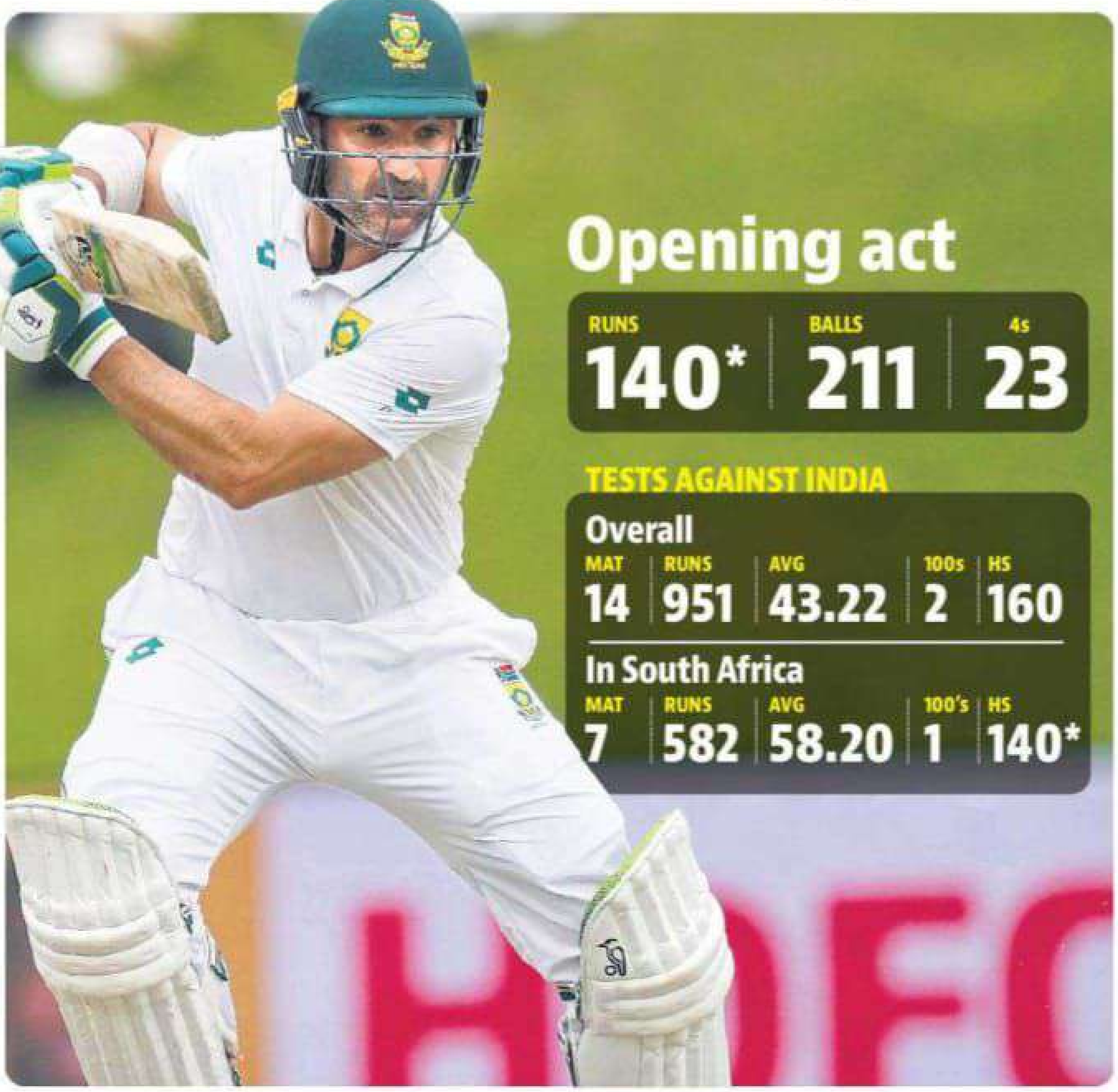

KOLKATA: You have put up 245, well aware it could have easily been way under without KL Rahul's doughty batting. In front of you is a South Africa batting line-up without the injured Temba Bavuma and an aggregate experience of 13 Tests between Tony de Zorzi, Keegan Petersen and the debuting David Bedingham after openers Aiden Markram and Dean Elgar. This is Day 2 at Centurion —as overcast as it was on Tuesday — and within four overs, Markram is sent back. How South Africa went from there to 256/5 when bad light forced early close of play will not be a comfortable dissection for India.

There is no Mohammed Shami, and so logic dictates Jasprit Bumrah and Mohammad Siraj should do bulk of the fast bowling, followed by Ravichandran Ashwin who at least can be stiflingly accurate if the pitch doesn't assist any turn. And only after them should come Shardul Thakur and Prasidh Krishna, preferably in that order.

The target is pretty straightforward: Get Elgar, and a sizeable lead is there for the taking. Only India found ways to undermine their position. Even on the best of days, Elgar is a bundle of nerves when he starts out — scratching around, getting pinged on the body regularly while trying to hang back as much as possible. The aim should be to draw him into a drive, an information that can't be unknown to India.

His first two boundaries are off Bumrah, who strayed onto his legs, and Siraj who was a tad fuller than desired. But Krishna — on debut — bowled his first ball in Test cricket on good length, barely making any course correction in the 14 overs to follow. Krishna is a hit-the-deck sort of pacer, but the conditions warranted him to be careful about his length. He wasn't. Fourteen overs into South Africa's innings, the ball still shiny and hard, Krishna went short at Elgar, allowing him to stand tall and pull him in front of square for four. Three balls later, he ran down a good length delivery past gully for a four.

Twelve runs off 12 balls to Elgar should have set off alarm bells within the India camp but why they still persisted with Krishna after lunch was anybody's guess. No amount of runs can't prevent a batter from feeling cagey in the first few overs after lunch but bewilderingly enough, India started that session with Thakur and Krishna.

The next eight overs leaked 42 runs, with both bowling either full or short and South Africa easily navigating a phase that should have been otherwise. Elgar was fluent but for somebody with a career strike rate of 47 to get to 50 in 79 balls and then to 100 in 140 balls indicates factors more than just grit may have been in the works.

That 76 runs out of the hundred came from boundaries told you how much Elgar was at ease, just as Rahul was in the day with a second hundred at Centurion in as many appearances, courtesy a boundary percentage of 79.21 — the third highest by an Indian batter in a Test century.

But that doesn't even begin to cover how valuable that hundred was in the context of the Test match at that juncture of the game. Technically, India added 37 runs to their overnight score but in reality, 72 out of the 81 runs scored after the seventh wicket fell came from Rahul's bat. By end of the day, Elgar's innings had started assuming similar significance.

Only, South Africa were in a much better position to begin with. Till Bumrah squared up Zorzi with a length ball that took a thick edge and flew to Yashasvi Jaiswal at third slip, South Africa had raked up 104 in 29 overs.

SCORECARD

INDIA (o/n 208/8)

KL Rahul b Burger	101
M Siraj c Verreynne b Coetzee	5
P Krishna not out	0
Extras (b 2, lb 8, nb 1, w 2)	13
Total (all out, 67.4 overs)	245

FoW: 1-13, 2-23, 3-24, 4-92, 5-107, 6-121, 7-164, 8-191, 9-238

Bowling: K Rabada 20-4-59-5, M Jansen 16-2-52-1, N Burger 15.4-4-50-3, G Coetzee 16-1-74-1

SOUTH AFRICA

A Markram c Rahul b Siraj	5
D Elgar batting	140
T de Zorzi c Jaiswal b Bumrah	28
K Petersen b Bumrah	2
D Bedingham b Siraj	56
K Verreynne c Rahul b Krishna	4
M Jansen batting	3
Extras (lb 8, nb 8, w 2)	18
Total (5 wickets, 66 overs)	256

FoW: 1-11, 2-104, 3-113, 4-244, 5-249

Bowling: J Bumrah 16-3-48-2, M Siraj 15-0-63-2, S Thakur 12-2-57-0, P Krishna 15-2-61-1, R Ashwin 8-3-19-0.

Petersen chopped a short delivery from Bumrah on to his stumps and South Africa were 113/3 but instead of making Bedingham sweat for his runs, Rohit Sharma took Bumrah out of the attack after another over. Returning from a first spell of 6-0-34-0, Krishna's second delivery of his second spell was so short that Bedingham had no difficulty in pulling it over deep square-leg for a massive six.

By this time Elgar was in such good nick that he was coming on to his front foot and driving like he had rarely driven before. So, from 100 in 28 overs, on to 150 in 40 overs — with Elgar coming down the pitch and driving Ashwin through on for an imperious four — South Africa barely looked a side down a batter.

At tea, South Africa's innings swelled to 194/3 thanks to an extended post-lunch session that yielded 145 runs at 4.4 per over with Bedingham taking the attack to the pacers. He was finally dismissed in the last session, with South Africa one run away from equalling India's first innings. Krishna too got his first wicket in Kyle Verreynne but looking ominous now is Elgar's unbeaten vigil.

ಸಂಯುಕ್ತ ಕರ್ನಾಟಕ

ದ.ಆಫ್ರಿಕಾಕ್ಕೆ ಇನ್ನಿಂಗ್ಸ್ ಮುನ್ನಡೆ; ರಾಹುಲ್ ಶತಕ, ಪ್ರಸಿದ್ಧಗೆ ಚೊಚ್ಚಲ ವಿಕೆಟ್

ಡೀನ್ ಎಲ್ಗರ್ ಅಜೇಯ ಶತಕ

ಸೆಂಚುರಿಯನ್: ಆರಂಭಿಕ ಆಟಗಾರ ಡೀನ್ ಎಲ್ಗರ್ ಸಿಡಿಸಿದ ಆಕರ್ಷಕ ಅಜೇಯ ಶತಕದ ನೆರವಿನಿಂದ ಆತಿಥೇಯ ದಕ್ಷಿಣ ಆಫ್ರಿಕಾ, ಪ್ರವಾಸಿ ಭಾರತ ವಿರುದ್ಧ ಇಲ್ಲಿ ನಡೆದಿರುವ ಮೊದಲ ಟೆಸ್ಟ್ ಪಂದ್ಯದಲ್ಲಿ ಇನ್ನಿಂಗ್ಸ್ ಮುನ್ನಡೆ ಪಡೆದು ಮೇಲುಗೈ ಸಾಧಿಸಿದೆ.

ಭಾರತದ ಮೊದಲ ಇನ್ನಿಂಗ್ಸ್‌ನ 245 ರನ್‌ಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರವಾಗಿ ದಕ್ಷಿಣ ಆಫ್ರಿಕಾ, ಎರಡನೇ ದಿನದ ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಪ್ರಥಮ ಇನ್ನಿಂಗ್ಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಐದು ವಿಕೆಟ್‌ಗೆ 256 ರನ್ ಸೇರಿಸಿತ್ತು.

ದಿನದ ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಡೀನ್ ಎಲ್ಗರ್ 140 (211 ಎಸೆತ, 23 ಬೌಂಡರಿ) ಹಾಗೂ ಮಾರ್ಕೊ ಜಾನ್ಸೆನ್ 3 ರನ್‌ಗಳೊಂದಿಗೆ ಬ್ಯಾಟ್ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ಆರಂಭಿಕ ಆಘಾತ

ಹನ್ನೊಂದು ರನ್ ಸೇರಿಸುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಿಣ ಆಫ್ರಿಕಾ ತಂಡ ಆರಂಭಿಕ ಆಟಗಾರ ಐಡೆನ್ ಮಾರ್ಕ್ರಾಮ್ ಅವರ ವಿಕೆಟ್ ಕಳೆದುಕೊಂಡಿತು. ಮಾರ್ಕ್ರಾಮ್, ಸಿರಾಜ್‌ಗೆ ವಿಕೆಟ್ ಒಪ್ಪಿಸುವ ಮುನ್ನ ಗಳಿಸಿದ್ದು ಕೇವಲ 5 ರನ್.

ಉತ್ತಮ ಜೊತೆಯಾಟ

ಎರಡನೇ ವಿಕೆಟ್‌ಗೆ ಡೀನ್ ಎಲ್ಗರ್ ಹಾಗೂ ಟೋನಿ ಡಿ ಝೋರ್ಜಿ ಜೋಡಿ 93 ರನ್ ಸೇರಿಸಿ ತಂಡದ ಮೊತ್ತವನ್ನು 104 ಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿಸಿ ತಂಡಕ್ಕೆ ಬಲ ನೀಡಿದರು.

ಕೀಗನ್ ಪೀಟರ್ಸನ್ 2 ಹಾಗೂ ಟೋನಿ ಡಿ ಝೋರ್ಜಿ 28 (62 ಎಸೆತ, 5 ಬೌಂಡರಿ) ರನ್ ಮಾಡಿ ಬುಮ್ರಾಗೆ ವಿಕೆಟ್ ಒಪ್ಪಿಸಿದರು.

ಶತಕದ ಜೊತೆಯಾಟ

ಡೀನ್ ಎಲ್ಗರ್ ಹಾಗೂ ಡೇವಿಡ್ ಬೆಡಿಂಗ್ಹಾಮ್ ಜೋಡಿ ಭಾರತೀಯ ದಾಳಿಯನ್ನು ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ಎದುರಿಸಿ ತಂಡದ ಮೊತ್ತವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತ ನಡೆದರು.

ಈ ನಡುವೆ ಡೀನ್ ಎಲ್ಗರ್ ತಮ್ಮ ಟೆಸ್ಟ್ ಕ್ರಿಕೆಟ್ ಜೀವನದ 14 ನೇ ಶತಕ ಸಿಡಿಸಿದರೆ, ಚೊಚ್ಚಲ ಟೆಸ್ಟ್ ಪಂದ್ಯವನ್ನು ಆಡುತ್ತಿರುವ ಡೇವಿಡ್ ಬೆಡಿಂಗ್ಹಾಮ್ ಅರ್ಧ ಶತಕ ಗಳಿಸಿದರು.

ನಾಲ್ಕನೇ ವಿಕೆಟ್‌ಗೆ ಎಲ್ಗರ್ ಹಾಗೂ ಬೆಡಿಂಗ್ಹಾಮ್ 131 ರನ್ ಸೇರಿಸಿ ತಂಡದ ಮೊತ್ತವನ್ನು ಇನ್ನೂರರ ಗಡಿ ದಾಟಿಸಿದರು.

ಪ್ರಸಿದ್ಧಗೆ ಚೊಚ್ಚಲ ವಿಕೆಟ್

ಕನ್ನಡಿಗ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕೃಷ್ಣ, ಡೇವಿಡ್ ಬೆಡಿಂಗ್ಹಾಮ್ ಅವರ ವಿಕೆಟ್ ಪಡೆಯುವ ಮೂಲಕ ಟೆಸ್ಟ್ ಕ್ರಿಕೆಟ್‌ನಲ್ಲಿ ಚೊಚ್ಚಲ ವಿಕೆಟ್ ಗಳಿಸಿದರು.

ಬೆಡಿಂಗ್ಹಾಮ್ ಅವರ ಅಧಿಕೃತ ಮೊತ್ತ 56 ಆಗಿದ್ದಾಗ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕೃಷ್ಣ 13 ನೇ ಓವರ್‌ನ ಐದನೇ ಎಸೆತದಲ್ಲಿ ವಿಕೆಟ್‌ಗೆ ಹಿಂದೆ ರಾಹುಲ್‌ಗೆ ಕ್ಯಾಚ್ ನೀಡಿ ಹೊರಬಿದ್ದರು.

ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕೃಷ್ಣ ಹಾಗೂ ಕೆ.ಎಲ್.ರಾಹುಲ್ ಕ್ಯಾಚ್‌ಗಾಗಿ ಮನವಿ ಸಲ್ಲಿಸಿದಾಗ ಫೀಲ್ಡ್ ಅಂಪೈರ್ ಮನವಿಯನ್ನು ತಳ್ಳಿಹಾಕಿದರು. ಆಗ ಭಾರತೀಯರು ಮೂರನೇ ಅಂಪೈರ್‌ಗೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಮನವಿಯನ್ನು ಎತ್ತಿಹಿಡಿದರು.

ಇದಕ್ಕೂ ಮುನ್ನ ಮೊದಲ ದಿನದ ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಎಂಟು ವಿಕೆಟ್ ನಷ್ಟಕ್ಕೆ 208 ರನ್ ಮಾಡಿದ್ದ ಭಾರತ, ಎರಡನೇ ದಿನ ಆಟ ಮುಂದುವರಿಸಿ, 245 ರನ್‌ಗೆ ತನ್ನ ಪ್ರಥಮ ಇನ್ನಿಂಗ್ಸ್ ಕೊನೆಗೊಳಿಸಿತು.

ಒಂಬತ್ತನೇ ವಿಕೆಟ್‌ಗೆ ಕೆ.ಎಲ್.ರಾಹುಲ್ ಹಾಗೂ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಸಿರಾಜ್ ಜೋಡಿ 47 ರನ್ ಸೇರಿಸಿ ತಂಡದ ಮೊತ್ತವನ್ನು ಇನ್ನೂರರ ಗಡಿ ದಾಟುವಂತೆ ಮಾಡಿತು.

ತಂಡದ ಮೊತ್ತ 238 ರನ್‌ಗಳಾಗಿದ್ದಾಗ ಐದು (22 ಎಸೆತ) ರನ್ ಮಾಡಿದ್ದ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಸಿರಾಜ್, ಜೆರಾಲ್ಡ್ ಕೊಯೆಟ್ಜೆ ಬೌಲಿಂಗ್‌ನಲ್ಲಿ ಕೈಲ್ ವೆರ್ರೆನ್ನೆಗೆ ಕ್ಯಾಚ್ ನೀಡಿ ನಿರ್ಗಮಿಸಿದರು.

ರಾಹುಲ್ ಸಿಕ್ಸರ್

ಮುಂದೆ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಬ್ಯಾಟಿಂಗ್ ಪ್ರದರ್ಶನ ನೀಡಿದ ಕನ್ನಡಿಗ ಕೆ.ಎಲ್.ರಾಹುಲ್, ಭಾರತ ಇನ್ನಿಂಗ್ಸ್‌ನ 66 ನೇ ಓವರ್ ಎಸೆದ ಜೆರಾಲ್ಡ್ ಕೊಯೆಟ್ಜೆ ಅವರ ಕೊನೆಯ ಎಸೆತವನ್ನು ಮಿಡ್‌ವಿಕೆಟ್‌ಗೆ ಸಿಕ್ಸರ್ ಎತ್ತುವ ಮೂಲಕ ತಮ್ಮ ಟೆಸ್ಟ್ ಕ್ರಿಕೆಟ್‌ನ ಎಂಟನೇ ಶತಕ ಪೂರೈಸಿದ್ದರು.

ಭಾರತದ ಮೊತ್ತ 245 ರನ್‌ಗಳಾಗಿದಾಗ 101 (137 ಎಸೆತ, 14 ಬೌಂಡರಿ, 4 ಸಿಕ್ಸರ್) ರನ್ ಮಾಡಿದ್ದ ರಾಹುಲ್, ನಾಂಡ್ರೆ ಬರ್ಗರ್ ಬೌಲಿಂಗ್‌ನಲ್ಲಿ ಕ್ಲೀನ್‌ಬೋಲ್ಡ್ ಆಗುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಭಾರತದ ಇನ್ನಿಂಗ್ಸ್ ಕೊನೆಗೊಂಡಿತು.

ಸೆಂಚುರಿಯನ್ ಮೈದಾನದಲ್ಲಿ ಒಂದಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಶತಕ ಗಳಿಸಿದ ಪ್ರವಾಸಿ ತಂಡದ ಬ್ಯಾಟ್ಸಮನ್ ಎಂಬ ಹೆಗ್ಗಳಿಕೆಗೆ ರಾಹುಲ್ ಪಾತ್ರರಾದರು.

2021–22 ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಸೆಂಚುರಿಯನ್ ಮೈದಾನದಲ್ಲಿ 123 (260 ಎಸೆತ) ದಾಖಲಿಸಿದ್ದ ಕೆ.ಎಲ್.ರಾಹುಲ್, ಬುಧವಾರ 101 (137 ಎಸೆತ) ರನ್ ಗಳಿಸಿ ಔಟಾದರು.

ದಕ್ಷಿಣ ಆಫ್ರಿಕಾ ತಂಡದ ಪರ ಕಗಿಸೊ ರಬಾಡಾ 59 ರನ್ ನೀಡಿ ಐದು ವಿಕೆಟ್ ಕಬಳಿಸುವ ಮೂಲಕ ಯಶಸ್ವಿ ಬೌಲರ್ ಎನಿಸಿದರು. ಟೆಸ್ಟ್ ಕ್ರಿಕೆಟ್‌ನಲ್ಲಿ ರಬಾಡ್ ಐದು ಹಾಗೂ ಅದಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ವಿಕೆಟ್ ಪಡೆಯುತ್ತಿರುವುದು ಇದು ಹದಿನಾಲ್ಕನೇ ಬಾರಿ.

ಉಳಿದಂತೆ ನಾಂಡ್ರೆ ಬರ್ಗರ್ 50 ಕ್ಕೆ ಮೂರು, ಮಾರ್ಕೊ ಜಾನ್ಸೆನ್ 52 ಕ್ಕೆ ಒಂದು ಹಾಗೂ ಜೆರಾಲ್ಡ್ ಕೊಯೆಟ್ಜೆ 74 ಕ್ಕೆ ಒಂದು ವಿಕೆಟ್ ಕಬಳಿಸಿದರು.

ಸ್ಕೋರ್ ವಿವರ

ಭಾರತ ಪ್ರಥಮ ಇನ್ನಿಂಗ್ಸ್ 67.4 ಓವರ್‌ಗಳಲ್ಲಿ 245

ಕೆ.ಎಲ್.ರಾಹುಲ್ ಬಿ ಬರ್ಗರ್ 101, ಸಿರಾಜ್ ಸಿ ಕೈಲ್ ವೆರ್ರೆನ್ನೆ ಬಿ ಕೊಯೆಟ್ಜೆ 5, ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕೃಷ್ಣ ಅಜೇಯ 0, ಇತರೆ (ಬೈ 2, ಲೆಗ್‌ಬೈ 8, ವೈಡ್ 2, ನೋಬಾಲ್ 1) 13.

ವಿಕೆಟ್ ಪತನ: 9–238 (ಸಿರಾಜ್), 10–245 (ರಾಹುಲ್).

ಬೌಲಿಂಗ್: ಕಗಿಸೊ ರಬಾಡಾ 20–4–59–5, ಮಾರ್ಕೊ ಜಾನ್ಸೆನ್ 16–2–52–1, ನಾಂಡ್ರೆ ಬರ್ಗರ್ 15.4–4–50–3, ಜೆರಾಲ್ಡ್ ಕೊಯೆಟ್ಜೆ 16–1–74–1.

ದಕ್ಷಿಣ ಆಫ್ರಿಕಾ ಪ್ರಥಮ ಇನ್ನಿಂಗ್ಸ್ 66 ಓವರ್‌ಗಳಲ್ಲಿ 5 ವಿಕೆಟ್‌ಗೆ 256

ಐಡೆನ್ ಮಾರ್ಕ್ರಾಮ್ ಸಿ ರಾಹುಲ್ ಬಿ ಸಿರಾಜ್ 5, ಡೀನ್ ಎಲ್ಗರ್ ಬ್ಯಾಟಿಂಗ್ 140, ಟೋನಿ ಡಿ ಝೋರ್ಜಿ ಸಿ ಜೈಸ್ವಾಲ್ ಬಿ ಬುಮ್ರಾ 28, ಕೀಗನ್ ಪೀಟರ್ಸನ್ ಬಿ ಬುಮ್ರಾ 2, ಡೇವಿಡ್ ಬೆಡಿಂಗ್ಹಾಮ್ ಬಿ ಸಿರಾಜ್ 56, ಕೈಲ್ ವೆರ್ರೆನ್ನೆ ಸಿ ರಾಹುಲ್ ಬಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕೃಷ್ಣ 4, ಮಾರ್ಕೊ ಜಾನ್ಸೆನ್ ಅಜೇಯ 3, ಇತರೆ (ಲೆಗ್‌ಬೈ 8, ವೈಡ್ 2, ನೋಬಾಲ್ 8) 16.

ವಿಕೆಟ್ ಪತನ: 1–11 (ಮಾರ್ಕ್ರಾಮ್), 2–104 (ಝೋರ್ಜಿ), 3–113 (ಪೀಟರ್ಸನ್), 4–244 (ಬೆಡಿಂಗ್ಹಾಮ್), 5–249 (ವೆರ್ರೆನ್ನೆ).

ಬೌಲಿಂಗ್: ಜಸ್‌ಪ್ರೀತ್ ಬುಮ್ರಾ 16–3–48–2, ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಸಿರಾಜ್ 15–0–63–2, ಶಾರ್ದೂಲ್ ಠಾಕೂರ್ 12–2–57–0, ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕೃಷ್ಣ 15–2–61–1, ಆರ್.ಅಶ್ವಿನ್ 8–3–19–0.

ಕನ್ನಡಪ್ರಭ

ಇಂಡಿಯನ್ ಎಫ್4 ರೇಸ್‌ನಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯದ ರಿಶೊನ್ ರನ್ನರ್-ಅಪ್

ಮೊದಲ ಬಾರಿ ಅಂ.ರಾ. ಕೂಟದ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಗೆದ್ದ 18ರ ರೇಸರ್

• **ಕನ್ನಡಪ್ರಭ ವಾರ್ತೆ** ಬೆಂಗಳೂರು

ಚೊಚ್ಚಲ ಇಂಡಿಯನ್ ಫಾರ್ಮುಲಾ 4 ಕಾರ್ ರೇಸಿಂಗ್‌ನಲ್ಲಿ ಹಾಸನದ ರಿಶೊನ್ ರಾಜೀವ್ ರನ್ನರ್-ಅಪ್ ಆಗಿ ಹೊರಹೊಮ್ಮಿದ್ದಾರೆ.

ಎಫ್4 ರೇಸ್‌ನಲ್ಲಿ ರನ್ನರ್-ಅಪ್ ಆದ ಮೊದಲ ಭಾರತೀಯ ಎನಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ರಿಶೊನ್, ಎಫ್1ನಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳಲು ಬೇಕಾಗಿರುವ ಎಫ್‌ಐಎ ಸೂಪರ್ ಲೈಸನ್ಸ್‌ನ ಅಂಕಗಳನ್ನೂ ಮೊದಲ ಬಾರಿ ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

ನ.4ರಿಂದ ಡಿ.17ರ ವರೆಗೆ ಚೆನ್ನೈನಲ್ಲಿ ನಡೆದ, ಒಟ್ಟು 17 ರೇಸರ್‌ಗಳು ಪಾಲ್ಗೊಂಡಿದ್ದ ಚಾಂಪಿಯನ್‌ಶಿಪ್‌ನಲ್ಲಿ 18ರ ರಿಶೊನ್ 2ನೇ ಸ್ಥಾನಿಯಾದರು. ಆಸ್ಟ್ರೇಲಿಯಾದ ಕೂಪರ್ ವೆಬ್‌ಸ್ಟರ್ ಚಾಂಪಿಯನ್ ಎನಿಸಿಕೊಂಡರೆ, ಅಮೆರಿಕದ ಅಕ್ಷಯ್ ಬೊಹಾರ 3ನೇ ಸ್ಥಾನಿಯಾದರು. ಈ ವರೆಗೆ ಕೆಲ ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕೂಟಗಳಲ್ಲಿ ರಿಶೊನ್ ಸ್ಪರ್ಧಿಸಿದ್ದರೂ ಇದೇ ಮೊದಲ ಬಾರಿ ಪದಕ ಗೆದ್ದಿದ್ದಾರೆ. ಈಗಾಗಲೇ ಕಿರಿಯರ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಮಿಂಚಿರುವ ಕಿಶೊನ್, ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲೂ ಮೊದಲ ಪ್ರಯತ್ನದಲ್ಲೇ ಸದ್ದು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.

ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲೇ ಮಿಂಚು

ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲೇ ರೇಸಿಂಗ್ ಮೇಲೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಆಸಕ್ತಿ ಹೊಂದಿದ್ದ ರಿಶೊನ್ 2011ರಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಟಿಂಗ್ ರೇಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ಬಾರಿ ಪಾಲ್ಗೊಂಡು, ತಮ್ಮ ಕೌಶಲ್ಯದ ಮೂಲಕ ಎಲ್ಲರ ಪ್ರಶಂಸೆಗೆ ಪಾತ್ರರಾದರು. 2017ರಲ್ಲಿ ಗೊ-ಗಾರ್ಟಿಂಗ್ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕೂಟದಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಂಡ ರಿಶೊನ್ ಉದಯೋನ್ಮುಖ ರೇಸರ್ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗೂ ಭಾಜನರಾದರು. 2018ರಲ್ಲಿ ಗೊ-ಗಾರ್ಟಿಂಗ್ ಇಟಾಲಿಯನ್ ಚಾಂಪಿಯನ್‌ಶಿಪ್ ಮೂಲಕ ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪಾದಾರ್ಪಣೆ ಮಾಡಿದರು. 2020ರಲ್ಲಿ ಕಿರಿಯರ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಟಿಂಗ್ ಚಾಂಪಿಯನ್ ಎನಿಸಿಕೊಂಡರು. 2021ರಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ಬಾರಿ ಸಿಂಗಲ್ ಸೀಟರ್ ರೇಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಂಡ ಅವರು, ಎಂಆರ್‌ಎಫ್ ಫಾರ್ಮುಲಾ1600 ಚಾಂಪಿಯನ್‌ಶಿಪ್‌ನಲ್ಲಿ ರನ್ನರ್-ಅಪ್ ಆಗಿದ್ದಾರೆ.

EDITORIAL NEWS

Separation of powers between the legislature, executive and judiciary is an ancient doctrine. But it is not set in stone. It has evolved to suit the needs of the times

EVOLUTION OF THE RULE OF 3 IN GOVERNANCE

FALI S NARIMAN

Constitutional jurist and senior advocate to the Supreme Court

SEPARATION of powers was once thought to be the only sensible rule of constitutional behaviour. Fundamental differences between the three branches of government—the legislature, the executive and the judiciary—prompted the conclusion that they should be separate and distinct. But this does not reflect how democratic governments around the world actually work.

In 1920, British historian Albert Pollard wrote in his book, *The Evolution of Parliament*, that the doctrine of separation of powers in politics "was an ingenious attempt to reduce the infinite complexity of government to the subtle simplicity of a constitutional Rule of Three".

In the first half of the 20th century, academics—who were generally hostile to the traditional tripartite theory of separation of powers—argued for a system of government based on only two functions: policy and administration. This is because the problem at the centre of constitutional government today is how to achieve a balance between the different branches—a balance that will safeguard the freedom of the individual and at the same time ensure that governments provide their citizens with essential services, without which modern-day society cannot survive.

The initial doctrine of separation of powers had its roots in antiquity. Greek philosopher and polymath Aristotle (384-322 BCE) first mentioned the idea of "a mixed government" in his treatise *Politics*. Greek historian Polybius (200-118 BCE) later explained in some detail the system of checks and balances, crediting Spartan king Lycurgus with having established the first government of this kind.

In more recent times, scholars, governments and constitutions have approached the subject in different ways, adding layers of understanding to it.

One of the earliest and clearest statements of the separation of powers was propounded by French philosopher and judge Montesquieu (1689-1755) in his famous book, *The Spirit of the Laws* (1748). He noted: "When the legislative and executive powers are united in the same person, or in the same body of magistrates, there can be no liberty... there is no liberty if the power of judging is not separated from the legislative and executive... There would be an end to everything, if the same man or the same body... were to exercise those three powers"

By way of illustration, he added, "Among the Turks, where the three powers are united in the person of the sultan, an atrocious despotism reigns."

SOURAV ROY

Since the British constitutional system functioned quite smoothly between the king, parliament and the courts, Montesquieu boldly asserted that separation of powers was a necessary, if not sufficient, condition for liberty "since its absence promotes tyranny".

THROUGH THE LOOKING GLASS

English philosopher John Locke (1632-1704) reasoned about the need for separation of powers within a monarchial state: "It may be too great a temptation to human frailty for the same persons who have the power of making laws to also have in their hands the power to execute them, whereby they may exempt themselves from obedience to the laws they make, and suit the law both in its making and execution to their own private advantage."

As to why the doctrine of separation of powers—more accurately, of shared powers—was important, and was considered worth fighting for, was also emphasised by the author of one of the *Federalist Papers*, which were a precursor to the adoption of the Constitution of the United States of America in 1789—the modern world's shortest written constitution, of less than 8,000 words. In *Federalist Paper No 51*, James Madison wrote: "In framing a government which is to be administered by men over men, the great difficulty lies in this—you must first enable the government to control the governed; and in the next place, oblige it to control itself. A dependence on the people is no doubt the primary control on the government; but experience has taught mankind the necessity of taking auxiliary precautions."

In the Constitution of India, believed to be the world's longest document of governance after the Constitution of the state of Alabama in the US, the doctrine of separation of powers is indeed recognised, "but not in its absolute rigidity", observed a Constitution bench of India's Supreme Court way back in 1955.

The court added: "But the functions of the different parts or branches of government are sufficiently differentiated, and consequently, it could be confidently said that our Constitution does not contemplate assumption by one organ, or part of the State, of functions that essentially belong to another."

Separation of powers alone does not operate as a canonical principle of constitutionalism. In an article published in the *Boston College Law Review* in March 2013, law professor Jeremy Waldron proposed a close-knit set of five principles that are designed to work both separately and together. The principle of the separation of the functions of government from one another (the separation of powers principle); the principle that warns against the concentration of too much political power in the hands of any one person, group or agency (the division of power principle); the principle that requires the ordinary concurrence of one governmental entity in the actions of another, and thus permits one entity to check or veto the actions of another (the checks and balances principle); the principle that requires laws to be enacted by votes in two coordinate legislative assemblies (the bicameralism principle); and the principle that distinguishes between powers assigned to the federal government and powers reserved for states (the federalism principle).

None of these 'principles', of course, are made enforceable in written constitutions, because every written constitution divides power in its own particular way.

The principle of separation of powers continues to survive in 2023-24, but under its more appropriate umbrella term—the division of powers.

(falinariman@gmail.com)

Illegality shouting from the rooftops

At least 90% of the rooftop restaurants in Bengaluru flout fire safety rules, according to a report based on a physical verification of such establishments conducted by the Karnataka State Fire and Emergency Services Department in November. What's worse, a majority of these restaurants are illegal and function without trade licences, approved building plans, and other requirements, let alone implementing safety norms. Though both the BBMP and the fire department have flagged this issue time and again in the past, neither they nor any other authority has seen it fit to take action. The latest survey was prompted by a fire at a restaurant in Bengaluru's Koramangala area in October. Insufficient fire equipment topped the list of violations, followed by non-compliance with fire schematic drawings and absence of proper exit points. In many cases, the establishments did not even possess a trade licence, which is a basic requirement to conduct any business. It is mandatory for buildings above 21 meters in height to obtain a no-objection certificate (NOC), but even those that comply with the provision later illegally permit bars, pubs and cafes to function from the terrace in violation of norms. Besides, the granting of approvals by the BBMP for high-rises even on narrow roads and the failure of builders to allow the required set-backs around their buildings further complicate matters as they restrict access to fire engines in case of an eventuality.

If 90% of rooftop establishments are in violation, who is to blame?

These establishments have been able to get away with murder, so to say, because a large number of them are said to be owned, directly or benaami, by politicians or well-connected businessmen and celebrities. The fire at the Koramangala restaurant should have been seen as a call for action against errant establishments, some of which have been functioning with impunity for years, but it is seen that there are officers who are looking at ways to bail them out, including by floating the theory that the existing building byelaws themselves are impractical and to be blamed for their violation.

The problem is two pronged. One, many rooftop restaurants are operating illegally. Two, even those that are legal have failed to implement fire safety norms. It may take the personal intervention of Chief Minister Siddaramaiah to ensure that illegal rooftop establishments and those that are in violation of any safety norms are shut down immediately. Also, illegality on such a scale cannot thrive without the connivance of officers who are supposed to enforce the norms, whether in the BBMP or elsewhere. They, too, must face action. Else, it's just a matter of time before the next fire disaster, and the next.

HOW INDIA CAN HELP FRAME GLOBAL RULES FOR AI SAFETY

ANIL K ANTONY

National Secretary and spokesperson, BJP

THE emergence of steam engines, electricity and computers—the primary drivers of the first three industrial revolutions—brought about transformations that shaped the economic, social and cultural landscapes of their eras. We are currently said to be at the initial phase of the fourth industrial revolution, led by advancements in several cutting-edge technologies. Artificial intelligence (AI) stands out as its talismanic driver.

Computational power has long adhered to Moore's Law, doubling every two years. The growth of AI has accelerated even more, with current algorithms and programs capable of efficiently processing vast amounts of data, providing insights, performing tasks and solving complex problems at speeds and capabilities that were once unimaginable for humans.

Its applications have already percolated across every sector, tremendously boosting our productivity. AI is projected to contribute $15.7 trillion to the global economy in 2030, with $6.6 likely to come from increased productivity, and the rest from consumption-side effects.

Healthcare has improved with the integration of AI. Our doctors can use predictive analytics for patient outcomes, give personalised treatment recommendations and analyse medical images to assist in diagnosis. Education saw the advent of virtual tutors and learning platforms that can adapt to individual student needs. Agriculture sector is witnessing an increasing adoption of precision farming techniques and automated AI-guided machinery for tasks such as planting and harvesting.

Personalised recommendation tools have become integral components of every digital platform, including social media, e-commerce, and publishing. Automated vehicles and drones are now mainstays in the armed forces that can perform military operations without endangering soldiers. Communication and outreach to the people are also undergoing never seen before disruption. Recently, AI tool Bhashini facilitated the real-time translation of the prime minister's Hindi speech to Tamil at the Kashi Tamil Sangamam. In a not-so-distant future, it is highly probable that we will have AI-powered earphones capable of translating conversations in real time, facilitating seamless communication between individuals who do not understand each other's languages.

Generative AI (GenAI) has further expanded the scope of possibilities. Popular GenAI applications such as Midjourney and OpenAI's DALL-E, can take text inputs and generate distinctive digital images. OpenAI's ChatGPT can provide detailed outputs, generating essays, stories and computer code in response to queries.

The rapid advancement of AI has also triggered widespread apprehensions due to its potential for harm. The accessibility of powerful AI tools has empowered amateur programmers to create sophisticated malware and virus codes, significantly heightening cybersecurity and cyberterrorism threats. The proliferation of deepfake videos featuring public figures and the generation of AI-created images capable of inciting violent and negative public sentiments have become commonplace.

WIKIMEDIA COMMONS

OpenAI co-founder Sam Altman had suggested setting up a global watchdog for AI similar to the Atomic Energy Agency. India, which has just taken over as chair of the Global Partnership on AI, a forum of 28 countries and the EU, has a chance to set the course

These can be hard to discern, and if left unaddressed, they could inflict massive damage in a world heavily influenced by digital narratives and content. AI-generated tools frequently face criticism for inheriting biases from their programmers. Intelligent machines are increasingly deployed in military operations where they can make life and death decisions.

In the recent past, the Biden administration in the US issued an executive order establishing foundational norms for the development and use of AI. Earlier this month, the European Union had also drafted a provincial set of guidelines for this sector. The G7 summit held in Hiroshima this May had initiated the Hiroshima AI process , with the stated objective of the creation and promotion of human-centric and trustworthy AI based on Organisation for Economic Co-operation and Development principles. OpenAI's Sam Altman had earlier suggested setting up an intergovernmental watchdog for overseeing AI similar to the International Atomic Energy Agency , that works under the UN framework.

Global consensus during these turbulent times of intensified geopolitical rivalries would be difficult. The major powers are also attempting to slow each other's course of innovation. The US has imposed restrictions on the sale of advanced chips, crucial for driving AI development, to China. In response, Beijing has retaliated by implementing export regulations on Gallium and Germanium, both critical minerals for semiconductor manufacturing.

Against this backdrop, India has just taken over as the chair of the Global Partnership on Artificial Intelligence (GPAI), a forum of 28 countries and the EU working together on the opportunities and challenges of AI. Prime Minister Modi, while addressing the inaugural session, stressed the need for global collaboration with the widest participation to harvest the full potential of AI.

The G20 summit this year witnessed the emergence of India as the preeminent voice for the Global South. We were also able to showcase our digital public infrastructure as a powerful enabler for the world's digital and developmental transformation. GPAI has the potential to position India at the forefront of establishing a secure, safe, and inclusive global standard and governance model for the most transformative technology of our era.

(Views are personal)

(Tweets @anilkantony)

ದೇವಾ, ನಿನ್ನ ಮನೆಯನ್ನು ಮೊದಲು ಚೆನ್ನಾಗಿಟ್ಟುಕೋ!

ನೂರೆಂಟು ವಿಶ್ವ
ವಿಶ್ವೇಶ್ವರ ಭಟ್
vveditoped@gmail.com

ಇಷ್ಟರಲ್ಲೇ ಅಯೋಧ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ರಾಮಮಂದಿರ ಉದ್ಘಾಟನೆಗೊಳ್ಳಲಿದೆ. ಈಗಾಗಲೇ ಭವ್ಯ ಮಂದಿರದ ಚಿತ್ರಣವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಡುವ ಹಲವು ಫೋಟೋಗಳು, ಮಾಧ್ಯಮಗಳಲ್ಲಿ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಜಾಲತಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಓಡಾಡುತ್ತಿದೆ. ಚಿತ್ರಗಳಂತೂ ಮಜಬೂತಾಗಿದೆ. ಅದು ಉದ್ಘಾಟನೆಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ಅಲ್ಲಿಗೊಮ್ಮೆ ಭೇಟಿ ನೀಡಲೇಬೇಕೆನಿಸಿದೆ.

ನಾನು ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ ಪುಣ್ಯಕ್ಷೇತ್ರಗಳಿಗೆ ಹೋಗುವ ಜಾಯಮಾನ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡವ. ಭಾರತದ ಬಹುತೇಕ ತೀರ್ಥಕ್ಷೇತ್ರಗಳಿಗೆ ಭೇಟಿ ನೀಡಿದ್ದೇನೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಪ್ರಚೋದನೆ ನೀಡಿದ್ದು ಓಶೋ ಅವರ 'ನನ್ನ ಪ್ರೀತಿಯ ಭಾರತ' (ಈ ಕೃತಿಯನ್ನು ನಾನೇ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಅನುವಾದ ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ) ಹಾಗೂ 'ಭಾರತದ ಆತ್ಮ: ದೇಗುಲಗಳು' ಭಾರತದಲ್ಲಿರುವ ದೇವಾಲಯ ಹಾಗೂ ಪುಣ್ಯಕ್ಷೇತ್ರಗಳಿಗೆ ಭೇಟಿ ಕೊಡದೇ ದೇಶವನ್ನು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ, ಕಾರಣ ಭಾರತದ ಅಂತಃಸತ್ವವಿರುವುದೇ ಈ ಪುಣ್ಯಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿರುವ ದೇಗುಲಗಳಲ್ಲಿ. ಭಾರತದ ದೇವಾಲಯಗಳು ಕೇವಲ ಧಾರ್ಮಿಕ ನಂಬಿಕೆಗಳ ತಾಣವಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಅವು ನಮ್ಮ ಶ್ರದ್ಧೆ ಹಾಗೂ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ನೆಲೆವೀಡು ಸಹ ಹೌದು. ಅಲ್ಲದೇ ಇವು ನಮ್ಮ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಕೂಡುತಾಣಗಳೂ ಹೌದು. ಈ ಎಲ್ಲ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಓಶೋ ಬಹಳ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರತಿ ದೇವಾಲಯ, ಪುಣ್ಯಕ್ಷೇತ್ರದ ಜತೆಗೆ ಹಲವು ನಂಬಿಕೆ, ಐತಿಹ್ಯ, ಪೌರಾಣಿಕ, ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಮಹತ್ವದ ಕತೆಗಳಿವೆ. ಈ ದೇಶದ ಆತ್ಮವಿರುವುದೇ ಪುಣ್ಯಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ. ಪುಣ್ಯ ಗಳಿಕೆ, ಪಾಪನಾಶಕ್ಕಿಂತ ಜ್ಞಾನವರ್ಧನೆಯ ಭಾವ ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡರೆ, ದೇವಾಲಯಗಳ ಭೇಟಿ ಫಲಪ್ರದವಾಗುತ್ತದೆಂಬ ಓಶೋ ಮಾತು ಸತ್ಯ.

ಪ್ರತಿ ದೇವಾಲಯದ ಹಿಂದೆ ಧಾರ್ಮಿಕ ಕಾರಣಗಳೇನೇ ಇರಲಿ, ಅದನ್ನು ಕಟ್ಟಿದ ಕತೆಯೇ ರೋಚಕ. ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಬೋಳುಗುಡ್ಡದ ಮೇಲೆ ರಾತ್ರೋರಾತ್ರಿ ಒಂದು ಕಲ್ಲನ್ನು ನೆಟ್ಟರೆ ಸಾಕು, ಅದು ಬೆಳಗಾಗುವ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಒಂದು ಪುಣ್ಯಕ್ಷೇತ್ರವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅದರ ಸುತ್ತಮುತ್ತ ನೂರಾರು ಕತೆಗಳು ಹುಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಜನ ಮುಗಿಬಿದ್ದು ತಮ್ಮ ಶ್ರದ್ಧೆ, ನಂಬಿಕೆಗಳನ್ನು ಧಾರೆಯೆರೆಯಲಾರಂಭಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸಾವಿರಾರು ಭಕ್ತರು ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಂದಲೋ ಬರಲಾರಂಭಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಜನರಿಗೆ ಏನು ಪ್ರಯೋಜನವಾಗುವುದೋ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ, ಆದರೆ ಸಾಂತ್ವನ, ನೆಮ್ಮದಿಯಂತೂ ಸಿಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ದೇಶದ ಯಾವುದೇ ದೇವಾಲಯ, ಮಠ, ಪುಣ್ಯಕ್ಷೇತ್ರ, ಧಾರ್ಮಿಕ ಕೇಂದ್ರಗಳಿಗೆ ಹೋಗಿ, ಜನವೋ ಜನ. ಎಲ್ಲೆಡೆ ಜನಜಂಗುಳಿ. ಅದರಲ್ಲೂ ಶನಿವಾರ, ಭಾನುವಾರ ಹಾಗೂ ರಜಾದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಲಿಡಲು ಆಗದಷ್ಟು ಜನಜಾತ್ರೆ.

ವಾರಾಣಸಿ ಸೇರಿದಂತೆ ಇಡೀ ದೇಶದ ಹಲವು ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳನ್ನು ಸಂದರ್ಶಿಸಿದಾಗೆಲ್ಲ ಅನಿಸಿದ್ದು, ಅಲ್ಲಿನ ಅವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಅಸಹನೀಯ ಪರಿಸರವನ್ನು ಸಹಿಸಿಕೊಂಡು ನಿಜಕ್ಕೂ ದೇವರು ಇನ್ನೂ ಲ್ಲೇ ಉಳಿದಿದ್ದಾನಾ? ಪ್ರಧಾನಿ ನರೇಂದ್ರ ಮೋದಿಯವರು ಹಠಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದು ವಿಶ್ವನಾಥ್ ಧಾಮ್ ಕಾರಿಡಾರ್ ಅನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸದೇ ಹೋಗಿದ್ದರೆ, ನಮ್ಮ ಪಾರಂಪರಿಕ ನಂಬಿಕೆಯ ಕ್ಷೇತ್ರ ಕಾಶಿ ಇನ್ನು ಂದು ಶತಮಾನ ಕಳೆದರೂ ಹಿಂದಿನದಕ್ಕಿಂತ ಭಿನ್ನವಾಗಿರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲವೇನೋ? ಹೀಗೆಯೇ ಎಲ್ಲ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳನ್ನು ಬದಲಿಸುತ್ತಾ ಹೋಗುವುದಾದರೆ ಮೋದಿಯವರಿಗೆ ಇನ್ನೂ ಎರಡು ಅವಧಿಯ ಅಧಿಕಾರವೂ ಸಾಲದು.

ಬಹಳಷ್ಟು ಸಮಯದವರೆಗೆ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದ ಅಹಮದ್ ನಗರ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿರುವ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಯಾತ್ರಾಸ್ಥಳ ಶಿರಡಿಗೆ ಹೋಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಶ್ರೀ ಸಾಯಿ ಬಾಬಾ ಅವರ ಕತೆ, ವೃತ್ತಾಂತ, ಪವಾಡಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಕೇಳಿದ್ದೆ. ಆದರೆ ಶಿರಡಿಯನ್ನೇ ನೋಡಿರಲಿಲ್ಲ. ತಿರುಪತಿಯ ನಂತರ ಅತ್ಯಂತ ಹೆಚ್ಚು ಭಕ್ತರು, ಜನರು ಭೇಟಿ ನೀಡುವ ಕ್ಷೇತ್ರವೆಂದರೆ ಶಿರಡಿ. ಶನಿವಾರ ಹಾಗೂ ರಜಾ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷಕ್ಕೂ ಅಧಿಕ ಭಕ್ತರು ಆಗಮಿಸುತ್ತಾರೆ. ಉಳಿದ ದಿನ ಏನಿಲ್ಲವೆಂದರೂ 30-40 ಸಾವಿರ ಮಂದಿ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಇಂಥ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಎಂಟು-ಹತ್ತು ತಾಸು ಕ್ಯೂದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಭಕ್ತರಲ್ಲೂ ಪಕ್ಷಪಾತ. ಹಣವುಳ್ಳವರು, ಹಣವಿಲ್ಲದವರು ಎಂಬ ಎರಡು ವರ್ಗ. ಹಣವಿಲ್ಲದವರಿಗೆ ಉಚಿತ ದರ್ಶನ. ಹೀಗಾಗಿ ಗಂಟೆಗಟ್ಟಲೆ ಕಾಯಲೇಬೇಕು. ಹೆಚ್ಚು ಹಣಕೊಟ್ಟು, ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿದರೆ ದೇವರ ಸನ್ನಿಧಾನಕ್ಕೆ ತಾಪ್ಪೇತೋಪ್ಪು ಪ್ರವೇಶ. ಹತ್ತು ನಿಮಿಷಗಳಲ್ಲಿ ದರ್ಶನ ಮುಗಿಸಿ ಹೊರಬರಬಹುದು. ಈ ಪದ್ಧತಿ ಎಲ್ಲ ಪುಣ್ಯಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲೂ ಜಾರಿಗೆ ಬಂದಿದೆ. ಆದರೆ ಉಚಿತ ದರ್ಶನಕ್ಕಾಗಿ ಕ್ಯೂದಲ್ಲಿ ಐದಾರು ಗಂಟೆ ನಿಲ್ಲುವ ಭಕ್ತರ ಗೋಳನ್ನು ನೋಡಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ, ಅದರಲ್ಲೂ ವೃದ್ಧರು, ಕಾಯಿಲೆಪೀಡಿತರ ಸಂಕಟ ಅಷ್ಟಿಷ್ಟಲ್ಲ.

ಇಷ್ಟೊಂದು ಅಗಾಧ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತರು ಹರಿದು ಬರುವ ಪುಣ್ಯಕ್ಷೇತ್ರಗಳ ಅಸಲಿ ಸಮಸ್ಯೆಯೇನೆಂದರೆ, ಸ್ವಚ್ಛತೆಯ ಕೊರತೆ. ಎಲ್ಲೆಡೆ ಹೊಲಸು, ಗಬ್ಬುನಾತ, ಅವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಸುಲಿಗೆ, ಪೀಡನೆ, ದೇವರ ದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಲಂಚ. ಗರ್ಭಗುಡಿಯಲ್ಲಿ ದೇವರ ಹತ್ತಿರ ನಿಂತು, ಹೆಚ್ಚು ಕಾಲ ಇದ್ದು ದರ್ಶನ ಪಡೆಯಲು ಲಂಚ. ಪ್ರಸಾದಕ್ಕೂ ಲಂಚ. ಪೂಜೆಗೆ ಲಂಚ. ಸಾಕ್ಷಾತ್ ದೇವರ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯದಲ್ಲೇ ಲಂಚಾವತಾರ ಪ್ರದರ್ಶನ! ಹೀಗಿರುವಾಗ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಪುಣ್ಯಭಾವ ಸೃಜಿಸುವುದಾದರೂ ಹೇಗೆ?

ದೇವಾಲಯದ ಪ್ರಾಂಗಣದಲ್ಲಿಯೇ ಸ್ವಚ್ಛತೆ, ಸೌಂದರ್ಯ ನೆಗೆದುಬಿದ್ದಿರುತ್ತದೆ. ಎಲ್ಲೆಂದರಲ್ಲಿ ಕಸ, ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್, ತುಂಬಿ ತುಳುಕುವ ಕಸದ ತೊಟ್ಟಿಗಳು, ಬೀದಿನಾಯಿ, ಕಿತ್ತುಹೋದ ಫುಟ್‌ಪಾತ್, ರಸ್ತೆಗಳು, ಫ್ಲೆಕ್ಸ್ ಬೋರ್ಡ್, ಭಿಕ್ಷುಕರು, ಬಣ್ಣ ಮಾಸಿದ ಗೋಡೆಗಳು, ಎಲ್ಲೆಂದರಲ್ಲಿ ನೇತುಬಿದ್ದಿರುವ ವಾಯರ್‌ಗಳು... ಎಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರೂ ಅಸ್ತವ್ಯಸ್ತ, ಅವ್ಯವಸ್ಥೆ.. ದೇಗುಲದ ಪ್ರಾಂಗಣದೊಳಗೆ ಕಪ್ಪುಮಸಿಯಿಂದ ಆವೃತವಾದ ಚಾವಣಿ, ಗೋಡೆಗಳು, ಗರ್ಭಗುಡಿ ಪ್ರವೇಶ ದ್ವಾರದಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ಟಿವಿ ಪರದೆ, ಆನೆಯ ಕಾಲಿನ ಗಾತ್ರದ ಪೈಪುಗಳು, ನೂರಾರು ತಂತಿಗಳು.. ದಿನಕ್ಕೆ ಲಕ್ಷಾಂತರ ಜನ ಭೇಟಿಕೊಡುವ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಸೌಂದರ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ಕನಿಷ್ಠ ಪ್ರಜ್ಞೆಯೂ ಬೇಡವೇ? ಗಲೀಜು, ಹೊಲಸು ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿ ಅಲ್ಲ, ವಾಕರಿಕೆ ಮೂಡುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಅದ್ಯಾಕೋ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ, ಎಲ್ಲರೂ ಈ ಗಲೀಜು ವಾತಾವರಣವನ್ನೇ ಸಹಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಾರೆ.

ಲಕ್ಷಾಂತರ ಮಂದಿ ಭೇಟಿ ನೀಡುವ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಇವೆಲ್ಲ ಸಹಜ ಎಂದು ವಾದಿಸುವವರಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಇದು ಒಂದು ದಿನದ ಮಾತಲ್ಲ, ವರ್ಷವಿಡೀ ಇಷ್ಟೇ ಜನ ಆಗಮಿಸುತ್ತಾರೆಂದ ಮೇಲೆ ಈ ಸಮಸ್ಯೆ ಪರಿಹರಿಸಲು ಸೂಕ್ತ ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕು ತಾನೆ? ಅವ್ಯವಸ್ಥೆಯೇ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಾಗಲು ಬಿಡಬಾರದಲ್ಲ? ದೈವತ್ವದಂತೆ ಶುಚಿತ್ವವೂ ಅಷ್ಟೇ ಮಹತ್ವದ್ದು. ಹೊಲಸು ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿ ಸ್ಫುರಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಕೆಲವು ಸಲ ಅಲ್ಲಿನ ಅವ್ಯವಸ್ಥೆ ನೋಡಿದರೆ, 'ಯಾಕಾದರೂ ಬಂದೆವಪ್ಪ, ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಕುಳಿತು ದೇವರಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಬಹುದಿತ್ತಲ್ಲ, ಈ ಹೊಲಸನ್ನು ನೋಡಲು ಹಣ, ಸಮಯ ಖರ್ಚು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಇಷ್ಟು ದೂರ ಬರಬೇಕಿತ್ತಾ?' ಎಂದು ಒಳಮನಸ್ಸಿಗೆ ಅನಿಸದೇ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಹಾಗೆಂದು ಶಿರಡಿಯಂಥ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಹಣಕಾಸಿನ ತೊಂದರೆ ಇಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲ. ಪ್ರತಿ ವರ್ಷ 400 ಕೋಟಿ ರುಪಾಯಿಯಷ್ಟು ವರಮಾನವಿದೆ. ಭಾರತದ ಶ್ರೀಮಂತ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳ ಪೈಕಿ ಇದೂ ಒಂದು. ಇದು ಸರಕಾರದ ಮುಜರಾಯಿ ಇಲಾಖೆಯ ಹಂಗಿನಲ್ಲೂ ಇಲ್ಲ. ಶಿರಡಿ ಸಂಸ್ಥಾನ ಟ್ರಸ್ಟ್ ಈ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಮೇಲುಸ್ತುವಾರಿ ಹೊತ್ತಿದೆ. ಹತ್ತಾರು ಕೋಟಿ ರುಪಾಯಿ ಖರ್ಚು ಮಾಡಿದರೆ, ಇಡೀ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಹೊಸ ರೂಪ ಕೊಡುವುದೇನೂ ಕಷ್ಟವಲ್ಲ. ನೂರಾರು ಸ್ವಯಂಸೇವಕರನ್ನು ನಿಯೋಜಿಸಿದರೆ, ಇಡೀ ಪ್ರಾಂಗಣವನ್ನು ಸ್ವಚ್ಛವಾಗಿಡಬಹುದು. ಆದರೆ ಇಂಥ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಸಂಗತಿಯನ್ನೂ ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳದವರು ಜವಾಬ್ದಾರಿಯುತ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಹೇಗಿರುತ್ತಾರೋ, ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಅವರಿಗೆ ಗಲೀಜು ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿ ಇದ್ದೂ ಇದ್ದು ಅಭ್ಯಾಸವಾಗಿ, ಏನೂ ಅನಿಸದ ಸ್ಥಿತಿ ತಲುಪಿರುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಹೋದವರಿಗೆ, ಬಹಳ ಬೇಸರವಾಗುತ್ತದೆ. ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಹೋಗಲು ಮನಸ್ಸು ಒಪ್ಪುವುದಿಲ್ಲ.

ಅದಾದ ಬಳಿಕ ದ್ವಾದಶ ಜ್ಯೋತಿರ್ಲಿಂಗಗಳ ಪೈಕಿ ನಾಸಿಕ್‌ಗೆ ಸನಿಹದಲ್ಲಿರುವ ತ್ರ್ಯಂಬಕೇಶ್ವರ ಹಾಗೂ ಔರಂಗಾಬಾದ್ ಸಮೀಪವಿರುವ ಗೃಷ್ಣೇಶ್ವರ ಜ್ಯೋತಿರ್ಲಿಂಗ ದರ್ಶನಕ್ಕೆಂದು ಹೋದರೆ, ಅಲ್ಲೂ ಅದೇ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ. ದೇವಾಲಯದ ಸುತ್ತ ಕೊಳಚೆ ಮೋರಿನ ದರ್ಶನ, ಗಬ್ಬುನಾತ. 'ಸಾರ್, ಅದು ಮೋರಿ ಅಲ್ಲ, ಪವಿತ್ರ ಗೋದಾವರಿ ನದಿ' ಎಂದು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದ ಪೂಜಾರಿಯೊಬ್ಬರು ಆ ಕಡೆ ರಹೋದರು. ದೇಗುಲದ ಗರ್ಭಗುಡಿಯಿಂದ ಹಿಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ಹತ್ತು ಮೀಟರ್ ದೂರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕಾಲದ ಸುಂದರ, ಪವಿತ್ರ ಗೋದಾವರಿ ನದಿ, ಬಚ್ಚಲುಮನೆಯ ಹೊಲಸು ನೀರು ಹರಿಯುವ ಕೊಳಚೆಯಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿತವಾಗಿತ್ತು. ಮುನ್ನೂರು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಕಟ್ಟಿಸಿದ ಗಾಯತ್ರಿದೇವಿ ಮಂದಿರ ಪಾಳು ಬಿದ್ದಿದೆ. ದೇಗುಲದ ಸುತ್ತ ಅಂಗಡಿಗಳು, ಬೋಂಡಾ, ಬಜ್ಜಿ ಕರಿಯುವ ಹೋಟೆಲ್ಲುಗಳು. ಸ್ವಚ್ಛತೆ ಕಾಲ್ಕಿತ್ತು ಬಹಳ ವರ್ಷಗಳೇ ಆಗಿವೆ. ದೇವರ ಮೇಲೆ ಭಾರ ಹಾಕಿ ಸಾಗಬೇಕು. ದೇವಾಲಯದೊಳಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದರೆ, ಎಕ್ಸ್‌ರೇ ರೂಮಿನೊಳಕ್ಕೋ, ಹಳೇ ಟೆಂಟ್ ಸಿನಿಮಾ ಥಿಯೇಟರಿನೊಳಕ್ಕೋ ಹೋದ ಅನುಭವ. ಜ್ಯೋತಿರ್ಲಿಂಗದ ಸನಿಹ ಹೋದರೆ ಪುರೋಹಿತರೆಂಬ ಮಾಫಿಯಾ ದರ್ಬಾರು. ಭಕ್ತಾದಿಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಜ್ಯೋತಿರ್ಲಿಂಗವನ್ನು ಕೈಯಿಂದಲೇ ಸ್ಪರ್ಶಿಸಬೇಕೆಂಬ ಹಪಾಹಪಿ. ದೇವರ ಮೈಮುಟ್ಟಿ ಮಾತಾಡಿಸುವ ಹಂಬಲ. ಇನ್ನು ಕೆಲವರಿಗೆ ಜ್ಯೋತಿರ್ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಹಣೆಹಣೆ ತಾಕಿಸಿ ನಮಸ್ಕರಿಸುವ ಚಪಲ. ಬಂದವರೆಲ್ಲ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಮುಟ್ಟಿದರೆ, ಹಣೆ ಹಚ್ಚಿದರೆ ಜ್ಯೋತಿರ್ಲಿಂಗದ ಸ್ವಚ್ಛತೆ, ಗತಿಯೇನಾಗಬೇಕು? ಜ್ಯೋತಿರ್ಲಿಂಗದ ಪ್ರಾಂಗಣದಲ್ಲಿ ದುಡ್ಡಿದ್ದವರದೇ ಕಾರುಬಾರು. ಪುರೋಹಿತರ ಕೈಯಲ್ಲಿ 'ಪ್ರಸಾದ' ಇಟ್ಟರೆ ಎಷ್ಟು ಹೊತ್ತಾದರೂ ಇರಬಹುದು. ನಿಮ್ಮ ಇಷ್ಟಾರ್ಥ ಕಾರ್ಯಸಿದ್ಧಿ. ಉಳಿದವರನ್ನು ನೂಕು ಗೋವಿಂದಾ, ನೂಕು!

ಗೃಷ್ಣೇಶ್ವರದಲ್ಲೂ ಇದೇ ಕತೆ. ಇನ್ನು ಈ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಿಗೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡಿರುವ ಕಪಾಲೇಶ್ವರ, ಪಂಚವಟಿ, ಸೀತಾಗುಹಾ, ಗೋದಾವರಿ ಸ್ನಾನಘಾಟ್...ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲೇ ಹೋದರೂ ಕೊಳಕು, ದುರ್ನಾತ. ಗೋದಾವರಿ ದಡವನ್ನು ಎಷ್ಟು ಹಾಳುಗೆಡವಬೇಕೋ ಅಷ್ಟು ಹಾಳುಗೆಡವಿದ್ದಾರೆ. ನದಿನೀರಲ್ಲಿ ಮುಳುಕು ಹಾಕಿದರೆ ಅದ್ಯಾವ ಸೀಮೆ ಪುಣ್ಯ ಬರುವುದೋ ಆ ಭಗವಂತನೇ ಹೇಳಬೇಕು. ಪ್ರಾಯಶಃ ಅಲ್ಲಿ ಮುಳುಕು ಹಾಕಿಯೂ ಏನೂ ಆಗಿಲ್ಲವೆಂದರೆ, ಅದು ಭಗವಂತನ ಪವಾಡ, ಲೀಲೆಯೇ ಇರಬೇಕು. ನದಿಯನ್ನೂ ಕತ್ತು ಹಿಡಿದು, ಉಸಿರುಗಟ್ಟಿಸಿ ಸಾಯಿಸುವುದು ಹೇಗೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ನೋಡಬಹುದು. ಮೋದಿಯಲ್ಲ, ಖುದ್ದು ಆ ಭಗವಂತನೇ ಬಂದರೂ, ಈ ಪುಣ್ಯನದಿಯನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವುದು ಅಸಾಧ್ಯ!

ಯಾವುದೇ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಿಗೆ ಹೋಗಿ, ಭಕ್ತರು, ಪ್ರವಾಸಿಗರು ಬರುವುದನ್ನೇ ಹೊಂಚುಹಾಕಿ ಕಾಯುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ಬರೀ ಮೋಸ, ದಗಲಬಾಜಿತನ. ದೇವರ ಪಕ್ಕದಲ್ಲೇ ಇರುವ ಪುರೋಹಿತರಂತೂ ಭಕ್ತರನ್ನು ಸುಲಿಯಲು ಕಾಯುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ಅವರಿಗೆ ಇದೊಂದು ದಂಧೆ. ದೇವರು ಒಂದು ಮಾರಾಟದ, ಪ್ರದರ್ಶನದ ವಸ್ತು. ಸಾವಿರಾರು ಕಿಮೀ ದೂರದಿಂದ ಆಗಮಿಸುವ ಭಕ್ತರ ಮನಸ್ಥಿತಿ ಅವರಿಗೆ ಅರ್ಥವಾಗುವುದಾದರೂ ಹೇಗೆ? ಆ ಪೂಜಾರಿಯೂ ಯಾರ್‍ಯಾರಿಗೋ 'ಪ್ರಸಾದ' ಕೊಟ್ಟೇ ಆ ಆಯಕಟ್ಟಿನ ಜಾಗದೊಳಕ್ಕೆ ಬಂದಿರುತ್ತಾನೆ ಅಥವಾ ಅವನ ಗಳಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಬೇರೆಯವರ ಜತೆಗೂ ಪಾಲಿರುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲದೇ ಅವರಿಗೂ ಸೇಲ್ಸ್ ಮ್ಯಾನೇಜರ್‌ಗೆ ನಿಗದಿಪಡಿಸಿದಂತೆ, ಟಾರ್ಗೆಟ್ ಫಿಕ್ಸ್ ಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗಾದಾಗ ಪೂಜಾರಿ ಅಕ್ಷರಶಃ ದೇವರನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ದಂಧೆಗೇ ಇಳಿಯುತ್ತಾನೆ. ಹೀಗಾದರೆ ಭಕ್ತರ ಪಾಡೇನು? ದೇವರ ಗತಿಯೇನು? ದೀಪದ ಬುಡದಲ್ಲೇ ಕತ್ತಲು!

ಇನ್ನೂ ಈ ಬಾರಿಯ ಶಬರಿಮಲೆಯ ಯಾತ್ರಾರ್ಥಿಗಳ ಸ್ಥಿತಿಯಂತೂ ಆ ಅಯ್ಯಪ್ಪನಿಗೇ ಪ್ರೀತಿ. ದೇವರ ದರ್ಶನ ಹಾಗಿರಲಿ, ನೀರು, ಆಹಾರ, ಶೌಚಾಲಯದಂಥ ಕನಿಷ್ಠ ಸೌಲಭ್ಯವನ್ನೂ ದಕ್ಕಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗದೇ ನರಕ ದರ್ಶನ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬಂದವರೇ ಹೆಚ್ಚು.

ತಪ್ಪು ಭಾವಿಸಬೇಡಿ. ನಾನು ಕಾಯಕ ಪ್ರೇಮಿ. ಕಾಯಕಕ್ಕಿಂತ ಮಿಗಿಲಾದ ದೈವವಿಲ್ಲ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿದವನು. ಆದರೂ ಎದೆಗೂಡಿನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಎಲ್ಲ ದೇವರುಗಳನ್ನೂ ಸಾಕಿಕೊಂಡವನು. ಮನುಷ್ಯ ಪ್ರಯತ್ನಕ್ಕಿಂತ ಮಿಗಿಲಾದ ಶಕ್ತಿಯಿದೆ, ಅದೇ ದೇವರು ಎಂದು ನಂಬಿದವನು. ಆದರೆ ನಮ್ಮ ಪುಣ್ಯಕ್ಷೇತ್ರಗಳು, ಪುಣ್ಯನದಿಗಳನ್ನು ನೋಡಿದರೆ, ಅತೀವ ಸಂಕಟವಾಗುತ್ತದೆ, ವೇದನೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಎಲ್ಲ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಂತೆ, ಧಾರ್ಮಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳೂ ಭ್ರಷ್ಟವಾಗುತ್ತಿದೆಯೆಂಬ ನೋವು ಕಾಡುತ್ತದೆ. 'ಹರ ಕೊಲ್ಲಲ್ ಪರ ಕಾಯ್ವನೇ' ಎಂಬಂತೆ, ದೇಗುಲಗಳೇ ಈ ರೀತಿಯಾದರೆ, ನಮ್ಮ ನಂಬಿಕೆ, ಶ್ರದ್ಧೆಗಳ ಗತಿಯೇನು? ಪಾಪ-ಪುಣ್ಯಕ್ಕೆ ವ್ಯತ್ಯಾಸವೇನು?

ಮುಂದೊಂದು ದಿನ (ಈಗಿನಿಂದಲೇ ಆರಂಭಿಸಬಹುದು) 'ದೇಗುಲಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿ, ದೇವರುಗಳನ್ನು ಕಾಪಾಡಿ' ಎಂಬ ಅಭಿಯಾನ ಮಾಡಬೇಕಾಗಬಹುದು. ತಮಾಷೆಯಲ್ಲ, ಈಗ ತುರ್ತಾಗಿ ಆಗಬೇಕಿರುವುದೇ ಅದು. 'ಸ್ವಚ್ಛ ಭಾರತ' ಅಭಿಯಾನದಂತೆ, 'ಸ್ವಚ್ಛ ದೇಗುಲ' ಆಂದೋಲನವೂ ಆಗಬೇಕಿದೆ. ಕಾರಣ ದೇಗುಲಗಳೂ ಮಲಿನವಾದರೆ, ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ನಾಶವಾದಂತೆ, ನಾಗರಿಕತೆ ಫಾಸಿಯಾದಂತೆ.

ನಮ್ಮ ದೇಶದ ಪ್ರಮುಖ ಪುಣ್ಯಕ್ಷೇತ್ರಗಳಾದ ಮಥುರಾ, ಪುರಿ ಮುಂತಾದ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಇನ್ನೂ ಭೀಕರವಾಗಿದೆ. ಕಾಶಿಯೂ ಹಾಗೆಯೇ ಇತ್ತು. ಕಾಶಿಯ ಹಿಂದಿನ ಸ್ಥಿತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಬರೆಯದಿರುವುದೇ ವಾಸಿ. ಮೊದಲಿನ ಕಾಶಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ, ಮಥುರಾ ಹಾಗೂ ಪುರಿ ಎಷ್ಟೋ ಉತ್ತಮ. ಹಾಗೆಂದ ಮೇಲೆ ಕಾಶಿ ಹೇಗಿತ್ತೆಂಬುದನ್ನು ಊಹಿಸಬಹುದು. ಸ್ವತಃ ಮೋದಿಯೇ ಇಡೀ ಕಾಶಿಯನ್ನು ಉದ್ಧಾರ ಮಾಡಲು ಮತ್ತೊಂದು ಅವಧಿ ಬೇಕು ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಾರಂತೆ. ಆದರೂ ಪ್ರತಿದಿನ ಹತ್ತಾರು ಸಾವಿರ ಭಕ್ತಾದಿಗಳು ಈ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಿಗೆ ಭೇಟಿ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರುವವರ ಸಂಖ್ಯೆ ಇಷ್ಟಾದರೂ ಕಮ್ಮಿಯಾಗಿಲ್ಲ, ಕಾರಣ ಈ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳ ಮಹಿಮೆ ಹಾಗೂ ಮಹತ್ವ. ಇಲ್ಲಿಗೆ ಭೇಟಿ ನೀಡಿದ ಯಾರಿಗೇ ಆದರೂ ಅತೀವ ವಿಷಾದ, ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪ ಆಗದೇ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ. ಯಾಕಾದರೂ ಬಂದೆವೋ ಎಂಬ ಕಹಿ ಭಾವ ಆಗದೇ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ. ಪುಣ್ಯಕ್ಷೇತ್ರಗಳೆಂಬ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲ ಅಸಹನೀಯ, ಅಸಹ್ಯಗಳನ್ನೂ ಮಾಫು ಮಾಡಬೇಕು. ಕೆಲ ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ನಾನು ಪುರಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದೆ. ದೇಗುಲದಲ್ಲಿದ್ದ ಬಹುತೇಕ ಪುರೋಹಿತರು ಆನೆಕಾಲು ರೋಗದಿಂದ ಬಳಲುತ್ತಿದ್ದರು. ಭಕ್ತರಿಗೆ ಹಣ ಕೊಡುವಂತೆ ದಬಾಯಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ತಾವೇ ಕಿಸೆಗೆ ಕೈ ಹಾಕಿ ಹಣ ಕೀಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಇಂಥ ದುಂಡಾವರ್ತನೆ ನೋಡಿ ಆಗಮಿಸಿದ್ದ ಭಕ್ತಾದಿಗಳು ಗರಬಡಿದು ಹೋಗಿದ್ದರು. ಒಂದು ಸಲವಂತೂ ದೇವರ ಸನ್ನಿಧಾನದಲ್ಲಿಯೇ ಪುರೋಹಿತರ ನಡುವೆಯೇ ತಾರಾಮಾರಿ ಜಗಳವಾಯಿತು. ಭಕ್ತರ ಹಣದ ವಿಷಯ ಹಂಚಿಕೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಅವರ ನಡುವೆ ನಡೆದ ಕಲಹವನ್ನು ಜಗನ್ನಾಥ ಮೂಕ ಪ್ರೇಕ್ಷಕನಾಗಿ ಗಮನಿಸುತ್ತಿದ್ದ!

ಮಥುರಾದಲ್ಲಿ ದೇಗುಲಕ್ಕೆ ಹೋಗುವ ದಾರಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೇ ಪ್ರೀತಿ! ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಇಂಥ ದಾರಿಯನ್ನು ಆತ ಸಹಿಸುತ್ತಿದ್ದನಾ? ಕೊಳೆಗೇರಿಯ ನೆನಪಾಗುತ್ತದೆ. ಪಕ್ಕದಲ್ಲೇ ಮಸೀದಿ, ಸನಿಹದಲ್ಲಿಯೇ ಮಾಂಸದ ಅಂಗಡಿ. ಆದರೂ ಭಕ್ತರು, ಪ್ರವಾಸಿಗರು ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಎಷ್ಟೇ ಅಸಹನೀಯವಾದರೂ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಸಹಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಇವನ್ನೆಲ್ಲ ಮರೆತು, ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮಥುರಾದ ಚಿತ್ರವನ್ನಿಟ್ಟು ಗಂಧದ ಕಡ್ಡಿ ಹಚ್ಚುತ್ತಾರೆ.

ನಮ್ಮ ದೇವಾಲಯ, ಪುಣ್ಯಕ್ಷೇತ್ರಗಳ ಹುಳುಕುಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿ ತೋರಿಸುವುದು ನನ್ನ ಉದ್ದೇಶವಲ್ಲ. ಆದರೆ ಈಗಿನ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಅವನ್ನು ಭಕ್ತಿ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವುದೂ ಕಷ್ಟವೇ. ಶ್ರದ್ಧೆಯ ತಾಣಗಳನ್ನು ಹೊಲಸು ಮಾಡಿ ಬೇಕಾಬಿಟ್ಟಿಯಾಗಿಟ್ಟರೆ ಯಾರೂ ಕ್ಷಮಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ದೇಗುಲಗಳು ಹೇಗಿರಬೇಕು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಇಸ್ಕಾನ್ ಹಾಗೂ ಸ್ವಾಮಿ ನಾರಾಯಣ ಟ್ರಸ್ಟ್ ನಮಗೆ ಮೇಲ್ಪಂಕ್ತಿ ಹಾಕಿಕೊಟ್ಟಿವೆ. ಇನ್ನಾದರೂ ಎಚ್ಚೆತ್ತುಕೊಳ್ಳದಿದ್ದರೆ, ಮುಂದಿನ ಪೀಳಿಗೆ ನಮ್ಮನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸುವುದಿಲ್ಲ.

ದೇವಾ, ನಿನ್ನ ಮನೆಯನ್ನು ಮೊದಲು ಚೆನ್ನಾಗಿಟ್ಟುಕೋ ಎಂದು ದೇವರಿಗೇ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಸಮಾಜ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಚಲಿಸುತ್ತಿದೆಯೇ? ಹೊಸ ಪಾಳೇಗಾರರಿಗೆ ಶರಣಾಗುತ್ತಿರುವ ಸೂಚನೆಗಳೇ?

ಸೋರುತಿಹುದು ಮನೆಯ ಮಾಳಿಗೆ

ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ

ಸಬಿತಾ ಬನ್ನಾಡಿ

'ಕತ್ತಿ ಪರದೇಶಿಯಾದರೆ ಮಾತ್ರ ನೋವೆ? ನಮ್ಮವರೆ ಹದಹಾಕಿ ತಿವಿದರದು ಹೂವೆ?' ಕುವೆಂಪು ಅವರ ಕವಿತೆಯ ಸಾಲು, ನಾಡು ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗುವುದು ಎಷ್ಟು ಮುಖ್ಯವೋ ಅಷ್ಟೇ ಮುಖ್ಯವಾದುದು ಅದು ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಾಮಾಜಿಕ ಬದುಕು ಎಂಬುದನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಖಚಿತವಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಸಾಮಾಜಿಕ ಬದುಕೇ ಅಸಮತೆಯ ಕೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದ್ದರೆ ಯಾವ ರಾಜಕೀಯ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಇದ್ದು ಏನು ಫಲ? ಒಲಿಂಪಿಕ್ ಕೂಟದಲ್ಲಿ ದೇಶದ ಕೀರ್ತಿಪತಾಕೆ ಹಾರಿಸಿದ ಸಾಧಕರ ಅಹವಾಲುಗಳನ್ನೇ ಕೇಳದ ಮೇಲೆ ಇನ್ನು ಉಳಿದವರ ಪಾಡೇನು? ಕೊನೆಗೂ ಸಾಕ್ಷಿ ಮಲಿಕ್ ಒಬ್ಬ 'ಹೆಣ್ಣು' ಮಾತ್ರ ಆಗುತ್ತಾ, ಹೆಣ್ಣು ಬಾಯಿಬಿಟ್ಟರೆ ಮಣ್ಣಾಗುತ್ತಾಳೆ ಎಂಬ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯನ್ನು ಇಡೀ ದೇಶಕ್ಕೇ ಕೊಡುತ್ತಿರುವ ಅಪಾಯವನ್ನು ಅರಿಯದ ನಮ್ಮ ಅಸಂಖ್ಯ 'ಮುಗ್ಧರು' ಒಂದೋ ಬಾಯಿ ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ, ಇಲ್ಲವೇ ಅವಳ ವಿರುದ್ಧ ವಾದ ಮಾಡುವ 'ಸೇವೆ'ಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

ಸಾಕ್ಷಿ ಮತ್ತಿತರರು ಎತ್ತಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆ ಯಾವ ಕಾರಣಕ್ಕೂ ವೈಯಕ್ತಿಕವಾದುದಲ್ಲ. ಯಾವುದೇ ಆಟದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಯಾವುದೇ ಮಗುವಿನ ಕೂದಲೂ ಕೊಂಕದಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆ ದೇಶದ ಆಳುವವರದು ಮತ್ತು ಪ್ರಜೆಗಳದೂ ಆಗಿದೆ. ಇಲ್ಲವಾದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ರಾಷ್ಟ್ರಗೀತೆ ಮೊಳಗಿದರೇನು? ಅದರ ಹಿಂದೊಂದು ಶೋಕಗೀತೆ ಇರುವುದಾದರೆ? ಇಷ್ಟು ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ ಅಪಾರ ಪ್ರತಿಭಾವಂತರ ಈ ನೆಲದಲ್ಲಿ ಅಂಜಿಕೆ, ಅಡೆತಡೆ, ತರತಮಗಳಿಲ್ಲದ ಸಾಮಾಜಿಕತೆಯು ಇದ್ದಿದ್ದೇ ಆಗಿದ್ದರೆ ಭಾರತ ಸದಾ ಮೊದಲ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲೇ ಇರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲವೇ? ಮೆಡಲು ತಂದುಕೊಡುತ್ತಿರುವ ಈ ಬಡಮಕ್ಕಳ ಕತ್ತಿನ ಮೇಲೆ ಕಾಲಿಟ್ಟಿರುವ ಮತಿಹೀನರ ಬಗೆಗೆ ಇಡೀ ದೇಶಕ್ಕೇ ಭಯವೇ? ಪ್ರಚಂಡ ನಾಯಕರಿಗೂ ನಡುಕವೇ?

ದೇಶಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಕಾರ್ಡಿನಂತೆ ಚಲಾಯಿಸುವವರಿಗೆ ದೇಶೀಯರನ್ನೇ ದೇಶದ್ರೋಹಿಗಳಾಗಿಸುವಲ್ಲಿರುವ ಅಮಿತ ಉತ್ಸಾಹದ ಹಿಂದಿರುವುದು ದೇಶಹಿತವಲ್ಲ, ಸ್ವಹಿತ ಎಂಬುದಿನ್ನೂ ಯಾಕೆ ಅರಿವಿಗೆ ಬರುತ್ತಿಲ್ಲ? 'ಮಾನವೀಯತೆಯಿಲ್ಲದ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯನ್ನು ನಾನು ಒಪ್ಪುವುದಿಲ್ಲ' ಎಂದು ರವೀಂದ್ರನಾಥ ಟ್ಯಾಗೋರ್ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಇದೊಂದು ಸರಳ ಹೇಳಿಕೆಯಲ್ಲ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಇಂದು ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ವಿದ್ಯಮಾನಗಳೇ ನಿದರ್ಶನ.

ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯು ಅಸ್ತ್ರವಾದಾಗ ಅದು ಎಲ್ಲರ ಕೈಗೆ ಸಿಗುವ ಯಜಮಾನಿಕೆಯಾಗಿ ಬದಲಾಗುತ್ತದೆ. ಆ ಯಜಮಾನಿಕೆಯು ಮತ್ತು ಏರಿದಾಗ ಅಲ್ಲಿ ಕರುಣೆ, ಮೈತ್ರಿಗೆ ಅವಕಾಶವಾಗಲೀ ಅರ್ಥವಾಗಲೀ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲೋ ಕೆಲವರು ಅಂತಃಕರಣದಿಂದ ಮಿಡಿಯುವ, ಸಹಾಯ ಮಾಡುವ ಸಂಗತಿಗಳು ಅಪರೂಪದಲ್ಲಿ ಕಾಣಸಿಗಬಹುದು. ಉಳಿದಂತೆ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರೂ ದಡ್ಡುಗಟ್ಟಿ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಹೆಂಗಸರೂ ಈ ಉನ್ಮಾದವನ್ನು ಅಫ್ಘಾನಿಸ ತೊಡಗುತ್ತಾರೆ. ಸಮೂಹ ಸನ್ನಿಯ ಸನ್ನಿವೇಶ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗಿ ಅದು ಅವರಿಗೆ ಭದ್ರತೆಯ ಭ್ರಮೆಯನ್ನು ಹುಟ್ಟುಹಾಕತೊಡಗುತ್ತದೆ. ಈಗಷ್ಟೇ ಹುಟ್ಟಿದ ಮಗುವೂ ಅವರಲ್ಲಿ ಮೃದುತ್ವವನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಲಾರದಷ್ಟು ಅಮಾನುಷತೆಯು ರಕ್ತಗತವಾಗುವ ಪರಿಯ ಅಗಾಧತೆಯನ್ನು ಅಂದಾಜಿಸಬಹುದು.

ಪ್ಯಾಲೆಸ್ಟೀನ್ ಸಿನಿಮಾ 'ಫರಾ'ದಲ್ಲಿ ಒಂದು ದೃಶ್ಯ ಬರುತ್ತದೆ. 1948ರಲ್ಲಿ ಪ್ಯಾಲೆಸ್ಟೀನಿಯನ್ನರ ಮನೆಮನೆಯನ್ನೂ ಆಕ್ರಮಿಸಿ, ನಿಶ್ಶಸ್ತ್ರಗೊಳಿಸಿ ಅಟ್ಟಲಾಗುತ್ತದೆ. ದಾಳಿಗೆ ಸಿಲುಕಿದ ತುಂಬು ಗರ್ಭಿಣಿಯು ತನ್ನ ಗಂಡ, ಇಬ್ಬರು ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳೊಂದಿಗೆ ಓಡುವಾಗ ಹೆರಿಗೆ ನೋವು ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಸುರಕ್ಷಿತ ಎನಿಸಿದ ಖಾಲಿ ಮನೆಯೊಂದರೊಳಗೆ ಗಂಡನ ಸಹಾಯದಿಂದ ಹೆರಿಗೆಯಾಗಿ ಗಂಡುಮಗುವೊಂದು ಜನಿಸುತ್ತದೆ. ಇಸ್ರೇಲ್ ಪಡೆ ಅಲ್ಲಿಗೂ ನುಗ್ಗುತ್ತದೆ. ಅವರು ಅಡಗಿಕೊಂಡರೂ ಉಪಯೋಗವಾಗದೆ ಸಾಲಾಗಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಶೂಟ್ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅವರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಹೆಂಗಸೂ ಇರುತ್ತಾಳೆ. ಅವಳಿಗೆ ಕರುಣೆಯ ಪಸೆಯೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ.

ಹುಟ್ಟಿದ ಮಗುವಿಗೇಕೆ ಒಂದು ಬುಲೆಟ್ ವೇಸ್ಟ್ ಮಾಡುವುದು, ಹಾಗೇ ಕೊಲ್ಲು ಎಂದು ಸೈನಿಕನಿಗೆ ಸೀನಿಯರ್ ಆದೇಶಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅವನಿಗೆ ಕಷ್ಟವೆನಿಸಿ ಮಗುವಿನ ಮೇಲೆ ತನ್ನ ಕರ್ಚೀಫ್ ಹೊದೆಸಿ ಹಾಗೇ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಅದು ಅಲ್ಲೇ ಬಿಸಿಲಲ್ಲಿ ಅತ್ತು ಅತ್ತು ಸತ್ತುಹೋಗುತ್ತದೆ. ಅವರದೇ ದೇಶದಲ್ಲಿ, ಅವರುಗಳದೇ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಅವರುಗಳೇ ಅನಾಥರಾದ 'ನಕ್ಬಾ' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಆಕ್ರಮಣದ ಸಂದರ್ಭವಿದು. ಈ ಆಕ್ರಮಣ ಮಾಡಿದ ಇಸ್ರೇಲಿಗರಿಗೆ ಜಗತ್ತು ಇಂದು ಹೆದರುತ್ತಿದೆ! ಅವರು ಕೇಳದಿದ್ದರೂ, ಯಾಚಿಸದಿದ್ದರೂ ಸಹಾಯಹಸ್ತ ಚಾಚಿ ನಿಂತಿದೆ! ಇಂತಹ ಮನಃಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ನಾವೂ ಇರುವಾಗ ಸಾಕ್ಷಿ ಮಲಿಕ್, ಬಜರಂಗ್ ಪೂನಿಯಾ ಅವರಿಗೆ ಬೆಂಬಲ ಬರುವುದಾದರೂ ಎಲ್ಲಿಂದ?

ನಾವು ಸದಾ ಸುಳ್ಳುಗಳನ್ನೇ ವೈಭವೀಕರಿಸಿ ಬದುಕುವುದನ್ನು ಇಷ್ಟಪಡುತ್ತೇವೆ. ಆದರೆ ಸತ್ಯ ಹೇಳಿದ ಕೂಡಲೇ ಶತ್ರುಗಳಾಗಿಬಿಡುತ್ತೇವೆ. ಸಮಾಜದಲ್ಲಿನ ಅಧಿಕಾರದ ಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದಿದ್ದ ಕೆಲವೇ ಕೆಲವು ಜಾತಿಯ ಜನರು ಅಧಿಕಾರಹೀನ ಜಾತಿಯ ಹೆಂಗಸರನ್ನು ಹೇಗೆ ನಡೆಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರು ಎಂಬ ಇತಿಹಾಸವನ್ನೇ ಮರೆಮಾಚಿ, ಇನ್ನೊಂದು ಧರ್ಮದ ಕತೆಗಳನ್ನು ಮುನ್ನೆಲೆಗೆ ತರುತ್ತೇವೆ. ದೇವನೂರ ಮಹಾದೇವ ಅವರ 'ಮಾರಿಕೊಂಡವರು' ಕತೆಯನ್ನು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಓದಿ ನೋಡಿ. ಬಡತನದ ದಳ್ಳುರಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಂದ ಜನ ಹಸಿವಿನಲ್ಲಿ ಬೇಯುವುದಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಜೊತೆಗೇ ಹೆಂಗಸರ ದೇಹದ ಮೇಲೆ ಅಧಿಕಾರಸ್ಥ ಜಾತಿಗಳ ಗಂಡಸರು ಮಾಡುವ ಆಕ್ರಮಣಗಳನ್ನೂ ಮೌನವಾಗಿ ಸಹಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಅಸಹಾಯಕತೆಯನ್ನು ಬಡ ಹೆಂಗಸರು ಮತ್ತು ಗಂಡಸರ ಮೇಲೆ ಹೇರಿರುತ್ತಾರೆ. ತಮ್ಮ ಸ್ವಾಭಿಮಾನವನ್ನೇ ಮಾರಿಕೊಳ್ಳುವ ಒತ್ತಡದಲ್ಲಿದ್ದವರು ಕಾಲಾಂತರದಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರದ ಕೆಲವು ಯೋಜನೆಗಳ ಫಲವಾಗಿ ಅಕ್ಷರವನ್ನೂ ಅನ್ನವನ್ನೂ ಆ ಮೂಲಕ ತಕ್ಕಮಟ್ಟಿನ ಸ್ವಾವಲಂಬನೆಯನ್ನೂ ಸಾಧಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು.

ಹಿಂದೂ ಹೆಂಗಸರ ಮೇಲಿನ ಈ ಹಿಂದೂ ಗಂಡಸರ ಆಕ್ರಮಣಗಳ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಮರೆಮಾಚಿ ಹೊಸ ಕತೆ ಕಟ್ಟುತ್ತಿರುವವರು ಧರ್ಮವನ್ನು ಮತ್ತೆ ಯಜಮಾನಿಕೆಯ ಅಸ್ತ್ರವಾಗಿಸಿ, ಇದೇ ಬಡ ಹಿಂದೂಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ದಾಳಗಳಾಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು, ಕಾಲಾಳುಗಳನ್ನಾಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಬಲೆ ಹೆಣೆಯುತ್ತಿದ್ದು ಅದರಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯೂ ಆಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇಂದು ಇವರು ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಬೇರೆ ಧರ್ಮದವರನ್ನು ಶತ್ರು ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಮಣಿಪುರ ಎಂಬ ಪುರಾತನ ಪರಂಪರೆಯ ನಾಡು ಇವರಿಗೀಗ ನೆನಪಿಗೇ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಮಣಿಪುರವಾದರೇನು? ಬೆಳಗಾವಿಯ ಹೊಸ ವಂಟಮೂರಿ ಆದರೇನು? ಎರಡೂ ಅಕ್ಷಮ್ಯ, ನಾಚಿಕೆಗೇಡಿನ ಪ್ರಕರಣಗಳೇ. ಆದರೆ ಬೆಳಗಾವಿಗೆ ಓಡೋಡಿ ಬಂದು ಅಲ್ಲಿನ ಲೈಟುಕಂಬಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸುವ, ಉಡುಪಿಗೆ ಬಂದು ಶೌಚಾಲಯದಲ್ಲಿ ಕ್ಯಾಮೆರಾ ಹುಡುಕುವ ಟಾಸ್ಕ್‌ಗಳನ್ನು ತಲೆಮೇಲೆ ಹೊತ್ತ ಸೊಫಿಸ್ಟಿಕೇಟೆಡ್ ಹೆಂಗಸರನ್ನು ನೋಡುವಾಗ ನನಗೆ ಇನ್ನೊಂದು ಪ್ಯಾಲೆಸ್ಟೀನಿ ಸಿನಿಮಾ ನೆನಪಾಗುತ್ತಿದೆ. '3000 ನೈಟ್ಸ್' ಎಂಬ ಈ ಸಿನಿಮಾದಲ್ಲಿ ನವವಿವಾಹಿತ ನಿಷ್ಪಾಪಿ ಪ್ಯಾಲೆಸ್ಟೀನ್ ಯುವತಿಯನ್ನು ಜೈಲಿಗೆ ತಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಅವಳು ಗರ್ಭಿಣಿ ಎಂಬುದು ಆ ನಂತರ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ. ಗರ್ಭಪಾತಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪದೆ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಹೆತ್ತು ಬೆಳೆಸಲು ಆಕೆ ನಿರ್ಧರಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಗಂಡುಮಗು ಜನಿಸಿದಾಗ ಜೈಲಿನ ಹೆಂಗಳೆಯರಲ್ಲೊಂದು ಸಂಚಲನ ಆಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಇಸ್ರೇಲಿ ಕೈದಿ ಹೆಂಗಸರು, 'ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಭಯೋತ್ಪಾದಕನನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಿದೆಯಾ?' ಎಂದು ಅರಚುವುದನ್ನೂ ಇಸ್ರೇಲ್ ಸ್ತ್ರೀ ಪೊಲೀಸ್ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಅತ್ಯಂತ ಕ್ರೂರವಾಗಿ ಹೆಂಗಸರನ್ನು ನಡೆಸಿಕೊಳ್ಳುವುದನ್ನೂ ನೋಡಿದಾಗ, ಮಾನವೀಯತೆ ಎಂಬುದರ ಅರ್ಥವಾದರೂ ಏನು ಎಂಬ ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಶ್ನೆ ಹುಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

ನಮ್ಮಲ್ಲೇ ಮುಸ್ಲಿಂ ಹೆಂಗಸರನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಹೀನಾಯವಾಗಿ ಲೇವಡಿ ಮಾಡುವ ಅಸಹ್ಯ ಭಾಷಣಕಾರರು ತಮ್ಮದೇ ಧರ್ಮದ ಹೆಂಗಸರನ್ನು ಗೌರವಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವೇ? ಸಾಕ್ಷಿ ಮಲಿಕ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಶರಣಾಗಬೇಕೆಂದು ಬಯಸುವವರು ಹೆಣ್ಣಿನ ದೇಹದ ಘನತೆಯನ್ನು ಗೌರವಿಸುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಬಹುದೇ? ಇವೆಲ್ಲವೂ ಇವರಿಗೆ ಜಾತಿ, ಧರ್ಮ, ಪ್ರದೇಶ, ಪಕ್ಷದಂತಹ 'ಲಾಭ'ಗಳೊಂದಿಗೆ ತಗಲುಹಾಕಿಕೊಂಡಿರುವ ಅಂತಃಸಾಕ್ಷಿಯಿಲ್ಲದ ಬಾಹ್ಯ ಚರ್ಮಗಳು ಅಷ್ಟೇ. ಆದರೆ ದೇಶದ ಕೀರ್ತಿಪತಾಕೆಯನ್ನು ಬಾನೆತ್ತರಕ್ಕೆ ಏರಿಸಲು ಸಾಕ್ಷಿ ಮಲಿಕ್‌ಳ ಪಾದಗಳನ್ನು ಪೊರೆದ ಬೂಟುಗಳು ಈ ದೇಶ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದ ಗಮನಿಸಬೇಕಾದ ಹೊಸ ರೂಪಕಗಳು. ಈ ಅರಿವು ನಮ್ಮನ್ನು ಪೊರೆಯಲಿ.

ಇದು ತುಂಗಭದ್ರೆಯ ಕಣ್ಣೀರಿನ ಕಥೆ...

ತುಂಗಭದ್ರಾ ಜಲಾಶಯದ ರುದ್ರರಮಣೀಯ ಸೌಂದರ್ಯದ ಪರದೆಯನ್ನು ಸೀಳಿ ಒಳಹೊಕ್ಕರೆ ನಮ್ಮ ಭವಿಷ್ಯವನ್ನು ಕಂಗಾಲಾಗಿಸುವ ವಾಸ್ತವ ರಾಚುತ್ತದೆ. ತುಂಗಭದ್ರೆಯ ಕರಾಳಕಥೆ ಇರುವುದು ಅದು ಭರ್ತಿಯಾದಾಗ ನಳನಳಿಸುವ ಜಲರಾಶಿಯ ಸಮ್ಮೋಹಕ ದೃಶ್ಯದಲ್ಲಲ್ಲ; ಬದಲಿಗೆ ಅದರ ಒಡಲನ್ನು ತುಂಬುತ್ತಿರುವ ಹೂಳಿನಲ್ಲಿ.

ಭಾಸ್ಕರಾಯಣ

ಎಂ.ಕೆ. ಭಾಸ್ಕರ ರಾವ್

vveditoped@gmail.com

ತುಂಗಭದ್ರಾ ಜಲಾಶಯದಲ್ಲಿ 31 ಟಿಎಂಸಿ ಹೂಳು ತುಂಬಿದೆ. ವರ್ಷದಿಂದ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವ ಹೂಳಿನ ಪ್ರಮಾಣ, ಕರ್ನಾಟಕದ ಕಾಯ್ದೆಬದ್ಧ ನೀರನ್ನು ತೆಲಂಗಾಣ, ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಹರಿಯುವಂತೆ ಮಾಡಿದೆ. ಕಾವೇರಿ ನೀರಿನ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಸರಕಾರ, ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳು, ರೈತ-ಕನ್ನಡ ಸಂಘಟನೆಗಳು ನಿರಂತರ ಬೊಬ್ಬೆ ಹೊಡೆಯುತ್ತವೆ. ಅಚ್ಚರಿ ಎಂದರೆ ತುಂಗಭದ್ರಾ, ಕೃಷ್ಣಾ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಅವು ಅರ್ಥವಾಗದ ಮೌನಕ್ಕೆ ಜಾರುತ್ತವೆ. ತುಂಗಭದ್ರೆ ಒಡಲ ನೋವು ಕೇಳುವವರು ಯಾರು?

ಹೊಸಪೇಟೆ ಬಳಿ ತುಂಗಭದ್ರಾ ನದಿಗೆ ಸಮುದ್ರ ಮಟ್ಟದಿಂದ 1633 ಅಡಿ ಎತ್ತರಕ್ಕೆ ನಿರ್ಮಿಸಿರುವ ಅಣೆಕಟ್ಟೆ ಪಂಪಾಸಾಗರ, ತನ್ನ ಗಾತ್ರ, ರುದ್ರರಮಣೀಯ ಸೌಂದರ್ಯದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಗಮನ ಸೆಳೆಯುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಆ ಸೌಂದರ್ಯದ ಪರದೆಯನ್ನು ಸೀಳಿ ಒಳ ಹೊಕ್ಕರೆ ನಮ್ಮ ಭವಿಷ್ಯವನ್ನು ಕಂಗಾಲು ಸ್ಥಿತಿಗೆ ತರುವ ವಾಸ್ತವ ರಾಚುತ್ತದೆ. ತುಂಗಭದ್ರಾದ ಕರಾಳಕಥೆ ಇರುವುದು ಅದು ಭರ್ತಿಯಾದಾಗ ನಳನಳಿಸುವ ಜಲರಾಶಿಯ ಸಮ್ಮೋಹಕ ದೃಶ್ಯದಲ್ಲಲ್ಲ; ಬದಲಿಗೆ ಅದರ ಒಡಲನ್ನು ತುಂಬುತ್ತಿರುವ ಹೂಳಿನಲ್ಲಿ. ಕರ್ನಾಟಕ, ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶ, ತೆಲಂಗಾಣ ಸರಕಾರಗಳ ಅಧಿಕೃತ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯವಿರುವ ತುಂಗಭದ್ರಾ ಮಂಡಳಿ ಲೆಕ್ಕಾಚಾರದಂತೆ ಜಲಾಶಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತುತ 31 ಟಿಎಂಸಿಗೂ ಅಧಿಕ ಹೂಳು ಸಂಗ್ರಹವಾಗಿ ಜಲಾಶಯದ ಜಲ ಧಾರಣಾ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು 100.85 ಟಿಎಂಸಿಯಿಂದ 79.85 ಟಿಎಂಸಿಗೆ ಕುಗ್ಗಿಸಿದೆ.

ಜಲಾಶಯದಲ್ಲಿ ನೀರು ಹೆಚ್ಚಾದಾಗ, ಮಳೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ಉಕ್ಕಿ ಹರಿಯುವಾಗ ಅಣೆಕಟ್ಟೆ ಸಂಗ್ರಹ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಮೀರುವಾಗ ನದಿಪಾತ್ರಕ್ಕೆ ನೀರನ್ನು ಹರಿಸುವುದು ಸಾಮಾನ್ಯ, ಪ್ರಕೃತಿ ಸಹಜ. ಅಣೆಕಟ್ಟೆಯ ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಇದು ಒಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬೇಡದೇ ಬಯಸದೇ ಒಲಿದು ಬರುವ ವರ. ಆದರೆ ಅಣೆಕಟ್ಟೆಗಾಗಿ ಸಹಸ್ರ ಸಹಸ್ರ ಹಳ್ಳಿ ಊರುಗಳನ್ನು ಸಾವಿರಾರು ಎಕರೆ ಕೃಷಿ ಅರಣ್ಯ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಬಲಿಗೊಟ್ಟ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಏನು ಲಾಭ? ಇದೊಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ತನ್ನಲ್ಲಿದ್ದುದನ್ನೆಲ್ಲ ಕೊಟ್ಟು ತಾನೇ ಭಿಕ್ಷುಕನಾಗುವ ಪರಿ. ವಿಶ್ವವಿಖ್ಯಾತ ಹಂಪಿ ತುಂಗಭದ್ರಾ ದಂಡೆ ಮೇಲಿರುವ ಊರು. ಅಣೆಕಟ್ಟೆ, ಜಲಾಶಯ ಎಂಬ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ಅದು ತೊಂದರೆಗೆ ಈಡಾಗಿಲ್ಲ, ಅದೊಂದು ಪ್ರಾಚೀನ ಪಳೆಯುಳಿಕೆ. ಆದರೆ ಅಣೆ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ಮುಳುಗಡೆಯಾದ ಪ್ರದೇಶದ ಕಥೆ? ನಿರ್ವಸಿತರಾದವರ ಲಕ್ಷ ಲಕ್ಷ ಜನರ ವ್ಯಥೆ? ಪಾಟೀಲ ಪುಟ್ಟಪ್ಪ, ಎಂ.ಪಿ.ಪ್ರಕಾಶ ಅವರಂಥವರು ಆಗಾಗ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದ 'ಹಂಪಿ ಪ್ರಾಚೀನ, ತುಂಗಭದ್ರಾ ಅಣೆಕಟ್ಟೆ ಪ್ರಾರಬ್ಧ' ಎಂಬ ಮಾತು ಈ ವಾಸ್ತವದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಈಗೀಗ ಹೆಚ್ಚು ಸತ್ಯವಾಗುವ ಲಕ್ಷಣ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದೆ.

ಸಂಗ್ರಹವಾಗದೆ ಹರಿದುಹೋಗುವ 31 ಟಿಎಂಸಿ ನೀರಿನ ಮೇಲೆ ಕರ್ನಾಟಕ ಸ್ವಾಮ್ಯ ಸಾಧಿಸಲಾಗದು. ಕೂತಲ್ಲೆ ಕುಳಿತು ಚಡಪಡಿಸುವುದರ ಆಚೆಗೆ ಅದರ ಕೈಲಿ ಏನೂ ಮಾಡಲಾಗದ ಸ್ಥಿತಿ. 31 ಟಿಎಂಸಿ ನೀರು ಅನಾಯಾಸವಾಗಿ ಬಂದಿದೆ ಎಂಬ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ತೆಲಂಗಾಣ, ಆಂಧ್ರ ಹಂಚಿರುವ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಒಂದಿಷ್ಟು ಕೊಡು-ಕೊಳ್ಳುವ ಮನೋಧರ್ಮ ಅನುಸರಿಸಲಿವೆಯೇ ಎಂದರೆ ಊಹೂಂ ಇಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲ, ಕರ್ನಾಟಕದ ಸ್ಥಿತಿ 'ಗಾಣದವನ ಜತೆ ಕಷ್ಟ ಹೇಳಿಕೊಂಡಂತೆ'. ಹಾಗಂತ ಈ ಸಮಸ್ಯೆಗೆ ಮದ್ದು, ಪರಿಹಾರವೇ ಇಲ್ಲವೇ ಎಂದರೆ ಇದೆ. ಪರಿಹಾರ ರೂಪವಾಗಿ ದಶಕಗಳಿಂದ ಚರ್ಚೆಗೆ ಒಳಗಾಗಿರುವುದು ಸಮಾನಾಂತರ ಜಲಾಶಯಗಳನ್ನು (ಬ್ಯಾಲೆನ್ಸಿಂಗ್ ರಿಸರ್ವಾಯರ್ಸ್) ನಿರ್ಮಿಸಿ ನೀರನ್ನು ಕಾಪಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವುದು. ಕೊಪ್ಪಳ ಜಿಲ್ಲೆಯ ನವಿಲೆ ಎಂಬಲ್ಲಿ ಅಜಮಾಸು 40 ಟಿಎಂಸಿ ನೀರಿನ ಸಂಗ್ರಹ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ಸಮಾನಾಂತರ ಜಲಾಶಯ ನಿರ್ಮಿಸುವುದು ಕರ್ನಾಟಕ ಸರಕಾರದ ಆಶಯ, ಗುರಿ. ಈ ಯೋಜನೆಯ ಪ್ರಸ್ತಾಪವಾಗುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಆಗಿನ ಸಂಯುಕ್ತ ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶ ತಕರಾರು ಒಡ್ಡಿತು. ಈಗ ಅದು 2 ರಾಜ್ಯವಾಗಿ ತಕರಾರಿನ ಸ್ವರ ತಾರಕಕ್ಕೆ ಏರಿದೆ.

ತುಂಗಭದ್ರಾ ನದಿ ಕೃಷ್ಣಾ ಕೊಳ್ಳದ ಭಾಗ. ಕೃಷ್ಣಾ ನದಿನೀರು ಹಂಚಿಕೆ ಕುರಿತ ಬಚಾವತ್ ಆಯೋಗದ ಒಪ್ಪಂದಕ್ಕೆ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ, ಕರ್ನಾಟಕ, ತೆಲಂಗಾಣ, ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶ ಬಾಧ್ಯಸ್ಥ ರಾಜ್ಯಗಳು. ಪ್ರಸ್ತುತ ತುಂಗಭದ್ರಾ ನದಿ ಅಣೆಕಟ್ಟೆ ನೀರು ಹಂಚಿಕೆ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ಹೊರತಾದ 3 ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಸೀಮಿತ. ಕ್ಯಾತೆ ತಕರಾರು ಏನೇ ಎದುರಾಗುವುದಿದ್ದರೂ ಅದು ನೇರವಾಗಿ ಬರುವುದು ಆಂಧ್ರ, ತೆಲಂಗಾಣದಿಂದ. ನವಿಲೆ ಜಲಾಶಯವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುವುದರಿಂದ ನದಿನೀರು ಹಂಚಿಕೆಯ ಸೂತ್ರದ ಉಲ್ಲಂಘನೆ ಆಗುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವುದು ಈ ರಾಜ್ಯಗಳ ಬೊಬ್ಬೆ, ಅಹವಾಲು, ದುಃಖ, ದೂರು. ಈಗಾಗಲೇ 31 ಟಿಎಂಸಿ ನೀರು ಕಳೆದುಕೊಂಡ ಕರ್ನಾಟಕ ತನ್ನ ಪಾಲಿನದನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ನಡೆಸಿರುವ ಕಸರತ್ತು ಇತರ ಎರಡು ರಾಜ್ಯಗಳ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಗೆ ಹೇಗೆ ಮಾರಕ ಎಂದು ಕೇಳಿದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ನಿಖರವಾದ ಉತ್ತರ ಇಲ್ಲ, ವಿರೋಧ ಒಡ್ಡಬೇಕು ಹಾಗಾಗಿ ವಿರೋಧ ಎನ್ನುವುದರ ಆಚೆಗೆ ಆಂಧ್ರ, ತೆಲಂಗಾಣದಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಥನೀಯ ಬಂಡವಾಳ ಇಲ್ಲ, ಆದರೆ ಆ ಎರಡೂ ರಾಜ್ಯಗಳಿಗೆ ಒಂದು ಅಗೋಚರ ಶಕ್ತಿಯ ಬೆಂಬಲಾಶೀರ್ವಾದ ಇದೆ. ಅದೆಂದರೆ ಕರ್ನಾಟಕದ ಸರಕಾರಗಳು ಆ ಪಕ್ಷ ಈ ಪಕ್ಷ ಎನ್ನದೆ ಉದ್ದಕ್ಕೂ ತೋರಿಸುತ್ತ ಬಂದಿರುವ ರಾಜಕೀಯ ವಿರೋಧಕ್ಕೆ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ಎರಡೂ ರಾಜ್ಯಗಳ ಮುಂದೆ ಕರ್ನಾಟಕದ ಆಡಳಿತ ಕೈಕಟ್ಟಿ ನಡುಬಾಗಿಸಿ ವಿನೀತ ಭಾವದಲ್ಲಿ ನಿಂತಿರುವುದು ರಾಜ್ಯದ ದುರದೃಷ್ಟ. ಇದು ರಾಜ್ಯದ ಜನತೆಯ ಸ್ವಾಭಿಮಾನಕ್ಕೆ ಚುನಾಯಿತ ಸರಕಾರಗಳು ಎಸಗಿಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವ ಅಪಚಾರವೂ ಹೌದು.

ಸಿದ್ದರಾಮಯ್ಯನವರು ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಯಾಗಿ 7 ತಿಂಗಳಾಗಿದೆ. ಒಮ್ಮೆಯೂ ಅವರು ತುಂಗಭದ್ರಾ ಜಲಾಶಯದ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿಲ್ಲ, ಭಾರಿ ಜಲಸಂಪನ್ಮೂಲ ಸಚಿವ ಡಿ.ಕೆ.ಶಿವಕುಮಾರ್ ಅವರ ಆದ್ಯತೆಗಳೇ ಬೇರೆ ಎನಿಸುತ್ತದೆ. ಸರಕಾರ ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಲೇಬೇಕಿರುವ ಸಮಸ್ಯೆ ಇದು ಎಂದು ಅವರಿಗೆ ಅನಿಸಿದಂತೆ ಜನತೆ ಭಾವಿಸಲು ಅಗತ್ಯವಾದ ಸಾಂದರ್ಭಿಕ ಸಾಕ್ಷ್ಯಗಳು ಕಾಣಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ, ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಚರ್ಚೆಗೆಂದೇ ಬೆಳಗಾವಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆದ ವಿಧಾನಮಂಡಲದ ಅಧಿವೇಶನದಲ್ಲಿ ಕೊಪ್ಪಳ, ರಾಯಚೂರು, ಬಳ್ಳಾರಿ ಶಾಸಕರೂ ತುಂಗಭದ್ರಾದಲ್ಲಿ ತುಂಬುತ್ತಿರುವ ಹೂಳಿನ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ತಲೆಕೆಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದು ವರದಿಯಾಗಿಲ್ಲ, ಶಾಸಕರಿಗೆ ಬೇಡವಾಗಿದ್ದು ಯಾವುದೇ ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ಬೇಡವೇ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಅದು ಅನುಕೂಲಸಿಂಧು ರಾಜಕಾರಣ. 'ಬೀಸೋ ದೊಣ್ಣೆ ತಪ್ಪಿದರೆ ಸಾವಿರ ವರ್ಷ ಆಯುಷ್ಯ' ಎನ್ನುವುದು ಇದಕ್ಕೇ ಅಲ್ಲವೇ?

ಸಿದ್ದರಾಮಯ್ಯ ವಿರೋಧ ಪಕ್ಷದ ನಾಯಕರಾಗಿದ್ದ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ವಿಧಾನಸಭೆಯಲ್ಲೇ ಹೂಳಿನ ವಿಚಾರ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿ ಉದ್ದೇಶಿತ ನವಿಲೆ ಜಲಾಶಯ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ಅಗತ್ಯವಾದ ಭೂಸ್ವಾಧೀನಕ್ಕೆ ಆಗ್ರಹಿಸಿದ್ದರು. ಸರಕಾರವನ್ನು ತರಾಟೆಗೂ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಈಗ ಕುಂಬಳಕಾಯಿ-ಕುಡುಗೋಲು ಎರಡೂ ಅವರ ಸ್ವಾಧೀನದಲ್ಲೇ ಇದ್ದರೂ ಮರೆವು ಅವರನ್ನು ಆವರಿಸಿದಂತಿದೆ. ಹೀಗೆಂದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಭೂಸ್ವಾಧೀನ ಹೇಳಿದಷ್ಟು ಸುಲಭವಲ್ಲ, 40 ಟಿಎಂಸಿ ನೀರಿನ ಧಾರಣಾ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ಜಲಾಶಯವೆಂದರೆ ಅಗಾಧ ಪ್ರಮಾಣದ ಭೂಮಿ ಬೇಕು. ಅದು ನೀರಾವರಿ ಪ್ರದೇಶವೋ ಬಂಜರು ಪ್ರದೇಶವೋ ಎನ್ನುವುದಕ್ಕಿಂತ ಪೂರ್ವಾರ್ಜಿತ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಡುವುದು ರೈತರಿಗೆ ಕಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಕರುಳನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿ ಕೊಟ್ಟಂತೆ. ಪರಿಹಾರವನ್ನು ಸಮ್ಮತ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ನಿರ್ವಸಿತರ ಪುನರ್ವಸತಿಗೆ ಸರಕಾರ ಆದ್ಯತೆ ಕೊಟ್ಟ ಉದಾಹರಣೆಯೇ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿಲ್ಲ, ಶರಾವತಿ, ಆಲಮಟ್ಟಿ, ನಾರಾಯಣಪುರ, ತುಂಗಭದ್ರಾ ಜಲಾಶಯಗಳ ನಿರ್ವಸಿತರು ನೋವು ನೆಕ್ಕುತ್ತ ದಿನಗಳೆಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಈ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಸರಕಾರ ನಡೆಸುವವರು ಏನು ಹೇಳಿದರೂ ನಂಬಲಾಗದ ಸ್ಥಿತಿ ರೈತರದು.

ಭೂಸ್ವಾಧೀನದ ಮಾತು ನಡೆದಿದ್ದರೂ ವಾರ್ಷಿಕ ಬಜೆಟ್‌ನಲ್ಲಿ ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಹಣ ಮೀಸಲಿಡುವ ಪ್ರಸ್ತಾವ ಆಗಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ನಾವು ಗಮನಿಸಬೇಕು. ಸರಕಾರ ಸಮಾನಾಂತರ ಜಲಾಶಯ ನಿರ್ಮಾಣದ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಬದ್ಧವಾಗಿದೆ ಎಂದು ತೋರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಣ್ಣ ನಿದರ್ಶನವೂ ಇಲ್ಲ. ಎಂದರೆ ಗಾಳಿಯಲ್ಲಿ ಮಾತು ಹಾರಿಸುವ ನೌಟಂಕಿ ರಾಜಕೀಯವನ್ನು ಸರಕಾರ ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದು ಸ್ಪಷ್ಟ, ಹಾಗಲ್ಲವಾದರೆ ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶ, ತೆಲಂಗಾಣ ಸರಕಾರದ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರೊಂದಿಗೆ ಚರ್ಚಿಸಿ ಉಭಯ ರಾಜ್ಯಗಳ ತುಂಗಭದ್ರಾ ನದಿನೀರಿನ ಹಕ್ಕುಗಳಿಗೆ ಕರ್ನಾಟಕ ಕನ್ನ ಹಾಕುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಮನವರಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಡಬಹುದಾಗಿತ್ತು. ಸಮಾನಾಂತರ ಜಲಾಶಯ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗುವುದು ಮೂರೂ ರಾಜ್ಯಗಳು ಆಕಸ್ಮಿಕವಾಗಿ ಎದುರಿಸಬೇಕಾಗಿ ಬರುವ ಜಲಗಂಡಾಂತರದ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟಿಗೆ ಪರಿಹಾರವಾಗಬಹುದು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಸಷ್ಟಗೊಳಿಸಬಹುದಾಗಿತ್ತು. ನದಿನೀರು ಹಂಚಿಕೆ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರದ ಅಧೀನದಲ್ಲಿರುವ ವಿವಿಧ ಏಜೆನ್ಸಿಗಳ ಮುಂದೆ ತನ್ನದೇ ಅಹವಾಲನ್ನು ಕೇವಿಯಟ್ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ ಮಂಡಿಸುವ ಮೂಲಕ ಎರಡು ರಾಜ್ಯಗಳ ಕಿರಿಕಿರಿಗೆ ಒಂದು ತಡೆಗೋಡೆ ನಿರ್ಮಿಸಬಹುದಿತ್ತು. ಊಹೂಂ, ಯಾವುದೂ ಆಗಿಲ್ಲ, ಆಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯೂ ಸನಿಹ ಭವಿಷ್ಯದಲ್ಲಿಲ್ಲ.

ಈಗಂತೂ ತೆಲಂಗಾಣದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಉಪಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ಡಿಕೆಶಿಯವರದೇ ಸರಕಾರ ಎಂದು ಜನ ಆಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ ಅಲ್ಲಿಯ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ರೇವಂತ ರೆಡ್ಡಿ ನಮ್ಮ ಅನಿಸಿಕೆ ಭಾವನೆಗಳಿಗೆ ಸೊಪ್ಪು ಹಾಕಿಯಾರೆಂಬ ವಿಶ್ವಾಸ ಬಹಳ ತುಟ್ಟಿಯದಾಗಬಹುದು. ತುಂಗಭದ್ರಾ ಅಣೆಕಟ್ಟೆ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಬಳಕೆಗೆ ದೊರೆತಿದ್ದು 1953ರ ತರುವಾಯ. ಈಗ 70 ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಹೂಳನ್ನೇ ತುಂಬಿಕೊಳ್ಳುವ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ತುಂಗಭದ್ರಾ ಒಡಲು ಬಂದಿದೆ. ಒಂದೆಡೆ ಬಳ್ಳಾರಿ, ಇನ್ನೊಂದೆಡೆ ಕೊಪ್ಪಳ, ರಾಯಚೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಜನ, ಜಾನುವಾರು, ಪಶು-ಪಕ್ಷಿಗಳಿಗೆ ನೀರಿನ ಆಸರೆಯಾಗಿರುವ ಎಡದಂಡೆ ಬಲದಂಡೆ ಕಾಲುವೆಗಳು ನೀರಿಗಾಗಿ ಬಾಯಿ ಬಾಯಿ ಬಿಡುವ ಕಾಲ ಬಹಳ ದೂರದಲ್ಲಿಲ್ಲ, ಗಡ್ಡಕ್ಕೆ ಬೆಂಕಿ ಬಿದ್ದಾಗ ನೀರಿಗಾಗಿ ಬಾವಿ ತೋಡುವ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಸರಕಾರ ಬಿಡಬೇಕು. ಸಿದ್ದರಾಮಯ್ಯನವರು ಫೆಬ್ರುವರಿ 17ರಂದು ಮಂಡಿಸಲಿರುವ ಬಜೆಟ್‌ನಲ್ಲಿ ನವಿಲೆ ಯೋಜನೆಗೆ ಶ್ರೀಕಾರ ಹಾಡುವ ಪ್ರಸ್ತಾವ ಆಗಬೇಕು. ಬಜೆಟ್ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ರೈತ ಸಂಘಟನೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ಚರ್ಚಿಸುವುದು ವಾಡಿಕೆ. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ರೈತಾಪಿ ವಲಯವನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುವವರು ನಿದ್ರೆಗೆ ಜಾರದೆ ಬಾರುಕೋಲನ್ನು ಝಳಪಿಸಬೇಕು. ಗುರಿ ಒಂದೇ ಆಗಿದ್ದರೂ ಮಾರ್ಗ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಆಗಿ ಹರಿದು ಹಂಚಿಹೋಗಿರುವ ರೈತ ಸಂಘಟನೆಗಳಿಂದ ಜನ

ಬಿಟ್ಟಿ ಸಲಹೆ ಕೊಡುವವರೆಲ್ಲ ಹಿತಚಿಂತಕರಲ್ಲ

ಒಂದೊಳ್ಳೆ ಮಾತು

ರೂಪಾ ಗುರುರಾಜ್

rgururaj628@gmail.com

ಸುಮಾರು ಅರವತ್ತರ ಆಸುಪಾಸಿನ ನಾಲ್ಕು ಜನ, ಸ್ನೇಹಿತರು ಪ್ರತಿದಿನ ಸಂಜೆ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪಾರ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಸೇರುತ್ತಿದ್ದರು. ಸ್ವಲ್ಪ ಸಮಯ, ಹರಟೆ ಹೊಡೆದು ಚಹಾ ಸೇವಿಸಿ ಮನೆಗೆ ತೆರಳುತ್ತಿದ್ದರು.

ಒಂದು ದಿನ ಪಾರ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ಹೀಗೆ ಸೇರಿದಾಗ, ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿ ಮಾತ್ರ ಏನೂ ಮಾತಾಡದೇ ಬಹಳ ಸಪ್ಪಗಿದ್ದರು. ಉಳಿದ ಮೂರು ಜನ ಸ್ನೇಹಿತರೂ, ಏನಾಯ್ತು ಬಹಳ ಬೇಜಾರಿನಲ್ಲಿರುವಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿರುವಿರಲ್ಲಾ, ಮೈಯಲ್ಲಿ ಹುಷಾರಿಲ್ಲವೇ ಎಂದು ಕೇಳಿದರು. 'ಹಾಗೇನಿಲ್ಲ ಹುಷಾರಾಗೇ ಇದ್ದೇನೆ, ನನ್ನ ಮಗನದೇ ಸ್ವಲ್ಪ ಚಿಂತೆಯಾಗಿದೆ' ಎಂದು ಉಗುಳು ನುಂಗಿಕೊಂಡರು.

'ಯಾಕೆ ಏನಾಯ್ತು ಅವನಿಗೆ?' ಎಂದು ನಾಲ್ಕು ಜನರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರು ಕೇಳಿದರು. 'ಏನಿಲ್ಲಾ, ಎಷ್ಟೇ ಹೇಳಿದರೂ ಓದುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಗಮನವಿಟ್ಟು ಸರಿಯಾಗಿ ಓದಲಿಲ್ಲ, ಸರಿಯಾದ ಒಂದೊಳ್ಳೆ ಕೆಲಸವೂ ಇಲ್ಲ, ಹೇಗಾದರೂ ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ದುಡಿಯಬೇಕೆಂಬುದೂ ಇಲ್ಲ, ಸಾಲದಕ್ಕೆ ಕೆಟ್ಟ ಸ್ನೇಹಿತರ ಸಹವಾಸ ಬೇರೆ, ಯಾವುದರ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯೂ ಇಲ್ಲ. ನನಗೂ ವಯಸ್ಸಾಗುತ್ತಾ ಬಂತು. ಮುಂದೆ ಇವನು ಜೀವನ ಹೇಗೆ ನಡೆಸುತ್ತಾನೆ, ಎಂದು ಅವನದೇ ಚಿಂತೆಯಾಗುತ್ತಿದೆ. ಎಲ್ಲಾ ರೀತಿಯಲ್ಲೂ ಬುದ್ಧಿವಾದ ಹೇಳಿದರೂ ಅವನ ತಲೆಗೆ ಯಾವುದೂ ಹೋಗುವುದೇ ಇಲ್ಲ, ಏನು ಮಾಡುವುದೆಂದು ಅವನದೇ ಚಿಂತೆಯಾಗಿದೆ' ಎಂದು ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ನೀರು ತುಂಬಿಕೊಂಡರು.

ಆಗ ಅವರ ಸ್ನೇಹಿತರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರು, 'ಇಂತಹ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಎಷ್ಟು ದಿನ ಅಂತ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕಾಗುತ್ತದೆ? ಜತೆಯಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಹೀಗೆ ದುಃಖ ಅನುಭವಿಸುವುದಕ್ಕಿಂತ, ನಿನ್ನ ದಾರಿ ನೀನೂ ನೋಡಿಕೋ ಎಂದು ಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಗೆ ಕಳಿಸಿ , ಆಗ ಅವನಿಗೆ ಬುದ್ಧಿ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಎಲ್ಲಾ ಬರುತ್ತದೆ. ಅವನಿಗೆ ಬೇಕಾದಂತೆ ಅವನು ಬದುಕಲಿ ಬಿಡಿ, ನಮಗೆ ಮಕ್ಕಳೇ ಇಲ್ಲ ಎಂದುಕೊಂಡು ನೀವಾದರೂ ನೆಮ್ಮದಿಯ ಜೀವನ ನಡೆಸಿ, ಇಂಥ ಮಕ್ಕಳಿದ್ದರೆಷ್ಟು ಬಿಟ್ಟರೆಷ್ಟು' ಎಂದು ಸ್ವಲ್ಪ ಕಠೋರವಾಗಿ ಹೇಳಿದರು.

ಆಗ ಆತ, 'ಅದೆಲ್ಲಾ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ, ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿಗೆ ಮಗನನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿರಲು ಆಗುವುದಿಲ್ಲ, ಇಂದಲ್ಲ ನಾಳೆ ಅವನು ಸರಿ ಹೋಗಬಹುದೆಂಬ ನಂಬಿಕೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾಳೆ. ಹೀಗಿರುವಾಗ ನಾನು ಹಾಗೆ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಈ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮಗನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ನಾವು ಇಬ್ಬರೇ, ಇರುವುದೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಕಷ್ಟವಲ್ಲವೇ?' ಎಂದು ಕೇಳಿದರು.

'ಹಾಗಿದ್ದರೆ ಜೀವನಪರ್ಯಂತ ನೀವು ಹೀಗೇ ಕಷ್ಟ ಅನುಭವಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ ಅಷ್ಟೇ' ಎಂದು ಆ ವ್ಯಕ್ತಿ ಸ್ವಲ್ಪ ನಿಷ್ಠುರವಾಗಿ ಹೇಳಿದರು.

ಇಷ್ಟು ಹೊತ್ತು ಇವರಿಬ್ಬರ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಸ್ನೇಹಿತರು, ಈ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ, 'ನಿಮ್ಮ ಮಗ ಈಗ ಎಲ್ಲಿದ್ದಾನೆ, ಎಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ? ಅವನು ಕೂಡಾ ಮೊದಲೆಲ್ಲಾ ಅಷ್ಟು ಸರಿ ಇರಲಿಲ್ಲ ಅಲ್ಲವೇ? ಕೆಟ್ಟ ಸಹವಾಸಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದಿದ್ದ ಎಂದು ಕೇಳಲ್ಪಟ್ಟೆ, ಅದು ನಿಜವೇ? ಈಗ ಹೇಗಿದ್ದಾನೆ, ಎಲ್ಲಿದ್ದಾನೆ' ಎಂದು ಕೇಳಿದರು.

ಈಗ ಆ ವ್ಯಕ್ತಿ ಸ್ವಲ್ಪ ತಲೆತಗ್ಗಿಸಿ, ಮೆದು ಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ, 'ಹೌದು ಅವನು ಕೂಡಾ ಸ್ವಲ್ಪ ಇವನ ಹಾಗೇನೇ' ಎಂದರು. 'ಅವನನ್ನೂ ಮನೆಯಿಂದ ಆಚೆ ಕಳಿಸಿಬಿಟ್ಟೀರಾ ಹೇಗೆ?' ಎಂದು ಕೇಳಿದರು. ಆಗ ಈ ವ್ಯಕ್ತಿ, 'ಅದ್ಹೇಗೆ ಆಗುತ್ತೆ? ನಮಗಿರುವವನು ಅವನೊಬ್ಬನೇ ಮಗ, ಅಷ್ಟಕ್ಕೂ ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿಗೆ ಅವನನ್ನು ಒಂದು ದಿನವೂ ಕೂಡಾ ಬಿಟ್ಟಿರಲು ಆಗುವುದಿಲ್ಲ, ಆಚೆ ಕಳಿಸಲು ಖಂಡಿತ ಆಕೆ ಒಪ್ಪುವುದಿಲ್ಲ, ಮಗ ಹೇಗಿದ್ದರೂ ಮಗನೇ ಎಂಬುದು ಅವಳ ವಾದ' ಎಂದರು.

ಪ್ರಪಂಚ ಹೀಗಿದೆ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಇದೊಂದು ಚಿಕ್ಕ ನಿದರ್ಶನ ಅಷ್ಟೇ. ಬುದ್ಧಿ ಹೇಳುವವರೆಲ್ಲ ಅದನ್ನು ಆಚರಿಸುತ್ತಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಯಾರ ಬಳಿ ನಿಮ್ಮ ಮನೆಯ ಸ್ವಂತದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಹೇಳಬೇಕು, ಹೇಳಬಾರದು ಎನ್ನುವ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ನಿಮಗೆ ತಿಳಿದಿರಲಿ.

CENTRAL UNIVERSITY OF KARNATAKA

Any Feedback

Contact Us

Central Library

08477-226717

librarian@cuk.ac.in

http://cuklibrary.ac.in/index.html

Central University of Karnataka, Kalaburagi-585367,India